

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΤΥΧΗ, ΑΓΑΘΗ,

ΕΔΟΞΕ ΤΗ, ΑΚΑΔΗΜΙΑ, ΑΘΗΝΩΝ

ΤΗΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ
"Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ,"

ΒΡΑΒΕΥΣΑΙ

ΟΤΙ ΕΠΙ ΕΤΗ ΜΑΚΡΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΤΟ ΠΡΟΤΕΡΟΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ Δ' ΕΩΣ ΑΡΤΙ ΠΟΛΥΤΡΟΠΟΣ ΕΡΓΑΖΕΤΑΙ
ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΕΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ ΚΑΙ ΑΕΙ ΕΝ ΠΑΙΔΕΙΑ, ΠΡΟΚΟΠΤΕΙΝ
ΤΗΝ ΓΕΝΕΤΕΙΡΑΝ ΓΗΝ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ
ΑΝΕΙΠΕΙΝ ΔΕ ΤΗΝ ΤΙΜΗΝ ΕΝ ΤΗ, ΠΑΝΗΓΥΡΕΙ
ΜΗΝΟΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ΤΡΙΑΚΑΔΙ ΕΤΟΥΣ ΕΚΤΟΥ
ΚΑΙ ΟΓΔΟΗΚΟΣΤΟΥ ΚΑΙ ΕΝΑΚΟΣΙΟΣΤΟΥ ΚΑΙ ΧΙΛΙΟΣΤΟΥ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

K. A. Tsouderis

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

[Handwritten signature]

ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ «Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ
ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ»

(ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ 1885)

Κυκλοφορεί ανάμεσα στους Μικροχωρίτες του έσωτερικού και του
έξωτερικού καθώς και τους φίλους του Μικρού Χωριού Ευρυτανίας.
(Σημ.: Τα ένυπογραφα άρθρα εκφράζουν τη γνώμη του συγγραφέα τους)

Περίοδος Β' — Χρόνος 17ος
Τόμος 3ος, Αρ. φύλλου 31 - 33
Ιούλιος 1986 - Μάρτιος 1987

Υπεύθυνοι σύμφωνα με το νόμο:

Σύνταξης: Μεν. Κουτσούκης, Άγλαύ-
ρου 19 — 21, Άθήνα (11741),
τηλέφ. 92.38.197.

Έτήσια συνδρομή:

Έσωτερικό Δρχ. 500
Έξωτερικό Δολ. 20
Έταιριών, ΝΠΔΔ, κλπ. Δρχ. 1000

Τυπογραφείο: Γερ. Μαυρογεώργης,
Σεργίου Πατριάρχου 6, Άθήνα,
τηλ. 36.07.938.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

— Η θράβευση της Αδελφότητας απ' την Ακαδημία Αθηνών	1
— Το Μνημείο των θυμάτων της κατολίθησης	5
— Μικρό Χωριό (ποίημα), του Μιχάλη Σταφυλά	12
— Νεκρολογίες: Επικήδειος στον Δάσκαλο Γ. Παπαδή	13
— Επικήδειοι στον Κώστα Πριέβλο	19
— Ευχαριστήριο — Δωρέες εις μνήμην	23
— Αφιέρωμα: Το Μικρό Χωριό και οι ξενιτεμένοι του, Μαρίας Ι. Φλώρου	25
— Θέμα: Το Μικρό Χωριό και οι ξενιτεμένοι του, Αγγελικής Γιολδάση	29
— Ο καημός του ξενιτεμένου (ποίημα), Λαμπρινής Κουφομιχάλη - Τριχιά	30
— Μια πέτρα κέχρινη (ποίημα), Χαρ. Δ. Τριανταφύλλη	30
— Ξενιτεμένοι που ευεργέτησαν το χωριό μας: Ηλίας Πλάκας του Δ. Κοκκάλα	31
— Παλαιές αναμνήσεις, του Θ. Ζηνέλη	35
— Απ' όσα θυμάμαι, του Σ. Γεωργούλη	36
— Νοσταλγικό (ποίημα), του Θ. Ζηνέλη	39
— Πολεμικό Ημερολόγιο, του Ι. Α. Κεράνη	40
— Της Μικράς Ασίας (ποίημα), του Ι. Α. Κεράνη	43
— Οι ξωμάχοι του χωριού μας	44
— Από τη Σκοπιά της Αδελφότητας	48
— Από το χώρο της Ευρυτανίας	55
— Χριστουγεννιάτικο Μήνυμα του Σεβασμ. Καρπενησίου Νικολάου	55
— Πρωτοχρονιάτικο Μήνυμα της Νομάρχισσας Ευρυτανίας κ. Κανελλοπούλου	57
— Παναγιά η Προυσιώτισσα, του κ. Δ. Κ. Κουτσουλέου	58
— Ένα οδοιπορικό στη Χελιδόνα, του Μ. Κουτσούκη	61
— Μικροχωρίτικα Γράμματα	66
— Ευρυτάνες της Πόλης, του Δημ. Τσιτούρη	72
— Ηρωικές αναμνήσεις, του Παντελή Λιάπη	77
— Έντυπα που λάβαμε	79
— Βιβλιοκρισίες	80
— Ανάλατα και πιπεράτα	82
— Αυτοί που έφυγαν	83

Φωτ. εξωφύλλου: Το βραβείο που απένειμε η Ακαδημία Αθηνών στην Αδελφότητα Μικροχωριτών στις 30)12)1986.

Η ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ ΕΝΑΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ

Η Αδελφότητά μας, που ιδρύθηκε στην Πόλη το 1885 υπό την επωνυμία «Αδελφότης των εν Κωνσταντινουπόλει Μικροχωριτών η Μεταμόρφωσις του Σωτήρος», συνεχίζει επί μία εκατονταετία τώρα ποικιλότητα την δράση της για την ανύψωση του πολιτιστικού και βιοτικού επιπέδου της Κοινότητας Μικρού Χωριού Ευρυτανίας και ανακούφιση των κατοίκων της από πολλές αντιξοότητες της ορεινής ζωής τους.

Η δράση των ιδρυτών και πρωτεργατών της, ανάμεσα στους οποίους συγκαταλέγονται οι αειμνήστοι αδελφοί Σιδεριδίδη που κατάγονταν απ' το Μικρό Χωριό — ο Σπυρίδων, εθνικός ευεργέτης και ο Ξενοφών, διακεκριμένος βυζαντινολόγος — απετέλεσε βαρεία κληρονομιά για τους μεταγενέστερους. Η δράση τους δεν υπήρξε μόνο πηγή υπερηφάνειας αλλά και έμπνευσης, μίμησης και συνέχισης σε έργα πατριωτικής, κοινωνικής, πολιτιστικής δράσης και φιλαλληλίας.

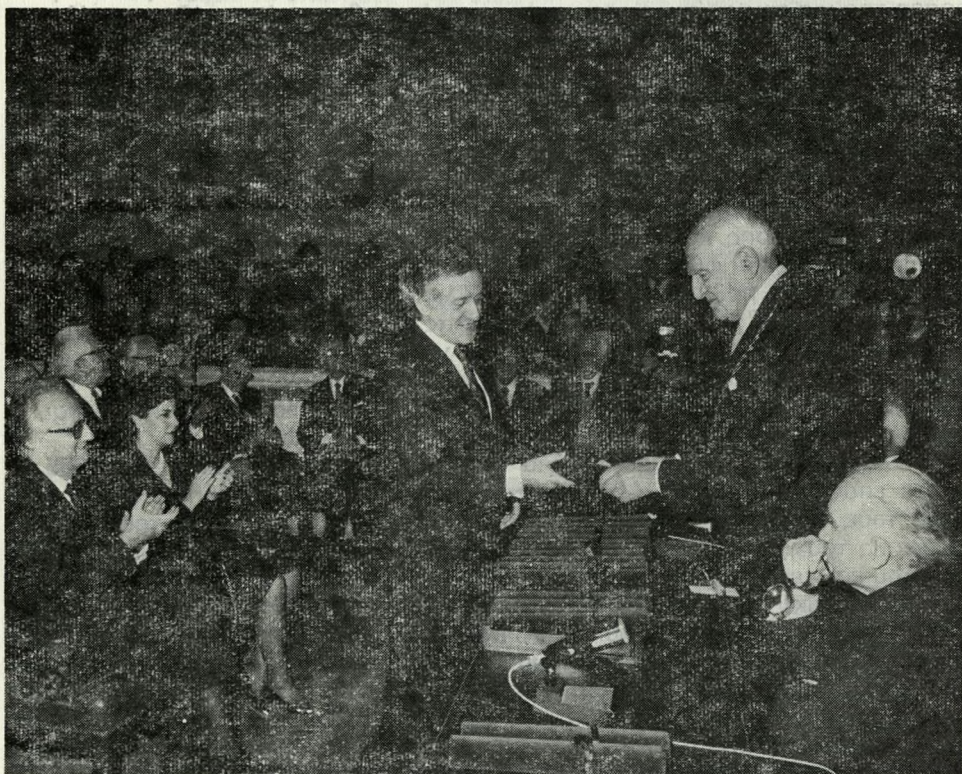
Έχοντας ως πρώτη έδρα της την Πόλη των εθνικών μας ονείρων η Αδελφότητά μας έζησε και έδρασε μέσα στις εξάρσεις και μεγάλες στιγμές του Μικρασιατικού Ελληνισμού, αλλά και γεύτηκε τις πίκρες και οδυνηρές συνέπειες των τραγικών στιγμών που επηκολούθησαν τον Ξεριζωμό του 1922. Είδε τα γραφεία της να πυρπολούνται, τα αρχεία της να καίγονται, τα μέλη της να σκορπίζονται, τη δράση της να συρρικνώνεται.

Όλα αυτά ως το σημαδιακό για τους Έλληνες της Πόλης έτος 1955, οπότε επανιδρύεται στην Αθήνα για να περιλάβει στους κόλπους της όχι μόνο τους εκπατρισμένους Μικροχωρίτες της Πόλης, αλλά και τους Ξενιτεμένους του χωριού μας στην Αθήνα, Πειραιά, Θεσσαλονίκη και άλλες πόλεις του εσωτερικού.

Πρωταρχικό της καθήκον ήταν η συμπάρσταση στην ανοικοδόμηση του καταστραμμένου από τους πολέμους Μικρού Χωριού. Συμπαραστέκεται και συνεργάζεται με το Κοινοτικό Συμβούλιο και πρωτοστατεί σε έργα κοινωνικής ανάπτυξης, όπως διάνοιξη δρόμων, αυλακιών, δενδροφυτεύσεις, ανέγερση και διαχείριση του τουριστικού Ξενώνα του χωριού (του πρώτου σε χωριό της Ευρυτανίας), το οποίο επίσης πρώτο, χάρις στις ενέργειες της Αδελφότητας, αποκτά υδραγωγείο και ηλεκτροφωτισμό (η ΔΕΗ έφθασε μετά από πέντε χρόνια στο χωριό μας). Συναγείρει τα μέλη της, Μικροχωρίτες εσωτερικού και εξωτερικού, που βοηθούν το έργο της για τον εμπλουτισμό του Δημοτικού Σχολείου με εποπτικά όργανα, την κατασκευή Παιδικής Χαράς, δημιουργία δανειστικής βιβλιοθήκης, προικοδότηση άπορων κορασίδων μέσω της Καπνοβιομηχανίας Κεράνη, θεατρικές παραστάσεις από νέους κλπ.

Αν ο ρόλος της Αδελφότητας υπήρξε σημαντικός για την ανάπτυξη του Μικρού Χωριού σε περίοδο ανοδικής του πορείας, ο ρόλος της αυτός έγινε απείρως σημαντικότερος, πλέον αναγκαίος και αποτελεσματικότερος κατά την περίοδο που ακολούθησε την προξενηθείσα από κατολίωση καταστροφή του Μικρού Χωριού, η οποία είχε συγκλονίσει τότε το πανελλήνιο (13 Ιανουαρίου 1963).

Η Αδελφότητά μας τέθηκε επικεφαλής της προσπάθειας για την ανακούφιση και επαναστέγαση των πληγέντων κατοίκων παρεμβαίνοντας σθεναρά στις δημόσιες υπηρεσίες για έργα επιτακτικής ανάγκης. Οργανώνοντας, συντονίζοντας και υλοποιώντας προς όφελος των κατοίκων του χωριού φιλανθρωπικές δωρεές, κατόρθωσε ώστε σε χρόνο ρεκόρ να αρχίσει η ανοικοδόμηση του νέου χωριού (1964), να ολοκληρωθεί αυτή μέσα σε λιγότερο από τρία χρόνια και επανακτήσει έτσι το χωριό, την εκκλησία του, το σχολείο του, παιδική χαρά, κοινοτικό γραφείο, Ξενοδοχείο, δρόμους, πλατείες κλπ.

Ο Πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών κ. Κων. Τρυπάνης επιδίδει το βραβείο στον Πρόεδρο της Αδελφότητας κ. Κουτσούκη.

Παράλληλα όμως ανέλαβε, πρωτοστάτησε και δαπάνησε για την διαφύλαξη και συντήρηση όλων των διασωθέντων μνημείων του παλαιού χωριού, όπως ο Ι. Ν. της Μεταμόρφωσης, το καμπαναριό, διάφορα εξωκκλήσια, η πλακόστρωτη πλατεία με τις παραδοσιακές βρύσες, το παλαιό Δημοτικό Σχολείο κλπ. Ενεθάρρυνε και ενίσχυσε την έκδοση της πρώτης ολοκληρωμένης ιστορίας του Μικρού Χωριού (1969).

Συνεχίζοντας την πολιτιστική δράση της ιδρύει την πρώτη Πνευματική Γωνιά του χωριού και αρχίζει τη συγκέντρωση λαογραφικού και άλλου μου-

σειακού υλικού που οδήγησε στην ίδρυση του πρώτου λαογραφικού μουσείου της περιοχής (εγκαίνια 1982).

Εκπληρώνοντας εθνικό χρέος ανεγείρει το μνημείο των δεκατριών εθνομαρτύρων συμπατριωτών μας που μετά από βασανιστήρια εκτελέστηκαν απ' τα ιταλικά στρατεύματα κατοχής στο Μικρό Χωριό στις 24 Δεκεμβρίου 1942. Στη μνήμη τους εκδίδει αναμνηστικό τόμο με τίτλο «Μνήμη και Χρέος» που συμβάλλει ευρύτερα στη γνώση της ιστορίας της περιοχής κατά την περίοδο της Κατοχής (1983).

Θέλοντας να δείξει ιδιαίτερη στοργή και αγάπη στα παιδιά της σχολικής ηλικίας απονέμει κάθε χρόνο χρηματικά βραβεία σε αριστεύοντες μαθητές του χωριού.

Για τα είκοσι χρόνια μετά την κατολίπιση του Μικρού Χωριού εξέδωσε πανηγυρικό ημερολόγιο με εικόνες από τα τοπία, τα μνημεία και γενικά τη ζωή του χωριού, ενώ φέτος ολοκληρώθηκε με πρωτοβουλία της μνημείο αφιερωμένο στα 13 θύματα της κατολίπισης.

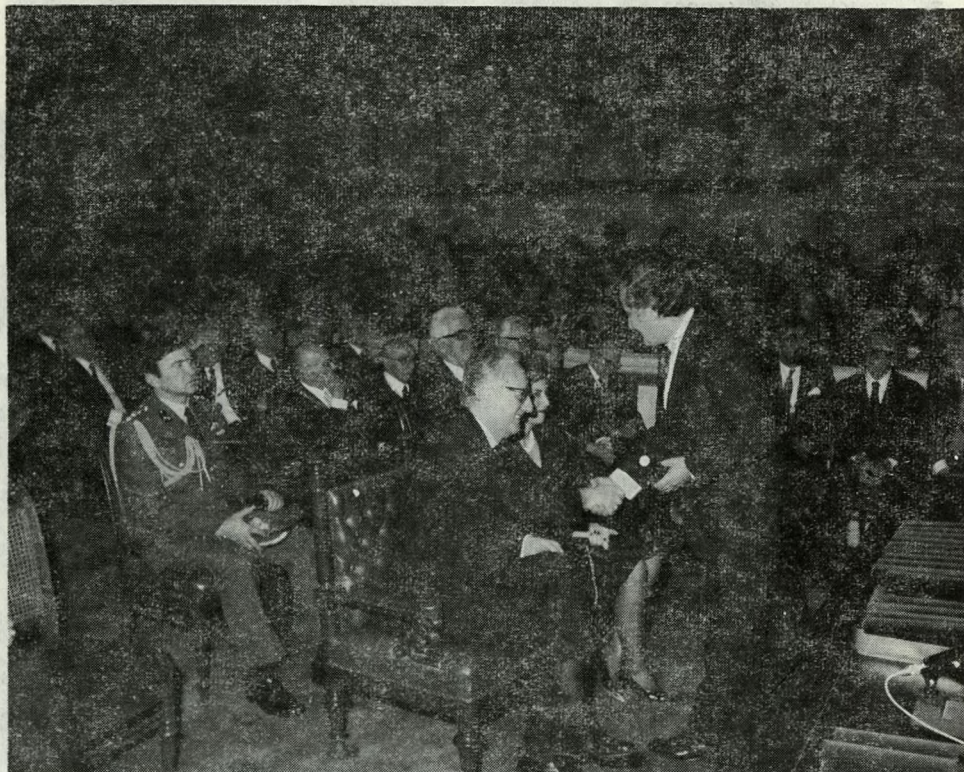
Για τη διατήρηση και σύσφιξη των δεσμών των Ξενιτεμένων Μικροχωριτών με την πατρίδα οργανώνει το καλοκαίρι συνεσιάζσεις όπου ανταμώνουν Μικροχωριτές. Επίσης εκδίδει για πολλά χρόνια το περιοδικό «Μικροχωρίτσια Γράμματα», μέσα απ' το οποίο επικοινωνούν οι Ξενιτεμένοι με την πατρίδα, οι νεώτεροι γνωρίζουν την ιστορία, τα έθιμα και τις παραδόσεις του χωριού και της ευρύτερης περιοχής.

Με την ευκαιρία του 42ου Συνεδρίου των Ευρυτάνων Αμερικής επανέξεδωσε το «Λεύκωμα της εν Κωνσταντινουπόλει Αδελφότητας των Ευρυτάνων», θέλοντας να συμβάλει στη γνώση της ιστορίας των Ξενιτεμένων Ευρυτάνων και να συνδέσει συμβολικά τους Ευρυτάνες της Πόλης με τους σημερινούς της Αμερικής, Αυστραλίας κλπ., γιατί τους ενώνουν τα ίδια ιδανικά και κυρίως έμπρακτα η αγάπη για την Ευρυτανία.

Ύστερα από 100 χρόνια τέτοιας δράσης, όπως συνοπτικά αναφέρθηκε πιο πάνω, η Ακαδημία Αθηνών ήλθε φέτος να αναγνωρίσει και να επιβραβεύσει αυτή τη δράση της Αδελφότητάς μας. Με το βραβείο αυτό δεν τιμήθηκαν πρόσωπα, αλλά η συλλογική δράση των Μικροχωριτών. Αναγνωρίστηκε η δράση των προγόνων μας, που ίδρυσαν την Αδελφότητα, έδωσαν συγκεκριμένη μορφή στην αγάπη τους για το Μικρό Χωριό και συμπαραστάθηκαν στους συγχωριανούς τους. Αναγνωρίστηκε η δράση των συνεχιστών του έργου τους που συνέχισαν με την ίδια αυταπάρνηση και τον ίδιο ή και περισσότερο ζήλο να κάνουν έργα για το Μικρό Χωριό και την πρόοδό του. Αναγνωρίστηκε η δράση εκείνων που μόχθησαν να σταθεί το χωριό ακέραιο στην ψυχή και στη μορφή όταν πλάκωσαν οι μαύρες μέρες των πολέμων και της προσφυγιάς. Κι αργότερα όταν τα στοιχεία της φύσης θέλησαν να το αφανίσουν. Κοντά σ' αυτούς ενεργοποιήθηκαν, συμπαραστάθηκαν στην Αδελφότητα και το χωριό μας άνθρωποι και οργανώσεις που ποικιλότητα συνέβαλαν στην πραγματοποίηση των σκοπών της, σαν φίλοι, συνεργάτες, αρωγοί, δωρητές, ευεργέτες, μεγάλοι ευεργέτες κ.ο.κ.

Όλοι αυτοί οι ανώνυμοι ή επώνυμοι τιμήθηκαν με την αναγνώριση που έγινε στο πρόσωπο της Αδελφότητας Μικροχωριτών από την Ακαδημία Αθηνών, δηλ. το Ανώτατο Πνευματικό Ίδρυμα της χώρας. Δικαιούται συνεπώς κάθε μέλος της Αδελφότητάς μας, αλλά και κάθε Μικροχωριτής, να είναι υπερήφανος σαν συμμετοχος στην συλλογική αυτή προσπάθεια επί τόσα τώρα χρόνια.

Στρέφουμε λοιπόν ευγνώμονα το νου μας τις στιγμές αυτές σ' όλους αυτούς που συνέβαλαν στο έργο της Αδελφότητας. Οι παλαιότεροι το ατενίζουν με κάποια ικανοποίηση, οι νεώτεροι με τη θέληση να συνεχίσουν αυτό το έργο με το δικό τους τρόπο και να βάλουν τη δική τους σφραγίδα στην επόμενη εκατονταετία.

Ο Πρόεδρος της Αδελφότητας δέχεται τα συγχαρητήρια του Προέδρου της Δημοκρατίας και της κυρίας Σαρτζετάκη.

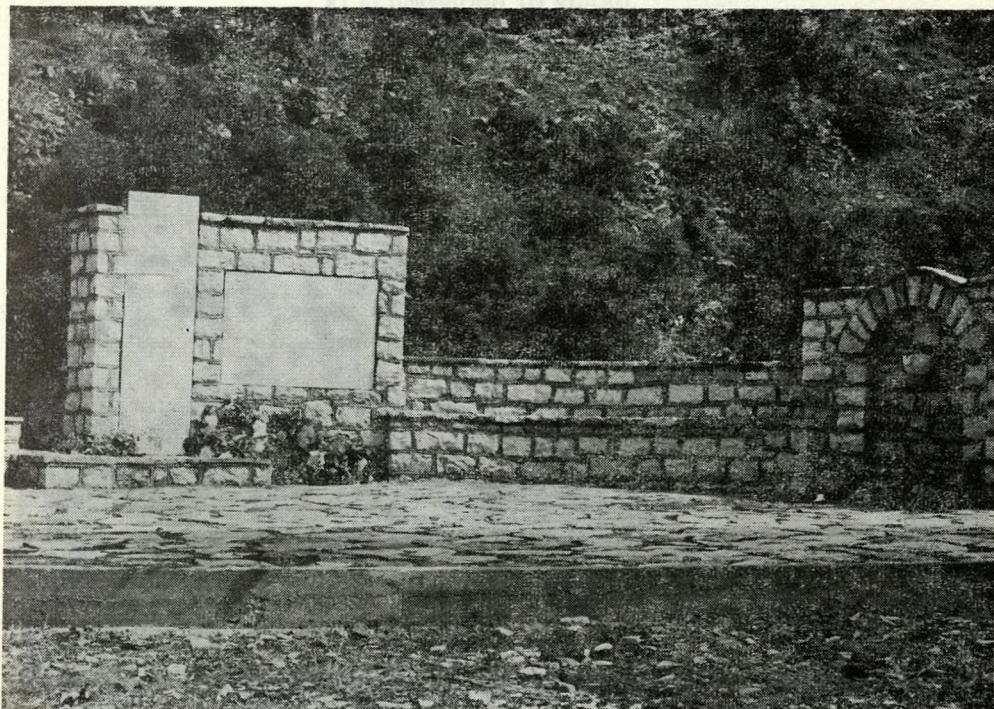
Με τις σκέψεις αυτές το Διοικητικό Συμβούλιο στέλνει τις ευχές του σ' όλους τους Μικροχωρίτες, εσωτερικού και εξωτερικού, για υγεία και ευτυχία μέσα στο 1987.

(Σ.Σ.: Συγχαρητήριες επιστολές και τηλεγραφήματα για την θράβευση της Αδελφότητας, που έγινε στις 30.12.86 βλέπε στις σελίδες 56, 69, 70, 72).

ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΚΑΤΟΛΙΣΘΗΣΗΣ

Όπως είχε προαναγγελθεί τελέσθηκε στις 16 Αυγούστου 1986 πάνδημο αρχιερατικό μνημόσυνο για τα θύματα της κατολίσθησης (της 13.1.63), που συνδυάσθηκε με τα αποκαλυπτήρια του μνημείου, που στήθηκε στον χώρο όπου χάθηκαν.

Σε σχετική πρόσκληση που υπέγραψαν από κοινού οι Πρόεδροι της Κοινότητας Ι. Τζούφρας και της Αδελφότητας Κλ. Κουτσούκης προσ-

Το μνημείο την ημέρα των αποκαλυπτηρίων.

καλούσαν όλους τους Μικροχωρίτες και τους κατοίκους των γύρω χωριών, να παρευρεθούν στο μνημόσυνο και τα αποκαλυπτήρια του μνημείου.

Το μνημόσυνο έγινε το Σάββατο το πρωί, 16 Αυγούστου, στο όμορφο εξωκκλήσι των 12 Αποστόλων, που ανακαινίστηκε πρόσφατα με δαπάνη των υιών του αιμνήστου Χρ. Μαστρογεωργόπουλου.

Μετά τη θεία Λειτουργία το ιερό μνημόσυνο ετέλεσε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καρπενησίου κ. Νικόλαος με την ακολουθία των ιερέων π. Νικολάου Αζακά, εφημέριου Μικρού Χωριού, π. Κων)νου Λαμπάδάρη, εφημέριου Μεγάλου Χωριού, και του διακόνου της Μητροπόλεως Καρπενησίου.

Τον δίσκο του μνημοσύνου κλπ. επιμελήθηκε η κ. Μαγδαληνή Γιολντάση, κατόπιν ειδικής παραγγελίας. Η προσέλευση του κόσμου υ-

πήρξε πολύ μεγάλη. Ευτυχώς δεν επαληθεύτηκε ο φόβος μήπως δεν φθάσουν τα κόλλυβα.

Μετά το τέλος του μνημοσύνου το εκκλησίασμα με επικεφαλής τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη κ. Νικόλαο, που συνόδευαν η ακολουθία του και τα προεδρεία της Κοινότητας και Αδελφότητας, κατευθύνθηκαν στον χώρο του μνημείου (κάτω από τον κόκκινο βράχο της Τσίρης), όπου αναμένονταν να έλθουν για τα αποκαλυπτήρια η Νομάρχης Ευρυτανίας κ. Α. Κανελλοπούλου, ο δήμαρχος Καρπενησίου, οι Πρόεδροι των γειτονικών Κοινοτήτων, τοπικών Συλλόγων κ.ά.

Ο Σεβασμιώτατος κ. Νικόλαος και η Νομάρχισσα κ. Κανελλοπούλου στην τελετή των αποκαλυπτηρίων.

Στο χώρο του μνημείου ο Σεβασμιώτατος με την ιερή ακολουθία του έψαλλαν επιμνημόσυνη δέηση υπέρ αναπαύσεως της ψυχής των δεκατριών συγχωριανών μας που χάθηκαν άδικα την ημέρα της κατολίπησης. Σε σύντομη ομιλία του ο Σεβασμιώτατος επαίνεσε την πρωτοβουλία ανέγερσης του μνημείου και συνέστησε, όπως κάθε χρόνο, την επόμενη ημέρα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, τελείται Πανμικροχωρίτικο μνημόσυνο για τα θύματα της κατολίπησης.

Με την άφιξη της Νομάρχισσας τον λόγο πήρε ο Πρόεδρος της Αδελφότητας, ο οποίος είπε μεταξύ άλλων:

«Σεβασμιώτατε, κυρία Νομάρχης, Πρόεδροι των γειτονικών Κοινο-

τήτων, εκπρόσωποι των τοπικών Πολιτιστικών Συλλόγων, αγαπητοί συμπατριώτες, συγχωριανοί και φίλοι,

«Αναστενάζω μάναμ' δε μ' ακούς,
να κλάψω δε με βλέπεις,
χλίδονται όλα τα θουνά
κι όλα μαζί μου κλαίνε
γι' αυτό το θάμα πούγινε
στο δόλιο το χωριό.
Δίψαε η γης και σχίστηκε
κι εξηφανίσθη το χωριό.
Τουριστικό Μικρό Χωριό
στον κόσμο ξακουσμένο
πόχεις της δάφνης μυρουδιά,
τριαντάφυλλο, λουλούδι.
Χλίδεται ο κόσμος σήμερα
κι όλοι για σε λυπούνται».

Μ' αυτούς τους λιτούς στίχους ο ευαίσθητος λαϊκός τραγουδιστής εξωτερίκευσε τον πόνο του και θρήνησε τον χαμό του χωριού μας και των δεκατριών συγχωριανών μας που χάθηκαν άδικα και συγκεκριμένα:

— Του Γιάννη Αθανασόπουλου, που χάθηκε την αποφράδα εκείνη η μέρα μαζί με το κοπάδι γιδοπρόβατα, την ώρα που περνούσαν την μεγάλη τιμεντένια γέφυρα που υπήρχε εδώ μπροστά μας.

Στιγμιότυπο από την επιμνημόσυνη δέηση στο μνημείο της κατολίθησης.

— Της Αικατερίνης Ζησίμου, που εγκλωβισμένη στο σπίτι της βρέθηκε απ' την κορυφή του χωριού στον πάτο κάτω απ' τα συντρίμμια του.

— Του Νίκου Κοντογιάννη, της γυναίκας του Γιαννούλας, της 15χρονης κόρης τους Μαίρης και της συγγενισσάς τους Φωτεινής Κομματά, που χάθηκαν προσπαθώντας να φύγουν μαζί με λίγα πράγματά τους.

— Του Λάμπρου Ζαχαράκη, που χάθηκε προσπαθώντας, όπως λένε, να βοηθήσει την οικογένεια Κοντογιάννη.

— Της Καλλιόπης Κουτσοπούλου, που οι πόρτες του σπιτιού της κλεισμένες ερμητικά, την κράτησαν αιχμάλωτη και κανείς δεν μπορούσε να την απελευθερώσει.

— Του ζεύγους Χρήστου και Κωνσταντίνας Μαστρογεωργοπούλου, που βρέθηκαν στην άκρη του χωριού που έπεφτε, μη φανταζόμενοι το κακό που τους περίμενε.

— Του Γιάννη Παπαδημητρίου και του Γιάννη Πλάκα, που σαν γηραιότεροι και σχεδόν κατάκοιτοι μέσα στα σπίτια τους, δεν ήταν δυνατόν να μετακινηθούν.

— Του Γιώργου Τάσσιου, η τελευταία τραγική μορφή του χωριού μας, που πρόλαβε να σηκώσει το χέρι του για βοήθεια την ώρα που τον κατάπιναν τεράστιοι θράχοι και τον συνέθλιβαν.

Δεν θα ήθελα να σταθώ στις εικόνες της συμφοράς εκείνης. Όσοι από μας τις έζησαν, τις έχουν ανεξίτηλες μέσα τους σαν τραυματικές εμπειρίες της ζωής τους. Όσοι πάλι δεν τις γνώρισαν, είναι αρκετό να αναλογισθούν την εικόνα της συμφοράς, αν ρίξουν ένα βλέμμα στον άμορφο, τεράστιο όγκο χωμάτων και θράχων, που ορθώνεται μακάθρια μπροστά μας. Ας ελπίσουμε ότι μια μέρα, με τη θέληση και τη συνεργασία όλων μας και την συμπαράσταση της πολιτείας, ο μακάθριος αυτός όγκος θα διαμορφωθεί σε τόπο αναψυχής και χρήσιμο για τους κατοίκους του χωριού μας.

Θα μου επιτραπεί όμως να αναφερθώ ενδεικτικά σε ορισμένα ονόματα και ανθρώπους που δέθηκαν με τις τραγικές εκείνες στιγμές και στην συνέχεια την ανοικοδόμηση του νέου χωριού μας:

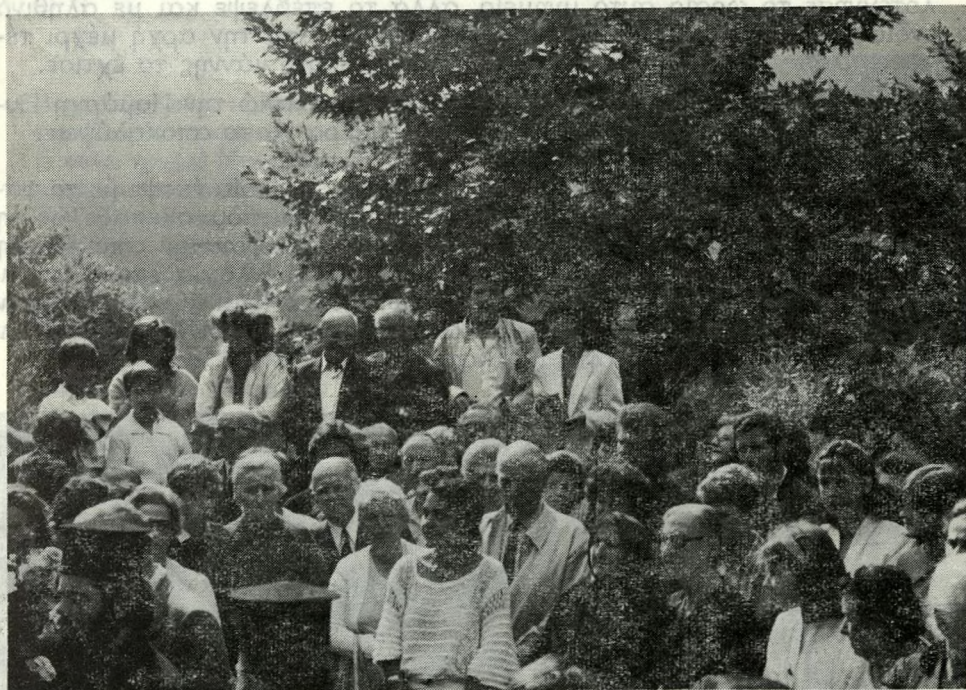
Με ευγνώμονα αισθήματα αναφέρομαι στην Ιερά Μητρόπολη Ναυπακτίας και Ευρυτανίας και στα γειτονικά μας χωριά και ιδιαίτερα την Κοινότητα και τους κατοίκους του Μεγάλου Χωριού και του Γαύρου, που άνοιξαν με στοργή και αγάπη τις αγκαλιές τους και μας δέχθηκαν στα σπίτια τους και απάλυναν τον πόνο μας στις δύσκολες εκείνες μέρες. Τη Νομαρχία Ευρυτανίας, ιδιαίτερα το Τμήμα Κοινωνικής Πρόνοιας και τις σχετικές υπηρεσίες που με προϊστάμενο τότε υπουργό τον μετέπειτα Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Κων. Τσάτσο, συνέβαλαν στην ανακούφιση των πληγέντων συγχωριανών μας. Αλλά και άλλες κρατικές υπηρεσίες και ιδιωτικοί οργανισμοί βοήθησαν στην ανοικοδόμηση που έγινε μετά από πανελλήνιο έρανο που συντόνιζε η Αδελφότητά μας με πρωτεργάτες τους αείμνηστους Προέδρους Τάκη Δ. Πολύζο, στρατηγό, Νικόλαο Κεράνη, βιομήχανο και τον Γραμματέα αείμνηστο Μάνθο Κομπορόζο.

Θα ήθελα να σταθώ ακόμη στον αείμνηστο εφημέριο του χωριού μας π. Δημήτριο Καραπάνο, που δοκιμάστηκε κι αυτός μαζί με το ποίμνιό του και πέρα από τα πνευματικά του καθήκοντα συνέβαλε στην ανοικοδόμηση, τον αείμνηστο Ανδρέα Μπετένιο, δάσκαλο του χωριού

μας την ημέρα της συμφοράς, που κράτησε τα παιδιά του σχολείου σε ασφάλεια.

Οι Πρόεδροι του χωριού μας Δημ. Τσατσαράγκος, Βάιος Ζωγράφος, Κώστας Φλώρος, Έπαμ. Παπαδής και οι αείμνηστοι Νικόλαος Σιδέρης και Κώστας Γεωργόπουλος συνέβαλαν τα μέγιστα στην ανοικοδόμηση έχοντας παραστάτη και πολύτιμο σύμβουλό τους τον Γραμματέα της Κοινότητας Αθανάσιο Κοντογιώργο.

Είκοσι τρία χρόνια πέρασαν από την ημέρα εκείνης της συμφοράς. Ο χρόνος απάλυνε τις πληγές του πόνου και την οδύνη για τον χαμό

Στιγμιότυπο από την τελετή των αποκαλυπτηρίων.

των συγχωριανών μας. Όλο αυτόν τον καιρό το μνημείο ήταν στη σκέψη μας. Ωρίμασε πια η στιγμή για να στηθεί ύστερα από τόσα χρόνια. Και ενώ η κατολίσθηση τη μέρα εκείνη θρήκε το χωριό μας στο ζενίθ της ανοδικής του πορείας και του έκοψε τη φόρα, το σημερινό μνημείο έγινε αφού γαλήνεψαν οι ψυχές μας, έκλεισαν πολλά χάσματα που είχαν ανοίξει και το χωριό μας ξαναμπήκε στην τροχιά της τουριστικής πάλι ανάπτυξης, της προόδου και της αναδημιουργίας. Έτσι μπορεί να πει κανείς ότι το μνημείο αυτό θα συμβολίζει την ενότητα και την ομόνοια μεταξύ των κατοίκων και θα εκφράζει την απόφασή μας και την ελπίδα μας για καλύτερες μέρες.

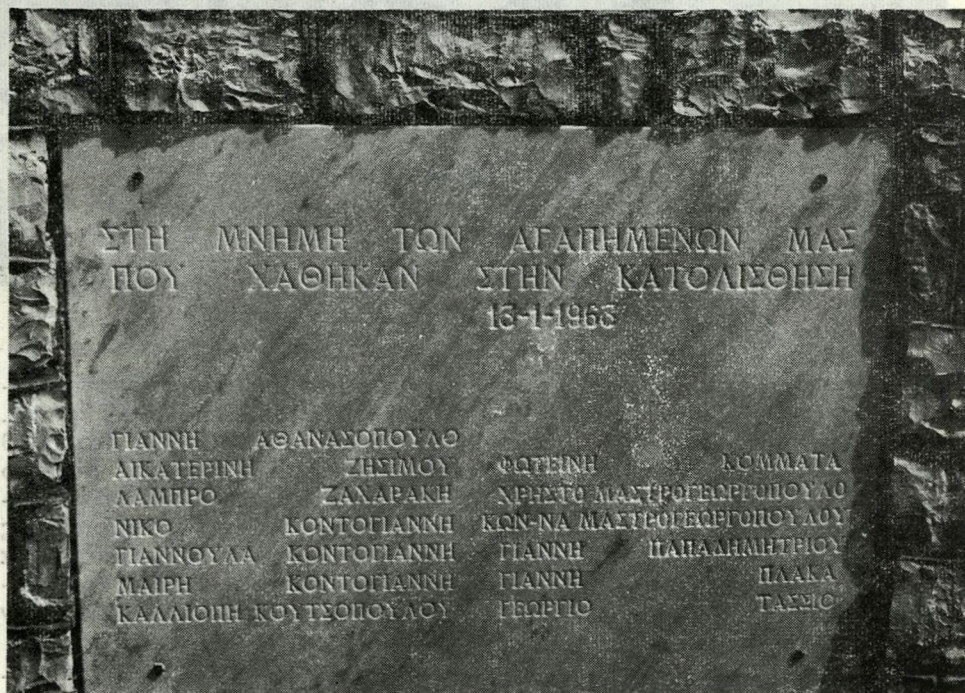
Είναι το μνημείο όλων των Μικροχωριτών για τους χαμένους συγχωριανούς. Το μνημείο όμως, που τόχαμε στο νου μας τόσο καιρό, δεν θα ήταν εύκολο να γίνει χωρίς την γενναιόδωρη προσφορά του Σταύ-

ρου Κοντογιάννη, υιού του τραγικού ζεύγους Κοντογιάννη, ο οποίος ζει σήμερα στην Αυστραλία, καθώς και των τεσσάρων υιών Πάνου, Λεωνίδα, Λευτέρη και Στέφανου, του τραγικού επίσης ζεύγους Μαστρογεωργόπουλου, που ζούνε σήμερα στην Καλλιφόρνια (ΗΠΑ). Συμμετοχή μικρή στη δαπάνη μας έστειλε και η οικογένεια του τραγικού Γιάννη Αθανασόπουλου.

Οφείλω να εξάρω εδώ την συμβολή της δεσποινίδας 'Αρτεμης Βαρβιτσιώτη, αρχιτέκτονας, που είναι γόνος της οικογένειας Κοντογιάννη, η οποία αφιλοκερδώς και με αυταπάρνηση όχι μόνο φιλοτέχνησε το ωραίο αυτό μνημείο, αλλά το επέβλεψε και με αληθινό ενδιαφέρον παρακολούθησε την εκτέλεσή του από την αρχή μέχρι τέλους. Ο συγχωριανός μας τεχνίτης Πάνος Μουτογιάννης το έχτισε.

Το απέριττο και σεμνό αυτό μνημείο παρακαλώ την Νομάρχη Ευρυτανίας κ. Αναστασία Κανελλοπούλου σήμερα να το αποκαλύψει».

Στο σημείο αυτό προσήλθε η κ. Νομάρχης, η οποία έκοψε με το ψαλίδι τα σχοινιά που κρατούσαν το λευκό σεντόνι που σκέπαζε ως τη στιγμή εκείνη, το μνημείο. Χειροκροτήματα κάλυψαν την αποκάλυψη του μνημείου από την κ. Νομάρχη, η οποία με δυό λόγια επαίνεσε την ανέγερση του μνημείου που υπήρξε μια ωραία πράξη και εξέφρασε την βεβαιότητα ότι αυτό θα διατηρεί αλώβητη τη μνήμη των Μικροχωριτών που χάθηκαν και την ενότητα των κατοίκων.

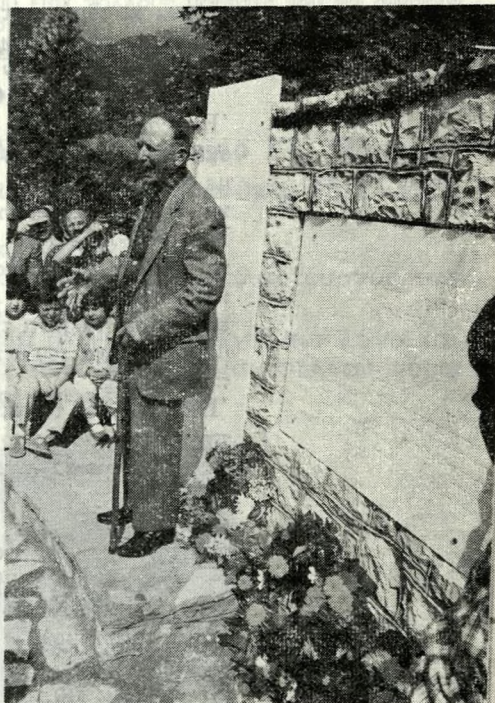

Η πλάκα με τα ονόματα των θαμμένων συγχωριανών μας.

Στη συνέχεια κατέθεσαν στο μνημείο στεφάνια η κ. Νομάρχης, ο Πρόεδρος της Κοινότητας κ. Γ. Τζούφρας, ο Πρόεδρος της Αδελφότητας κ. Κλ. Κουτσούκης, συγγενείς των θυμάτων, ο Πρόεδρος της Πανευρυτανικής Ένωσης κ. Κωστοπαναγιώτης, ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Μεγαλοχωριτών η «Αγία Παρασκευή» κ. Ν. Καρβέλης. Στο τέλος ο Μεγαλοχωρίτης λαϊκός στιχουργός Θεόδωρος Ζηνέλης, που είχε συμπαρασταθεί μαζί με άλλους στους κατατρεγμένους Μικροχωρίτες, απήγγειλε τους παρακάτω πηγαίους στίχους, εμπνευσμένους από την τραγική εκείνη ημέρα που χάθηκαν οι 13 Μικροχωρίτες:

Βαρεία βογγούνε τα βουνά
και ήλιος δεν υπάρχει
το δόλιο ηρωικό Μικρό Χωριό
και πάλι σκοτεινιάζει.
Τριζοβολούνε τα κλαριά
πέφτουν τα σπίτια αράδα
ο κόσμος φεύγει, πανικός
με κλάματα μεγάλα.
Τον Κοντογιάννη και λοιπούς
που όλος ο κόσμος ξέρει
κλαίμε με πόνο και καρδιά
κι αιώνια η μνήμη λέμε.
Κι αυτοί ακούν τον πόνο μας
κι αυτοί θλέπουν το κλάμα.
Υπάρχουν κι άλλοι σαν εμάς
που δεν υπάρχουν τώρα
να σκέφτεσθε τον θάνατο
εφτά φορές την ώρα.
Φίλοι, γνωστοί και συγγενείς
δεν πρέπει να μας κλαίτε
αφού για μας μνημόσυνο
κι αιώνια η μνήμη λέτε!

Θ. ΖΗΝΕΛΛΗΣ

Ο κ. Θ. Ζηνέλης, τη στιγμή που απαγγέλλει τους συγκινητικούς του στίχους.

ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ

Δε μπορώ να κλάψω,
Ένα δουνό από θλίψη
κύλησε στην καρδιά μου
και στέρεψε τις πηγές των δακρύων.
Ένα δουνό από θάνατο
έπεσε πάνω στο Μικρό Χωριό
κι έθαψε την πολλήν ομορφιά
και το λιγιστό γέλιο
κι έθαψε
αίματα κι ιδρώτες των ανθρώπων του
που είχαν πάρει σχήματα
σπιτιών και δέντρων. . .

Ένα κοριτσάκι
σκαλίζει τα θρεμένα χώματα
με τα νύχια
και ψάχνει νάβρει τη φαμελιά του.
Μια μάνα είχε βγει
να μαζέψει λίγα ξύλα για τη φωτιά
και γυρίζοντας
είχε χάσει το σπίτι της
με την κούνια του μικρού
παιδιού της.
Ένας φτωχός τσοπάνος
πήγε στον παράδεισο
συντροφιά με τα λιγιστά ζωντανά του
κι άδικα τον ψάχνει εδώ στη γης
η αδερφή του
που τον είχε μονάκριβο. . .

Φτωχό Μικρό Χωριό
της πατρίδας μου
— Δόλιο Χωριό —
την ομορφιά σου τώρα πια
τη θυμίζουν
τ' άσπρα λουλούδια της μυγδαλιάς
που ξεπροβάλλουν
απ' την ρημαγμένη γη
σαν να τάστειλαν
όσοι σ' αγάπησαν
για να στολίσουν το φέρετρό σου. . .
14.1.1963

ΜΙΧΑΛΗΣ ΣΤΑΦΥΛΑΣ

(Σ.Σ.: Αναδημοσιεύεται με την άδεια του διακεκριμένου λογοτέχνη κ. Μ. Σταφυλά από την εφημερίδα της εποχής «Ο Ταχυδρόμος της Ρούμελης»).

Θάνατοι πολλοί μέσα στο 1986. Αγαπημένα πρόσωπα, με ξεχωριστή θέση στην καρδιά του καθενός, πήραν τον δρόμο, για το ταξίδι, χωρίς γυρισμό! Ακραίες οι περιπτώσεις του νεώτερου απ' όλους, του αείμνηστου Κώστα Δ. Πριόβολου. Στα 65 του χρόνια, μόλις πήρε την σύνταξή του και γύρισε απ' την Αμερική. Πέθανε τον Αύγουστο 1986, στην πλατεία, κάτω απ' τον αιωνόβιο πλάτανο. Έναν θάνατο που θα τον «ζήλευαν» πολλοί Μικροχωρίτες νοσταλγοί του χωριού, όταν έλθει η ώρα τους.

Η άλλη ακραία περίπτωση με την οποία έκλεισε η χρονιά είναι του αείμνηστου δασκάλου Γεωργίου Ε. Παπαδή. Πέθανε στα 93 του χρόνια, θαλερός και με ακμαίο το φρόνημα, αφού είδε πολλούς μαθητές του να αφήνουν πολύ πριν απ' αυτόν τον μάταιο τούτο κόσμο.

Σ' αυτούς τους δύο αναφέρονται οι νεκρολογίες που ακολουθούν:

Ο επικήδειος στον αείμνηστο Δάσκαλο Γεώργιο Ελ. Παπαδή απο τον Πρόεδρο της Αδελφότητας Μένιο Κουτσούκη, 15/12/1986

Πολυσέβαστε και πολυαγαπημένε μας Δάσκαλε,

Εσύ, ο φωτισμένος, ο λόγιος δασκάλός μας, ο πλαστουργός των παιδικών ψυχών και των ονείρων μας.

Εσύ, που ακόμη και την τελευταία στιγμή κράταγες τον λόγο και την πέννα σαν αστραφτερές αχτίδες, που φώτιζαν και διέλυαν γύρω σου τα ζοφερά σκοτάδια, που γύρευαν να σε τυλίξουν.

Ο αείμνηστος Δάσκαλος Γεώργιος Ελ.
Παπαδής.

Εσύ, ο αειθαλής στη σκέψη και αιωνόβιος σαν άλλος πλάτανος του χωριού μας.

Εσύ, ο αγέρωχος στην ψυχή και το φρόνημα, ο ευθυτενής με το περήφανο παράστημά σου.

Εσύ, που έπεσες στα 93 σου χρόνια ολόρθος, όπως σου ταίριαζε, στου χάροντα τα μαρμαρένια αλώνια, άφωτος, σήμερα, παίρνεις τον δρόμο της αναχώρησης και της αιώνιας σιωπής.

Μα αν δεν μιλάς εσύ σήμερα, μιλούν τόσο εύγλωττα το διδασκαλικό σου έργο, η κοινωνική και πατριωτική σου δράση, η αγάπη σου για το Μικρό Χωριό και οι γενεές μαθητών και μαθητριών που εσύ διέπλασες και χειραγώγησες.

Όλα αυτά, εγώ που ευτύχησα να είμαι ένας από τους τελευταίους μαθητές σου, δεν έχω την δική σου γλαφυρή πέννα και τον δικό σου οίστρο για να μπορέσω να τα ιστορήσω όπως πρέπει, παρά συνοπτικά μόνο να τα σκιαγραφήσω σαν μια τελευταία οφειλή του μαθητή προς τον αξεπέραστο και αξιομίμητο διδάσκαλό του.

Αλησμόνητε Δάσκαλε,

Μεγαλωμένος στα ψηλά βουνά της Ευρυτανίας από ευκατάστατη και αυστηρή οικογένεια, με αγνά ιδανικά και ηθικές αρχές, στάθηκες ο ίδιος πάντα ψηλά και διέπρεπες στις επάλλξεις της διδασκαλικής αποστολής και του πατριωτικού σου καθήκοντος.

Σαν δάσκαλος, με πατρική στοργή και αυστηρότητα, αλλά και επαγγελματική ευσυνειδησία και δεξιοτεχνία φύτεψες επαγωγά τις πρώτες γνώσεις στις ψυχές εκατοντάδων παιδιών του χωριού μας που αργότερα θα απέδιδαν πλούσιους καρπούς. Με αγάπη και ενδιαφέρον για την μετέπειτα εξέλιξή τους, τους έδινες εφόδια τέτοια, που θα τα βοηθούσαν στον πολυτάραχο αγώνα της ζωής, καθώς τα περισσότερα απ' αυτά θάπαιρναν γρήγορα τον δρόμο της ξενιτιάς. Αλλά κι όσα απ' αυτά με γνώμονα τον δικό σου ζήλο και την δική σου αυταπάρνηση συνέχιζαν σπουδές, αναμφισβήτητα διεκολύνονταν, οικοδομώντας πάνω στα πρώτα θεμέλια των γνώσεων που εσύ τους πρόσφερες αφειδώλευτα.

Προοδευτικός για την εποχή σου συνέλαβες την επιτακτική ανάγκη και την αξία της εκπαίδευσης της γυναίκας. Ο νόμος της υποχρεωτικής φοίτησης των κοριτσιών στο σχολείο του χωριού μας θα παρέμενε ανεφάρμοστος, αν δεν ήσουν εσύ με την διορατικότητά σου, την αυστηρότητα και την επινοητικότητά σου να τον εφαρμόσεις στις δυσμενείς εκείνες συνθήκες της ζωής του χωριού. Με την στάση σου αυτή συνέβαλες γρήγορα στην απελευθέρωση της γυναίκας από τον μονόδρομο του χωραφιού και του λόγγου. Σήμερα όλοι σ' ευγνωμονούν γι' αυτό.

Φωτισμένε μας Δάσκαλε,

Λάμπρυνε όμως φωτισμένε μας Δάσκαλε και κόσμησες το χωριό μας όχι μόνο με την ευσυνειδητη εκπλήρωση της αποστολής σου ως δασκάλου, αλλά και με την ευρύτερη κοινωνική και πολιτιστική δράση σου. Έδωσες τον εαυτό σου με αυταπάρνηση στην προσπάθεια για καλύτερευση των συνθηκών διαβίωσης των κατοίκων του. Δεν είναι τυχαίο, ότι με την ανάληψη της Δ/σης του Σχολείου από σένα και μάλιστα από το 1923, εγκαινιάζεται στο Μικρό Χωριό μια αναγεννητική

προσπάθεια που υπήρξε καθοριστική, αποφασιστική για το χωριό μας.

Μετά την ανοικοδόμηση της νέας εκκλησίας της Μεταμόρφωσης πρωτοστατείς εσύ στην ανέγερση του νέου Δημοτικού Σχολείου. Είναι αυτό που όλοι μας καμαρώνουμε σήμερα σαν την Πνευματική Γωνιά, με το λαογραφικό της Μουσείο, τη Βιβλιοθήκη και άλλες αίθουσες που εσύ ζωντάνευες άλλοτε με τον διδασκαλικό σου λόγο. Ακολούθησε μια σειρά από άλλα κοινωφελή έργα και πολιτιστικές εκδηλώσεις, όπως η δενδροφύτευση, οι θεατρικές παραστάσεις από παιδιά του Σχολείου κι άλλα.

Υπήρξες ακόμη πολύτιμος σύμβουλος για όλες τις υποθέσεις του χωριού, ατομικές και κοινοτικές. Γιατί οι τεράστιες γνώσεις σου και το επιβλητικό σου παράστημα συνδυάζονταν με την απλόχερα της καρδιάς σου και το μεγαλείο της ψυχής σου. Είχες φιλελεύθερη σκέψη και είχες ανοχή και επιείκεια που σε κρατούσαν πάντοτε πάνω από ανθρώπινες αδυναμίες και μικρότητες. Πρεσβύτεροι και νεώτεροι σ' αποκαλούσαν ως τώρα, εσένα τον γίγαντα, με το όνομα «Γιωργάκη», πράγμα που έδειχνε πόσο κοντά στην καρδιά έμενες.

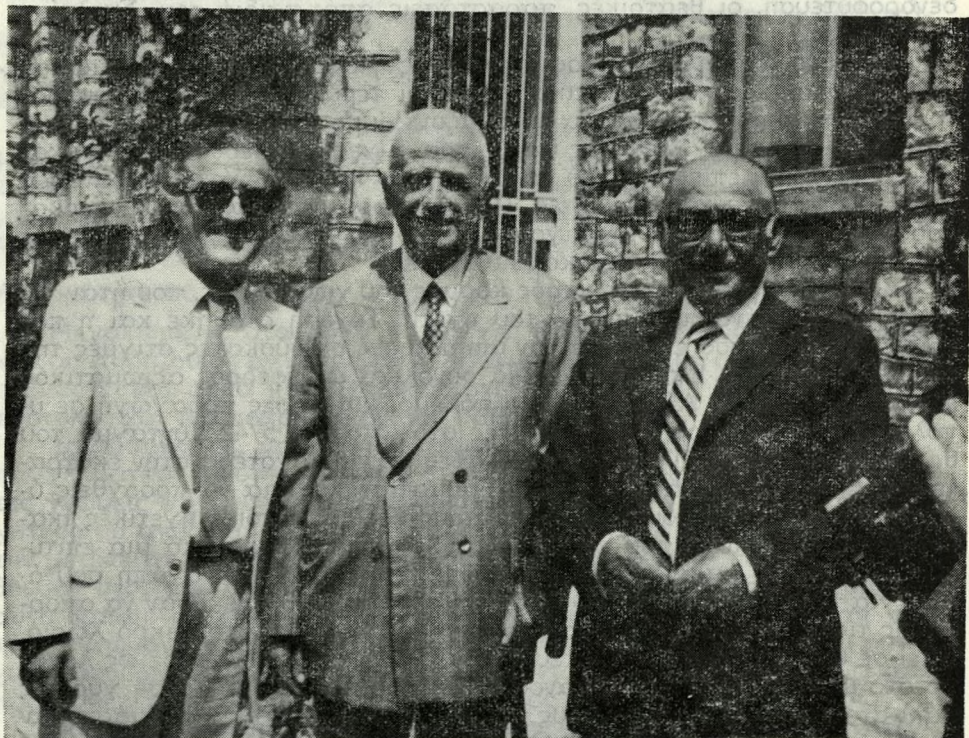
Δεν ήταν όμως μόνο ο μικρός κόσμος του χωριού μας, που ήταν τυχερός νάχει εσένα πνευματικό του ηγέτη. Τυχερή στάθηκε και η πατρίδα μας που τόσο ευδοκίμα την υπηρετήσες σε δύσκολες στιγμές της εθνικής μας ζωής. Επί επτά χρόνια συνολικά ως έφεδρος αξιωματικός έλαβες μέρος στον Α' Παγκόσμιο πόλεμο, και πήρες προαγωγή σε υπολοχαγό επ' ανδραγαθία. Ανήκες στο ιστορικό 5/42 Σύνταγμα του θρυλικού Νικολάου Πλαστήρα κι έλαβες μέρος αργότερα στην εκστρατεία της Μικράς Ασίας όπου και τραυματίστηκες για να προαχθείς ύστερα σε λοχαγό. Στους αγώνες αυτούς έδειξες τέτοιες ηγετικές ικανότητες και ηρωισμό που προοιώνιζαν για σένα δελεαστικά μια επιτυχή στρατιωτική καριέρα ως τα ανώτατα αξιώματα. Η αγάπη σου όμως για το χωριό, το σχολείο και τους μαθητές σου σ' έκαναν να απορρίψεις τις δελεαστικές προτάσεις και σ' έφεραν πίσω στο Μικρό Χωριό. Εκεί σε βρήκε η νέα επιστράτευση του 1940 - 41 που σ' έφερε ως λοχαγό στο μέτωπο με τους Γερμανούς. Όταν με την κατάρρευση γύρισες πάλι στο χωριό, ήσουν από τους πρώτους Μικροχωρίτες που πιάστηκαν τον Οκτώβρη του 1942 από τους Ιταλούς και σαν όμηροι κλείστηκαν και βασανίστηκαν στις φυλακές Λαμίας. Αλλά συ με το ακατάβλητο δημοκρατικό σου φρόνημα επρόκειτο να γνωρίσεις και τις σκληρότερες φυλακές της Καλλιθέας και του Αβέρωφ στην Αθήνα, απ' όπου απολύθηκες μετά από πολύμηνη φυλάκιση και ταλαιπωρία.

Γενναίε μας Δάσκαλε,

Μια από τις συγκλονιστικές αλλαγές που γνώρισε το χωριό μας μετά τον πόλεμο ήταν και η δική σου τοποθέτηση σε σχολείο της Αθήνας, κάτι που γέμισε θλίψη τους Μικροχωρίτες. Εσύ όμως ψυχικά ποτέ δεν τους εγκατέλειψες. Εγκατεστημένος πλέον στην Αθήνα, με συμπαράστατη την εκλεκτή σύζυγό σου, γίνεσαι κορυφαίο και δραστήριο μέλος της εδώ Μικροχωρίτικης παροικίας.

Συμβάλλεις αποφασιστικά στην ίδρυση του Συλλόγου των εν Αθήναις, Πειραιεί και Προαστείοις Μικροχωριτών το 1955, που αποτελεί συνέχεια της ιδρυμένης στην Κωνσταντινούπολη Πρώτης Αδελφότητας Μικροχωριτών. Γίνεσαι ο Πρόεδρος της πρώτης Γενικής Συνέλευσης και

πρώτος Γραμματέας της. Η συμβολή σου στην φιλανθρωπική, πολιτιστική και κοινωνική δράση του Συλλόγου υπήρξε πολυτιμότερη. Αναγνωρίζοντας την δράση σου αυτή και τη συμβολή σου, που ήταν οργανωτική, οικονομική και ηθική, η Αδελφότης μας πριν από λίγα χρόνια είχε την τιμή να σε ανακηρύξει ισόβιο Πρόεδρό της και να σε συγκαταλέγει στους μεγάλους της ευεργέτες.

Ο αείμνηστος δάσκαλος ανάμεσα στους άλλοτε μαθητές του, συνταξιούχο δάσκαλο σήμερα κ. Αρ. Γιουρνά και τον Πρόεδρο της Αδελφότητας, σε εορταστική εκδήλωση στο Δημοτικό Σχολείο του Μικρού Χωριού (1984).

Αλλά και μόνο η παρουσία σου στην Γενική Συνέλευση ή σε κάθε εκδήλωση της Αδελφότητας, που πρόθυμα έδινες το «παρών», ήταν αρκετή να συγκινήσει τον κάθε Μικροχωρίτη.

Αγαπημένε μας Δάσκαλε,

Λίγες μέρες πριν φύγεις από τον μάταιο τούτο κόσμο μας αναγγέλθηκε ότι το Ανώτατο Πνευματικό Ίδρυμα της χώρας, η Ακαδημία Αθηνών, πρόκειται να βραβεύσει την Αδελφότητά μας για την 100ετή πολυσχιδή δράση της. Δεν ευτύχησες έτσι να νοιώσεις εσύ ικανοποίηση και αγαλλίαση για την ηθική επιβράβευση των δικών σου προσπαθειών καθώς και των άλλων πρωτεργατών της Αδελφότητας που σε λίγο θα πας να συναντήσεις. Αλλά και μετά την σημερινή σου αναχώρηση το όνομά σου θα συνεχίσει να μιλάει στις καρδιές όλων των Μικροχωρι-

τών. Θα φέρνει στο νου τις μνήμες του Μικρού Χωριού του οποίου κορυφαίος εσύ, υπήρξες το άξιο τέκνο του.

Αλησμόνητε Δάσκαλε,

Σήμερα όλοι οι Μικροχωρίτες έχουν στραμμένα τα βουρκωμένα μάτια τους επάνω σου. Είναι θλιμμένοι που φεύγεις, αλλά και περήφανοι για σένα. Απ' όπου κι αν βρίσκονται, από τις πόλεις του εσωτερικού, οι ξενιτεμένοι από την Αμερική, την Αυστραλία και τον Καναδά, σύσσωμο το Δ.Σ. και τα μέλη της Αδελφότητάς μας, όλοι οι μαθητές και οι μαθήτριές σου που δεν μπόρεσαν να παραστούν σήμερα εδώ, ολόκληρο το Μικρό Χωριό κλίνουν ευλαβικά το γόνο προ της σορού σου και στέλνουν δι' εμού τον τελευταίο τους χαιρετισμό για το αιώνιο ταξίδι σου.

Ευχόμαστε το χώμα της Αττικής γης που θα σε σκεπάσει να είναι ελαφρό.

Η μνήμη σου θα είναι αιώνια.

Αθήνα 15)12)1986

Απο τον συν/χο Δάσκαλο Γιάννη Βράχα

Συνάδελφος από τους υπερεκλεκτούς, φίλος από τους σπάνιους, πατριώτης από τους λίγους ο Γεώργιος Παπαδής πήρε το δρόμο που δεν έχει γυρισμό. Ο Γ. Παπαδής ήταν μια προσωπικότητα. Υπηρέτησε με πίστη και αφοσίωση την πατρίδα σαν αξιωματικός, την παιδεία σαν δάσκαλος επί 40 χρόνια, και το χωριό του, το όμορφο κι ιστορικό Μικρό Χωριό ολόκληρη τη ζωή του.

Το χωριό του, αυτό το χιλιοτραγουδημένο Μικρό Χωριό, το είχε κλεισμένο στην καρδιά του. Πάντα γι' αυτό συζητούσε. Σ' αυτό είχε δώσει τη ζωή του. Απ' αυτό έπαιρνε ζωή. Γι' αυτό μιλούσε, γι' αυτό ενδιαφερόταν, γι' αυτό φρόντιζε.

Ο Γ. Παπαδής με την πλούσια δράση του είχε κερδίσει την εμπιστοσύνη, την αγάπη και την εκτίμηση των συμπατριωτών του. Εργατικός όσο λίγοι, μορφωμένος, προοδευτικός, δημιουργικός και ανιδιοτελής πρωτοστατούσε σε κάθε έργο που θα γινόταν στο χωριό. Χαρά και ικανοποίησή του οι εκατοντάδες μαθητές του που πρόκοψαν και σαν επιστήμονες και σαν επαγγελματίες. Μα ο Γ. Παπαδής δεν ήταν μόνο ένας από τους εκλεκτούς λειτουργούς της παιδείας, αλλά κι ένας αγωνιστής. Φυλακίστηκε στις φυλακές Λαμίας, ύστερα από το κάψιμο του Μικρού Χωριού και η στάση που κράτησε ήταν αξιοπρεπής. Μετά την αποφυλάκισή του δεν σταμάτησε να βοηθάει τον αγώνα, να φροντίζει για την ενίσχυση των θυμάτων.

Πλήγμα μεγάλο για τον Γ. Παπαδή ήταν η κατολίθωση του χωριού του και η καταστροφή του σπιτιού του. Το ξεριζωμά του από το χωριό και η αναγκαστική διαμονή του στην Αθήνα ήταν για τον Γ. Παπαδή καταδίκη σε ισόβια δεσμά.

Το Μικρό Χωριό χάρισε στον Γ. Παπαδή μακροζωία, 93 ολόκληρων χρόνων. Έζησε λεβέντης κι έφυγε λεβέντης και στο σώμα και στην ψυχή.

Αιώνια του η μνήμη.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΡΑΧΑΣ

Απο τον συν/χο δάσκαλο κ. Γιάννη Φλώρο

Ο αγαπητός και σεβαστός σ. Γεώργιος Παπαδής, απ' το Μικρό Χωριό, σε ηλικία 93 χρόνων έφυγε τον περασμένο μήνα για την αιωνιότητα. Ήταν απ' τους λίγους εκλεκτούς της παλιάς φρουράς. Διακρινόταν για τον ακέραιο χαρακτήρα του, το υψηλό ήθος, την βαθειά κρίση και την μεγάλη προσφορά στο σχολείο και την κοινωνία.

Η απέραντη αγάπη του για το παιδί, η πλούσια κοινωνική του δράση, το πάντα μειλίχιο ύφος του θα μείνουν ανεξίτηλα στη μνήμη των μαθητών του, των χωριανών του, σε μας των συναδέλφων του και όλων όσοι είχαν την ευτυχία να τον γνωρίσουν. Σοβαρός και καταδεκτικός, θαυστόχαστος, δραστήριος και ανιδιοτελής τόσο σαν εκπαιδευτικός, όσο και σαν κοινωνικός εργάτης θα είναι πάντα φωτεινό παράδειγμα για μίμηση. Η μνήμη του θα παραμείνει αιώνια.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΩΡΟΣ

Την αναγγελία του θανάτου του δασκάλου Γεωργίου Παπαδή, η ημερήσια εφημερίδα «Αυγή» της 14)12)86 συνόδευσε με το ακόλουθο σχόλιο:

Πέθανε την Παρασκευή σε βαθύτατο γήρας (93 χρόνων) ο παλαίμαχος αγωνιστής της Εθνικής Αντίστασης δάσκαλος Γεώργιος Παπαδής από το Μικρό Χωριό Ευρυτανίας.

Ο Γ. Παπαδής πρόσφερε τις υπηρεσίες του στο λαϊκό δικαστήριο του χωριού στην Κατοχή, φυλακίστηκε στις φυλακές Λαμίας από τους Ιταλούς το 1942. Ήταν ο μόνος έφεδρος αξιωματικός από το εκστρατευτικό σώμα που στάλθηκε από την Ελλάδα ενάντια στη νεαρή σοβιετική εξουσία μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση και αρνήθηκε να μετασχει σε αυτό.

Η κηδεία του θα γίνει αύριο Δευτέρα στις 3.00 μ.μ. στο Νεκροταφείο του Κόκκινου Μύλου (Νέα Φιλαδέλφεια).

Και η εφημερίδα «Ριζοσπάστης» για το μνημόσυνο των 40 ημερών έγραψε:

Πριν από 40 μέρες πέθανε σε ηλικία 93 χρόνων ο παλαίμαχος αγωνιστής Γιώργος Παπαδής, δάσκαλος στο Μικρό Χωριό Καρπενησιού. Το 1919, όταν υπηρετούσε στο στρατό με το βαθμό του υπολοχαγού, αρνήθηκε να πάρει μέρος στην Ουκρανική εκστρατεία. Αργότερα βοήθησε με όλες τις δυνάμεις του στο αναγεννητικό έργο για το χωριό του τοπικού συλλόγου νεολαίας και πρωτοστάτησε στη δημιουργία σχολείου, που να ανταποκρίνεται στην αποστολή του και υπερασπίστηκε προπολεμικά στα δικαστήρια σαν μάρτυρας υπεράσπισης τους πρώτους κομμουνιστές του χωριού του, που διώκονταν. Στην Κατοχή πρόσφερε τις υπηρεσίες του στη Λαϊκή Αυτοδιοίκηση και για το λόγο αυτό σύρθηκε στις φυλακές της Λαμίας και του Αβέρωφ από τους κατακτητές. Ως το τέλος της ζωής του έμεινε συνεπής δημοκράτης και φίλος του λαού και οι συγχωριανοί του θα τον θυμούνται με ευγνωμοσύνη.

Στη μνήμη του πρώην μαθητές του από το Μικρό Χωριό, πρόσφεραν στο «Ριζοσπάστη» 6.000 δρχ.

**Επικήδειοι λόγοι
για τον αείμνηστο
Κώστα Πριόβολο
που κηδεύτηκε
στο Μικρό Χωριό
20/8/86**

Ο αείμνηστος Κώστας Πριόβολος σε πρόσφατη φωτογραφία.

Απο τον κ. Αρ. Θάνο

Αγαπητέ μας Κώστα,

Μαζευτήκαμε σήμερα εδώ οι πονεμένοι δικοί σου, οι φίλοι σου, όλο το χωριό κεραυνόπληκτο για να σε ξεπροβοδίσουμε στο στερνό σου ταξίδι. Εσένα τον πιο ζωντανό, τον πιο γελαστό, τον πιο χαρούμενο χωριανό μας.

Μοίρα κακή και θάσκανη θέλησε ν' αφήσεις την τελευταία σου πνοή κάτω από τον πλάτανο, που ταυτίστηκε μ' όλη σου τη ζωή κι είχες γίνει ένα με τα κλαριά του και τα φύλλα του, πουλί που κεληδούσε ανέμελα και χόρευε τον ίσκιο του.

Αγωνίστηκες λεβέντικα σ' όλη σου τη ζωή κι έκανες πάντα σωστά το χρέος σου. Πήρες μέρος στην Εθνική Αντίσταση, έγινες Πρόεδρος Κοινότητας στα δύσκολα μετακατοχικά χρόνια πρωτοστατώντας παντού και σ' όλες τις κατοπινές δραστηριότητές σου, σκόρπιζες όπου κι αν βρισκόσουν περισσή καλωσύνη και φιλική διάθεση. Με το αστέιο και το αθώο σου πείραγμα δημιουργούσες πάντα μια ευχάριστη ατμόσφαιρα.

Δημιούργησες μια μεγάλη, όμορφη κι αγαπημένη οικογένεια, που σε λάτρευε και σε καμάρωνε, για να σε στερηθεί τώρα τόσο αναπάντεχα.

Ήσουν ο πετυχημένος της ζωής κι όχι μόνο σε υλικό επίπεδο, αλλά προπαντός στον κοινωνικό κι ανθρώπινο τομέα, αφού όπου περνούσες κι όπου πήγαινες γίνονταν όλοι φίλοι σου. Έκαμες στη ζωή σου αμέτρητους φίλους και μόνο φίλους. Γι' αυτό και θα μείνεις ολοζώντα-

νος στις καρδιές και τη μνήμη όλων μας και θα πλανιέσαι γελαστός ανάμεσά μας.

Εύχομαι αυτή η ζωντανή σου παρουσία να γίνει θάλσασμο και ν' απαλύνει λίγο τον αθάσταχτο πόνο που ένοιωσαν με το χαμό σου η αγαπημένη σου Μαριάνθη και οι γλυκύτατες κόρες σου.

Όλοι μας σου υποσχόμαστε να σε θυμόμαστε πάντα με την ίδια αγάπη που μας έδειχνες κι εσύ.

Ας είναι αλαφρό το χώμα στην πλαγιά του Νικολού, που θα σκεπάσει, με συνοδεία το πένθιμο βουητό των έλατων γύρω σου.

Καλό σου ταξίδι.

Απο τον κ. Σερ. Τριανταφύλλου

Αλησμόνητε Κώστα,

Πέρασαν τριάντα ολόκληρα χρόνια αφ' ότου ένα μελαγχολικό απόγευμα στην προκουαία της Νέας Υόρκης με συγκίνηση και νοσταλγία με αποχαιρετούσες επιστρέφοντας στην Ελλάδα. Και η μοίρα θέλησε, χωρίς να πάψουμε να επικοινωνούμε από τότε, να μη συναντηθούμε ξανά, παρά σήμερα και να μου τύχη ο κλήρος να σου απευθύνω, από μέρους παλαιών φίλων και συνεργατών, τον τελευταίο χαιρετισμό.

Λίγους μήνες νωρίτερα ο Κων. Πριόβολος με πόνο ψυχής είχε αφήσει το ωραίο Μικρό Χωριό για να εγκατασταθεί στη Νέα Υόρκη. Το βαθύ πόνο του για τον ξενιτεμό μεγάλωνε το γεγονός ότι άφηνε πίσω του ένα σημαντικό έργο που σαν Πρόεδρος της Κοινότητας με άξιους συνεργάτες είχε επιτελέσει. Με ακαταμάχητη δραστηριότητα κατόρθωσε να ξεπεράσει τις δύσκολες τότε συνθήκες και με περιορισμένα μέσα να καταστήσει το Μικρό Χωριό πρότυπο τουριστικό κέντρο με ευρεία προβολή και πανελλήνια ακτινοβολία. Ακούραστο κάθε μέρα τον συναντούσαμε στην Νομαρχία και τις άλλες υπηρεσίες να αγωνίζεται για όλα τα θέματα του χωριού.

Φύση όμως ανήσυχη και δημιουργική, όπως ήταν ο Κων. Πριόβολος, τελειώνοντας το έργο του στη γενέτειρα, φτερούγισε από τα περιορισμένα όρια της περιοχής σε αχανείς ορίζοντες και 35χρονος αποφασίζει να δοκιμάσει την τύχη του στη μακρινή Αμερική.

Άριστος οικογενειάρχης όπως ήταν πήρε μαζί του και την οικογένειά του στη νέα του πατρίδα και εκεί με την αμέριστη συμπαράσταση της στοργικής και ακούραστης συζύγου του Μαριάνθης, χωρίς να φείδεται κόπων και θυσιών, έδωσε στα παιδιά του άρτια μόρφωση στα πλαίσια των Ελληνοχριστιανικών παραδόσεων.

Και στις καινούργιες επάλξεις της ζωής και παρ' όλες τις δυσκολίες που αντιμετώπιζε τα πρώτα χρόνια, δεν έπαψε ποτέ να σκέπτεται το αγαπημένο του δροσόλουστο Μικρό Χωριό. Την ενεργητική του δραστηριότητα κατηύθυνε και προς την Ευρυτανική ομογένεια της Αμερικής. Έτσι έγινε ενεργό μέλος της Ενώσεως των Ευρυτάνων Αμερικής «Το ΒΕΛΟΥΧΙ».

Ο Κων. Πριόβολος υπήρξε σ' όλη του τη ζωή ο άριστος οικογενειάρχης, ο ολοκληρωμένος άνθρωπος, ο καλός Έλληνας, ο αισθηματίας πατριώτης, ο συνεπής χριστιανός.

Τα πνευματικά του προσόντα, τα ψυχικά του χαρίσματα και τα υ-

λικά αγαθά, δεν τα διέθετε μόνο για τον εαυτό του, αλλά και για την ιδιαίτερη πατρίδα του και το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

Ας αποτελέσει παρηγοριά για τη γυναίκα του και τα παιδιά του το γεγονός ότι επετέλεσε το καθήκον του στο ακέραιο σε κάθε κατεύθυνση. Αγωνίσθηκε τον καλό αγώνα στην πατρίδα και στην ξενιτιά. Και τώρα που αφήνει τον πρόσκαιρο και μάταιο κόσμο μας και διαβαίνει την πύλη της αιωνιότητας, επιφυλάσσει γι' αυτόν ο δικαιοκριτής Θεός, τον της δικαιοσύνης στέφανο.

Ας είναι ακόμη παρηγοριά για τους δικούς του, το ότι άφησε ευτυχισμένους την τελευταία του πνοή στη γενέθλια γη που τόσο αγάπησε.

Ο έντονος πόθος του ποιητή Κάλβου έγινε στην περίπτωση του πραγματικότητα:

«Ας μη μου δώσει η μοίρα μου
εις ξένην γην τον τάφον
είναι γλυκύς ο θάνατος
όταν κοιμώμεθα εις την πατρίδα».

Κοιμήσου πολυαγαπημένη μας Κώστα τον αιώνιον ύπνον εις την πατρίδα, με την βεβαιότητα ότι το χώμα του Μικρού Χωριού που θα σε σκεπάσει θα είναι το ελαφρότερο. Θα σε συνοδεύουν οι πνοές των ανέμων, των πουλιών τα λαλήματα, των νερών το κελάρισμα και η δική μας αιώνια ανάμνησή σου.

Αιώνια σου η μνήμη.

ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Απο τον Πρόεδρο της Αδελφότητας κ. Μένιο Κουτσούκη

Αξέχαστε Κώστα,

Ο πλάτανος του χωριού μας, τον οποίο εσύ, συχνά, αποκαλούσες «ληξίαρχο του χωριού», υπακούοντας, ίσως, σε κάποια αδυσώπητη επιταγή της μοίρας, επέπρωτο, αλλοίμονο, να γίνει ο ληξίαρχος και του δικού σου θανάτου.

Μετά από τόσα χρόνια ξενιτιάς, ανεξήγητη για μας συγκυρία σ' έφερε ν' αφήσεις την τελευταία σου πνοή πάνω στα χώματα, όπου αναπαύονται τα ιερά κόκκαλα των γονέων και των προγόνων σου. Εδώ στο Μικρό Χωριό, όπου γεννήθηκες, μεγάλωσες κι ανδρώθηκες κι έκανες οικογένεια. Από δω φεύγοντας αργότερα για την ξενιτιά πήρες μαζί σου την οικογένειά σου κι άφησες πίσω την χαροκαμένη μητέρα σου κι όλους τους χωριανούς να περιμένουν τον γυρισμό σας.

Δεν υπήρξες μόνο ο αγαπημένος γιός, ο καλός αδελφός, ο αφοσιωμένος σύζυγος, ο στοργικός πατέρας, ο συνετός οικογενειάρχης, ο επιτυχημένος επαγγελματίας που πρόκοψες κι επέτυχες. Ήσουν πάνω απ' όλα και οι κοινωνικός άνθρωπος με όλη τη σημασία της λέξεως.

Έλαβες μέρος στα κοινά με σύνεση και σωφροσύνη. Έγινες Πρόεδρος του χωριού κι ηγήθηκες της Κοινότητας Μικρού Χωριού σε μια δύσκολη καμπή για την πρόοδο του χωριού. Ακόμη κι όταν εγκαταστάθηκες στην φιλόξενη δεύτερη πατρίδα σου δεν ξέχασες το χωριό μας, που έδειξες έμπρακτα ότι το υπεραγαπούσες αφού το υπηρέτησες και από εκεί όσο λίγοι. Παρά τις επαγγελματικές σου ασχολίες και τις οικογενειακές σου υποχρεώσεις έδωσες πρόθυμα το «παρών» σε κάθε

προσκλητήριο για το χωριό μας. Έγινε διαπρήσιος κήρυκας της ανοικοδόμησης του νέου χωριού και πρωτοστάτησες στον σχετικό έρανο. Με εκκλησίες από τον Ελληνοαμερικανικό Τύπο της Νέας Υόρκης και με τον τρόπο που εσύ ήξερες αξιοποίησες τις κοινωνικές γνωριμίες και φιλίες σου για τον σκοπό αυτό. Ιδιαίτερη αυταπάρηση έδειξες για τον έρανο ανοικοδόμησης του ιερού ναού της Αγίας Κυριακής καθώς επίσης πρόσφατα για την ανακαίνιση του ιερού ναού της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος. Άλλωστε, όταν θρισκόσουν στην Ελλάδα, και τις δύο εκκλησίες συνέδραμες όχι μόνο ως αναγνώστης και καλλικέλασδος ψάλλης, αλλά και με άλλες αφανείς ηθικές και υλικές προσφορές σου.

Η Αδελφότητά μας αναγνωρίζοντας κι εκτιμώντας τις πολλαπλές προσφορές σου στο έργο της Αδελφότητας, αλλά και προς την εκκλησία και την Κοινότητα του Μικρού Χωριού, στην τελευταία της Συνέλευση, αποφάσισε να σου αποδώσει την πρέπουσα τιμή και ηθική επιβράβευση.

Ο χάρος δυστυχώς δεν πρόλαβε την αναγνώρισή σου σε ΑΞΙΟ ΤΕΚΝΟ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΧΩΡΙΟΥ. Η τιμή όμως αυτή σου ανήκει και μετά θάνατο αείμνηστε Κώστα. Η μνήμη σου θα είναι αιώνια.

(Σ.Σ.): Θεωρούμε επίκαιρο, αποτιμώντας σήμερα τις ανεκτίμητες αυτές προσπάθειες του Κώστα Πριόβολου για το χωριό μας, να δώσουμε ένα απόσπασμα παλαιότερης επιστολής του σχετικής με τον έρανο για την ανακαίνιση της Μεταμόρφωσης. Είναι ένα δείγμα της ζωντάνιας του, της δράσης του για το χωριό μας, της προσωπικότητάς του. Το παραθέτουμε σαν κατακλείδα που σφραγίζει τη ζωή του.

«Αγαπητέ εξάδελφε Μένιο για χαρά.

Έλαβα το γράμμα σας, από Μαΐου 21, 1981 και σας απαντώ τόσο στα όσα μου γράφετε, όσο και για τις δικές μου ενέργειες, για τον έρανο της Μεταμορφώσεως «Των Μικροχωριτών της Πίστεως Στήριγμα». Μίλησα, τηλεφώνησα κι έγραψα σε πολλούς χωριανούς μας, τους έδειξα κι αντίγραφο από την δική σας επιστολή. Σε όσους δεν ήξερα τις διευθύνσεις τους τα έστειλα στους κάτωθι χωριανούς μας, με την παράκληση να τα δώσουν ή ταχυδρομήσουν στους παραλήπτες τους.

Τώρα, από τους χωριανούς μας, πιστεύω πως όλοι θα ανταποκριθούν, γιατί, ως γνωστόν, οι Μικροχωρίτες σε τέτοιες στιγμές, σε κάτι τέτοιες περιπτώσεις, ανέλαβαν...διακρίνονταν, πόσο μάλλον, τώρα, που πρόκειται για την Μεταμόρφωση, το καύχημα όλων μας... πατέρων και... προπατόρων! Εύχμαι

Μερικοί μου τηλεφώνησαν ότι θάρθουν μόνοι τους στην πατρίδα και θάρθουν να σας συναντήσουν, άλλοι δε θα τα στείλουν σε σας, τους έδωσα τις διευθύνσεις σας με την παράκληση να στείλουν κι ας τα στείλουν όπου θέλουν.

Εδώ αξίζει να σου γράψω μια απάντηση, που έλαβα από κάποιο χωριανό μας, μαζί με την δωρεάν του (είναι το όνομά του στην κατάσταση): «Βρε Πριόβολε, μ' έκαμες και έκλαψα με το γράμμα σου, γιατί μου θύμισες την Μεταμόρφωση, που 'η χάρη της με βοήθησε και ήρθα στο U.S.A». Να λοιπόν... τί θα πει... Μικροχωρίτης!».

Κι εμείς αποτιμώντας σήμερα τις προσπάθειες αυτές του αείμνηστου Κώστα Πριόβολου κι έχοντας ένα δείγμα της ζωντάνιας του, της προσωπικότητάς του, της δράσης του για το χωριό μας, μπορούμε να συμπληρώσουμε:

Να ποιός ήταν ο Κώστας Πριόβλος. Ένας αληθινός Μικροχωρίτης!

MENIOS KOYTΣOYKHΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Όλους όσοι συμμετείχαν στο βαρύ πένθος μας για τον ξαφνικό και αναπάντεχο θάνατο του αξέχαστου συζύγου και πατέρα μας

ΚΩΣΤΑ ΠΡΙΟΒΟΛΟΥ

Θέλουμε να ευχαριστήσουμε θερμά! Ήταν συγκινητική και σημαντική για μας η συμπαράστασή τους σ' αυτές τις δύσκολες ώρες. Ευχαριστούμε πολύ.

Μαριάνθη Πριόβολου, Ελένη και Γιώργος Κουλιμέντας, Χριστίνα και Κώστας Φράγκος, Κασσιανή και Διονύσιος Σικαρίδης.

Ο Κώστας Πριόβολος σε παλαιότερο γλέντι στο «Χάνι».

ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΔΩΡΕΕΣ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

Μαργαρίτα Βονόρτα εις μνήμην γονιών της δρχ. 3.000, Κων/νιάς χήρας Γ. Καροπούλου (Δερματά) εις μνήμην συζύγου της και γονέων της δολλ. ΗΠΑ 320, Ιωάννης Δ. Δερματάς εις μνήμην γονέων του 20.000 δρχ., Κων/νος και Μαριάνθη Πριόβολου εις μνήμην γονέων τους δολλ. ΗΠΑ 50, Σεραφείμ και Δέσποινα Λιάπη εις μνήμην γονιών τους δολλ. ΗΠΑ 50, Κατίνα Πανώρη εις μνήμην Μαρίας και Πυθαγόρα Παπασταματίου δρχ. 4.000, Ιωάννης Παπαδόπουλος δρχ. 10.000 για τους σκοπούς της Αδελφότητας, οι αδελφοί Κώστας, Γιώργος και Χρήστος Τριανταφύλλης δρχ. 40.000 για τους σκοπούς της Αδελφότητας, Μαργαρίτα Ν. Κεράνη εις μνήμην Κ. Πριόβολου δρχ. 10.000, Φωτεινή Παπαδοπούλου (ΡΑΡΡΑΣ) εις μνήμην Κων. Πριόβολου δρχ. 10.000, Θανάσης Ι. Κεράνης εις μνήμην Κων. Πριόβολου δρχ. 2.000, Βασίλειος και Κασσιανή Β. Μίχου εις μνήμην μητέρας Ελένης Ξεκαρφώτου δρχ. 2.000, αδελφοί Πάνος, Στέφανος, Λευτέρης και Λεωνίδα Χ. Μαστρογεωργόπουλος εις μνήμην γονέων τους και για την ανέγερση Μνημείου Κατολίστησης δολλ. ΗΠΑ 1.500.

Για τον ίδιο σκοπό ανάλογο ποσό διέθεσε πρώτος ο Σταύρος Ν. Κοντογιάννης (Αουτραλία), που δεν διαχειρίστηκε η Αδελφότητα, για τον ίδιο επίσης σκοπό η οικογένεια Γ. Αθανασόπουλου δρχ. 10.000, Μαριάνθη Πριόβολου εις μνήμην συζύγου της Κώστα δρχ. 40.000 για έργα επισκευής στο νεκροταφείο, οι κυρίες Σικάρ, Ψώμη,

Καζεντζίδου (ΗΠΑ) εις μνήμην Κων. Πριόβολου δολλ. 150, Βούλα χήρα Ιωάννου Δερματά εις μνήμην συζύγου της δρχ. 5.000, Νικόλαος και Αρετή Ν. Κεράνη εις μνήμην Κων. Πριόβολου και Γ. Παπαδή δρχ. 15.000, Μαρία Δ. Κεράνη δρχ. 25 δολλ. εις μνήμην Γ. Παπαδή.

Επίσης ο Γ. Πλάκας εις μνήμην Κων. Πριόβολου 4.000 δρχ., Ιωάννης Δ. Δερματάς εις μνήμην δασκάλου Γ. Παπαδή και ανέγερση προτομής του δρχ. 50.000, Ευφημία χήρα Παν. Παπαδή εις μνήμην α) αείμνηστου αδελφού Γεωργάκη Ελ. Παπαδή 5.000 δρχ. «για τα παιδιά του Δημοτικού Σχολείου του Μικρού Χωριού, ν' αγοράσουν από ένα βιβλίο να θυμούνται ότι και αυτός υπήρξε επί πολλά χρόνια δάσκαλος όλων των Μικροχωριτών», β) επί τη συμπληρώσει τριών ετών από τον θάνατο του αδελφού του Παν. Παπαδή και αείμνηστου συζύγου μου δρχ. 5.000 για την Πνευματική Γωνιά Μικρού Χωριού και γ) εις μνήμην γονέων των Ελευθερίου και Ελένης Παπαδή 5.000 δρχ. για επισκευές του νεκροταφείου και οστεοφυλακείου Παλαιού Μικρού Χωριού, Ελευθέριος Ι. Καρσοφύλλης εις μνήμην αειμνήστου θείου Γεωργίου Παπαδή δρχ. 50.000, οικογένεια Γεωργίου Σωτηράου εις μνήμην αειμνήστου θείου Γ. Παπαδή δρχ. 30.000 για τα εσωτερικά και εξωτερικά του παλαιού Δημοτικού Σχολείου για το οποίο μόχθησε και ήταν η μεγάλη του αγάπη. Την παραπάνω προσφορά της συνοδεύει με τα ακόλουθα λόγια αγάπης και μνήμης η ανιψιά

του Ελευθερία Σωτηράκου - Παπαδή:

Στη μνήμη του αλησμόνητου και μοναδικού θείου Γιωργάκη,

Μια μικρή προσφορά για το χωριό που τόσο αγάπησε. Πάντα η σκέψη του ήταν στα χρόνια που έζησε εκεί. Μέχρι την τελευταία του στιγμή μιλούσε για τους συγχωριανούς του και ιδιαίτερα για τους μαθητές του, που καμάρωνε γι' αυτούς και τους ένοιωθε σαν παιδιά του.

Μας έλεγε για ένα - ένα ξεχωριστά και ένοιωθες πόσο είχε σταθεί κοντά τους, με το ενδιαφέρον του αληθινού πατέρα - δασκάλου. Ω! Αν μπορούσαν να υπήρχαν πολλοί τέτοιοι δάσκαλοι! Αυτόν τον σπουδαίο δάσκαλο κι άνθρωπο είχαμε την τύχη να είναι θεός μας. Πάντα κοντά μας με την αγάπη του, με τη σωστή του κρίση, με το ανοιχτό μυαλό του μας οδηγούσε.

Δεν ήσουν ένας απλός οποιοσδήποτε άνθρωπος, ήσουν ο άνθρωπος. Τα λόγια μας δεν αρκούν να περιγράψουν το ήθος, τα έργα σου και το τί ήσουν για μας.

Αντίο αξέχαστε θεε, μοναδικέ δάσκαλε. Όσοι σε γνωρίσαμε θα σε θυμόμαστε πάντα. Αιωνία σου η μνήμη.

— Ελένη Ευαγ. Χόνδρου δρχ. 5.000 εις μνήμη συζύγου της.

— Κύριος και κυρία Σωτηρίου Φωτοπούλου δρχ. 10.000 εις μνήμη του πατρός των.

— Σταύρος Πλάκας δωρεά δρχ. 3.730.

— Δημ. Λιάπης δωρεά δρχ. 10.460.

— Βασίλειος Πλάκας δρχ. 5.000 εις μνήμη συζύγου του Χρυσούλας.

— Γεώργιος Βαϊού Πλάκας δωρεά δρχ. 4.000.

— Μάχος Στ. Κομπορόζος δωρεά εις μνήμη γονέων και αδελφών δρχ. 20.000.

— Θανάσης και Χρυσούλα Κεράνη δρχ. 3.000 εις μνήμη Βασ. Κομματά.

— Γεώργιος Δημόπουλος δωρεά εις μνήμη Δημ. Κοκκάλα δρχ. 20.000.

— Επιχορήγηση του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών δρχ. 100.000.

— Μάχος Κομπορόζος εις μνήμη Μαρίας και Πυθαγόρα Παπασταματίου δρχ. 10.000.

— Στέφανος, Πάνος, Λεωνίδας και Λευτέρης Χρ. Μαστρογεωργόπουλος για το μνημείο της καταλίσησης 1.000 δολάρια = 148.106 δρχ.

— Γεώργιος Δημόπουλος εις μνήμη Σοφίας Καρελά δρχ. 20.000.

— Μαριάνθη Στ. Αρώνη εις μνήμη Βασ. Κομματά δρχ. 10.000.

— Μάχη Ιω. Κατσιγιάννη - Βενέτη εις μνήμη Κων. Γεωργοπούλου δρχ. 3.000.

— Κων. Πέτσικας εις μνήμη προγόνων, γονέων και αδελφών Χριστίνας και Σοφίας δρχ. 10.000.

— Μαργαρίτα Κεράνη εις μνήμη αδελφού Ιωάννου Δερματά δρχ. 10.000.

— Χρυσούλα Ι. Γρατσούνη εις μνήμη μητρός της Ελισάβετ δρχ. 5.000.

— Ιωάννα Μπαμπανικολού εις μνήμη θείου της Ιω. Δερματά δρχ. 4.000.

— Ιω. Κεράνης εις μνήμη αδελφών Ελισάβετ Γρατσούνη και Βασιλ. Φαλή δρχ. 5.000.

— Παναγιώτης Δ. Κεράνης δωρεά δρχ. 3.000.

— Θεοδώρα Χρ. Βруνιώτη εις μνήμη συζύγου της Χρήστου δρχ. 5.000.

— Γεώργιος Ελ. Παπαδής εις μνήμη Βασ. Κομματά δρχ. 10.000.

— Μαργαρίτα Βονόρτα εις μνήμη των γονέων του δρχ. 3.000.

— Ιω. Γιαννόπουλος δωρεά δρχ. 1.000.

— Παναγ. Μουτσέλου δωρεά δρχ. 900.

— Γιάννης Αθανασόπουλος εις μνήμη θυμάτων καταλίσησης και πατέρα του δρχ. 10.000.

— Νίκη Δ. Θάνου εις μνήμη γονέων και συζύγου δρχ. 5.000.

— Βιργινία Δημοπούλου εις μνήμη του συζύγου της Αθανασίου δρχ. 2.000.

— Μαριάνθη Τσιροπούλου εις μνήμη γονέων Χρήστου και Ευφροσύνης δρχ. 2.000.

— Κωνσταντία Γ. Καροπούλου εις μνήμη συζύγου και γονέων δολάρια 320 = 44.577 δρχ.

— Ιωάννης Δ. Δερματάς εις μνήμη των γονέων του δρχ. 20.000.

— Μαρία Πανάρη εις μνήμη Μαρίας και Πυθαγόρα Παπασταματίου δρχ. 4.000.

— Ιω. Παπαδόπουλος δωρεά δρχ. 10.000.

— Κώστας, Γεώργιος και Χρήστος Τριανταφύλλης δωρεά δρχ. 40.000.

— Α. SHIKER, G. PSONIS, T. KAZE-ZIDOU - Πριοθόλου δωρεά εις μνήμη Κων. Πριοθόλου δολάρια 150 = 20.463 δρχ.

— Δημ. Κρίκος δωρεά εις μνήμη Δημ. Βασιλοπούλου δρχ. 5.000.

— Γεώργιος και Παναγιώτα Μαλτεζοπούλου δωρεά εις μνήμη Δ. Βασιλοπούλου δρχ. 10.000.

— Τηλέμαχος Κομπορόζος εις μνήμη Αφροδίτης Καλιαμπέτσου δρχ. 10.000, εις μνήμη Κων. Πριοθόλου 5.000 δρχ. και εις μνήμη Γεωργίου Παπαδή δρχ. 5.000.

— Γεώργιος Δημητρίου δρχ. 1.300.

— Ελένη Μπόζου (Παπαδή) εις μνήμη Γεωργίου Ελ. Παπαδή δρχ. 30.000 για τη διαμόρφωση του σχολικού κήπου.

— Χρήστος και Αντιγόνη Μαστρογεωργόπουλου 10.000 δρχ. εις μνήμη Γ. Παπαδή.

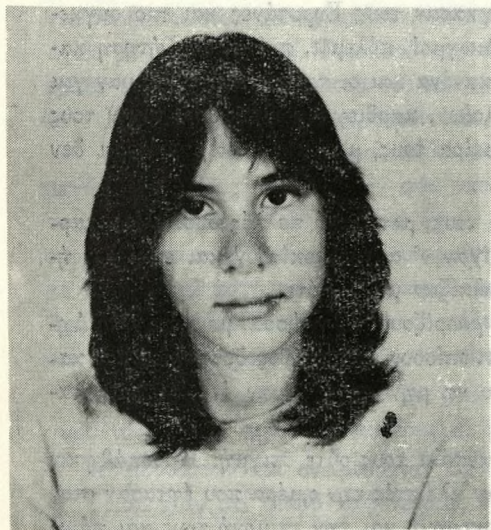
— Σπ. Χρ. Μαστρογεωργόπουλος 5.000 δρχ. εις μνήμη Γ. Παπαδή.

Ένα αφιέρωμα στους Ξενιτεμένους

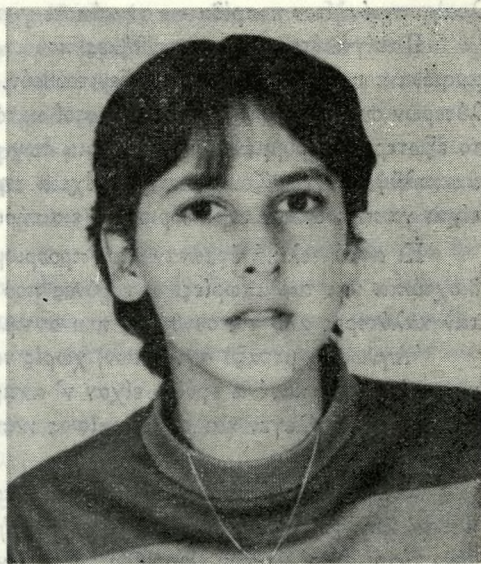
Όπως είχε γίνει γνωστό από το 1985 η Αδελφότητα προκήρυξε μεταξύ των νέων του χωριού μας διαγωνισμό έκθεσης με θέμα «Το Μικρό Χωριό και οι Ξενιτεμένοι του». Ο διαγωνισμός αυτός έγινε στα πλαίσια των εορταστικών εκδηλώσεων για τη συμπλήρωση 100 χρόνων από την ίδρυση της Αδελφότητας για πρώτη φορά στην Κωνσταντινούπολη το 1885.

Σήμερα θρискόμαστε στην ευχάριστη

θέση να αναγγείλουμε από τις στήλες του περιοδικού μας όχι μόνο την θράβευση 2 μαθητριών, της Μαρίας Ι. Φλώρου (α΄ θραβείο) και της Αγγελικής Γιολδάση (β΄ θραβείο), αλλά και να δημοσιεύσουμε ταυτόχρονα τα δύο θραβευθέντα κείμενα, που ασφαλώς θα συγκινήσουν πολλούς Μικροχωρίτες, που έζησαν στιγμές Ξενιτεμού σαν αυτές που περιγράφουν τα δύο κείμενα. Τα αφιερώνουμε σ' όλους τους Ξενιτεμένους Μικροχωρίτες:

Η θραβευθείσα με πρώτο θραβείο μαθήτρια του Λυκείου Μαρίας Ι. Φλώρου.

Η θραβευθείσα μαθήτρια του Λυκείου Αγγελική Γιολδάση.

ΘΕΜΑ: «ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ ΚΑΙ ΟΙ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΙ ΤΟΥ»

της Μαρίας Ι. Φλώρου

«Πρέπει να φύγω», είπε. Έτσι απλά, χωρίς υπεκφυγές. «Αυτός ο τόπος δεν έχει να μου προσφέρει τίποτα...» και σταμάτησε. Σταμάτησε για να μην καταλάβουν το τρεμούλιασμα της φωνής του. Για να κρύψει κάποιο καυτό του δάκρυ. Σταμάτησε για να θυμίσει το βλέμμα του στα απορημένα μάτια του πατέρα του. Για να κοιτάξει για μια ακόμη φορά το χλωμό πρόσωπο της μάνας του που άρχισαν ν' αυλακώνουν καυτά δάκρυα, που μάταια προσπαθούσε να κρύψει. Η λέξη φυγή αντήχησε στ' αυτιά όλων σαν καταστροφή, σαν ξεριζωμός, ξεσήκωμα και τίποτα δεν μπορούσε ν' αλλάξει αυτή τους την αντίληψη.

Πρώτα ο θάνατος του μεγάλου τους γιού και τώρα αυτός ο μικρότερος, η τελευταία τους ελπίδα, τους έλεγε πως έπρεπε να φύγει. Κι όμως έπρεπε να το αγτέξουν. Το παιδί τους είχε δίκιο. Αυτός ο τόπος δεν είχε να του προσφέρει τίποτα. . . Και δέχτηκαν την μοίρα τους σιωπηλά. Μόνο πού και πού κανένα δάκρυ κυλούσε από τα μάτια τους όταν έμεναν μόνοι τους. Δεν έκλαιγαν μπροστά του. Δεν ήθελαν να του κόψουν τα φτερά του, να του μιλήσουν για θάσανα, να τον απογοητεύσουν. . . Κι έφυγε. Με ένα παγούρι νερό, μια χούφτα ελιές κι ένα κοιμάτι ψωμί. Η μαυροφορεμένη μάνα, ο πατέρας του και δυό - τρεις συγγενείς τον αποχαιρέτισαν και τον κοιτούσαν με θουρκωμένα μάτια ώσπου χάθηκε στη στρσφή του δρόμου.

Έφυγε κι αυτός. Ένας ακόμη Μικροχωρίτης είχε φύγει προς άγνωστη κατεύθυνση, άγνωστες συνθήκες ζωής και άγνωστη την ημέρα του γυρισμού στην πολυαγαπημένη του πατρίδα — αν κάποτε γυρνούσε.

Πασιγνωστες πια οι συνθήκες που ανάγκασαν τους Ευρυτάνες και πιο συγκεκριμένα τους Μικροχωρίτες να ξενιτευθούν. Διωγμοί, πόλεμοι, πείνα, αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης. Γνωστοί κατά κανόνα και οι τρόποι που ταξίδευαν για το εξωτερικό, κρυμμένοι στα αμπάρια των πλοίων, καρδισχυτώντας μην τυχόν τους ανακαλύψουν γνωρίζοντας στη συνέχεια τη μοίρα τους, μια και οι περισσότεροι δεν είχαν να πληρώσουν το καθορισμένο εισιτήριο.

Κι αφού τελικά έφταναν στον προορισμό τους, μετά από πολλές δυσκολίες, καρδιοχτύπια και ταλαιπωρίες, οι ευθύνες που είχαν ν' αντιμετωπίσουν και εκεί δεν ήταν καλύτερες από τις συνθήκες που αντιμετώπιζαν μέχρι τότε.

Άγνωστοι μεταξύ αγνώστων, χωρίς να γνωρίζουν τη γλώσσα, με μόρφωση Δημοτικού, χωρίς κανένα εφόδιο είχαν ν' αντιμετωπίσουν ένα πλήθος δυσκολίες που κανείς δεν τους έλεγε, και οι ίδιοι ίσως κάπου να μην το πίστευαν ότι θα τα καταφέρουν.

Κι όμως, δεν λύγισαν. Δεν έσκυψαν το κεφάλι τους ούτε στιγμή. Προσπάθησαν και τα κατάφεραν. Αν και όλες οι πόρτες ήταν κλειστές την ημέρα που έφτασαν στον ξένο τόπο, αυτοί με την εξυπνάδα τους, την υπομονή και την επιμονή τους και πάνω απ' όλα την υπεράνθρωπη εργασία τους, κατάφεραν να κάνουν όλες τις πόρτες να ανοίξουν στο δρόμο τους, να επιδιώσουν, να μεγαλοουργήσουν και να αποτελέσουν παράδειγμα προς μίμηση.

Αν και έζησαν ένα πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα σε ξένες χώρες, όποια και αν ήταν αυτή η χώρα, δεν κατάφεραν ούτε για μια στιγμή να αγαπήσουν αυτούς τους τόπους.

Δεν κατάφεραν ούτε για μια στιγμή να λησμονήσουν τα αιματοβαμμένα χώματα της πατρίδας τους.

Δεν κατάφεραν ούτε για μια στιγμή να ξεχάσουν τα στενά πλακόστρωτα δρομάκια του χωριού τους.

Δεν κατάφεραν ούτε για μια στιγμή να λησμονήσουν τις ρεματιές, τα δάση, τα λαγκάδια, τα ξωκκλήσια και κάθε αγαπημένη τους γωνιά.

Δούλευαν και ο γους τους ήταν στην μάνα, τον πατέρα, τα αδέρφια, τους αγαπημένους τους φίλους.

Περπατούσαν στους πολυθρόνους δρόμους και προσπαθούσαν να πείσουν τον εαυτό τους ότι του χρόνου τέτοια εποχή θα περπατούν στα πλακόστρωτα δρομάκια του χωριού τους, εκεί που το μόνο που ακούγεται είναι το γλυκό τιτίβισμα των πουλιών, το γάβγισμα κάποιου σκύλου ή γλυκές παιδικές φωνές.

Δεν τους συγκίνησαν οι μεγαλουπόλεις, οι ουρανοξύστες και τα μέσα πολιτισμού που είχαν. Ο νους τους ήταν καθημερινά στο μικρό σπιτάκι, τα όμορφα γλέντια, τις βρύσες, τα αλώνια όπου έζησαν τα παιδικά τους χρόνια, όπου τραγούδησαν, όπου έκλαψαν.

Ζούσαν και ανάπνεαν με το όνειρο της επιστροφής. Το κενό που άφησε στην καρδιά τους η απουσία της πατρίδας δεν κατάφερε να γεμίσει καμιά χώρα, καμιά πολυτέλεια.

Γνωστές λίγο - πολύ σ' όλους μας και οι δουλειές που έκαναν οι Μικροχωρίτες για να επιδιώσουν, να προκόψουν, να κρατήσουν ψηλά τον πυρσό ενός λαού ακέραιου, άξιου με ιερά και όσια. Του λαού που τους κανάκεψε στο ξυλένιο λίκνο του και τους έμαθε την πανέμορφη γλώσσα του και τις παραδόσεις του.

Πλανόδιοι μικρέμποροι, σερβιτόροι, εργάτες. Υπήρξαν όμως και πάρα πολλά άτομα που συνεταιρίστηκαν και δημιούργησαν μεγάλες αλυσίδες εστιατορίων στα οποία απασχολούσαν και άλλους συμπατριώτες τους που έφταναν εκεί χωρίς να έχουν μια εργασία που στην αρχή τουλάχιστον θα έπρεπε να τους εξοικονομεί τα απαραίτητα. Ένα πολύ μεγάλο ποσοστό ασχολούνται με τη δουλειά αυτή, χωρίς να παραλείπεται και η άνοδος στον επιστημονικό τομέα. Αμέτρητα βράδια τα χέρια και τα πόδια τους πατούσαν, όμως δεν απογοητεύονταν, δεν υπέκυπταν, προσπαθούσαν, προσπαθούσαν. . .

Αμέτρητα βράδια το μαξιλάρι τους μούσκειε από τα δάκρυα, γιατί ήταν μόνοι, γιατί τους έλειπε η μάνα, ο πατέρας, οι φίλοι, η πατρίδα τους.

Κοιμόντουσαν και ονειρεύονταν ότι επέστρεψαν στο πολυαγαπημένο τους χωριό, ότι βρίσκονταν στι μικρό καφεενεδάκι, ότι. . . όμως ξυπνούσαν και το όνειρο χάνονταν και έπρεπε να αντιμετωπίσουν την σκληρή πραγματικότητα, την υπεράνθρωπη δουλειά, την μοναξιά και πολλές φορές την ταπείνωση και την περιφρόνηση.

Παρ' όλα αυτά πάντα έβρισκαν έναν τρόπο να στείλουν νέα τους στην πατρίδα τους, στους γονείς τους. Κάποιος γνωστός που βρίσκονταν στην ευχάριστη θέση να φεύγει αποτελούσε συνήθως τον μεταφορέα. Δεν είχε σημασία γι' αυτούς τό πότε το γράμμα τους θα έφτανε στον προορισμό του. Σημασία είχε ότι θάφτανε και ήταν πολύ ευχαριστημένοι γι' αυτό.

Κι όταν μετά από πολλές μέρες ή και εβδομάδες ακόμη το γράμμα έφτανε επίτελους στον προορισμό του, η χαρά του παραλήπτη ήταν απεριγράπτη. Ο γέρο - πατέρας με τους κυρτούς ώμους και τα ροζιασμένα χέρια έκλαιγε σαν μικρό παιδί από την χαρά του. Η μαυροφορεμένη μάνα με το αυλακωμένο από τα δάκρυα πρόσωπο, δεν ήξερε τί να πρωτοκάνει από τη χαρά της. Να κεράσει αυτόν που έφερε το γράμμα, να τον ευχαριστήσει δρέχοντας τα χέρια του με δάκρυα, να ρωτήσει για το παιδί τους, να βγει να το πει στις γειτόνισσες και τους συγγενείς. . .

Είχε γράμμα από το παιδί της, κι αυτό σήμαινε γι' αυτήν τόσα πολλά. Πάντα

κι ένα μικρό χρηματικό ποσό θα ήταν κρυμμένο μέσα στο φάκελο. Σ' αυτό το γράμμα της θύμησης και της αγάπης. Κάτι που να φανέρωνε ότι ποτέ δεν τους ξεχνούσε. Ότι τίποτα δεν τον πλάνεψε στις μακρινές και αφιλόξενες πολιτείες. Ο νους του ήταν πάντα σ' αυτούς και την πατρίδα. Κι αυτό άλλωστε το μαρτυρούν και οι άπειρες ενέργειες αγάπης και φιλανθρωπίας προς την πατρίδα. Ενίσχυσαν την γενέθλια γη με κάθε προσπάθεια και κάθε τρόπο όταν το μπορούσαν. Αλλά και στις πολιτείες όπου ζούσαν οι Μικροχωρίτες προσπάθησαν να διατηρήσουν τα ήθη και τα έθιμά τους, την γλώσσα τους, την θρησκεία τους και τις παραδόσεις τους. Προσπάθησαν να κρατήσουν και να διατηρήσουν κάθε τι ελληνικό. Ήταν Έλληνες και δεν πτοήθηκε μπροστά σε καμιά δυσκολία. Ήταν Ευρυτάνας και συγκεκριμένα Μικροχωρίτης. Και κάποια στιγμή, κουρασμένος, ταλαιπωρημένος, τσακισμένος από την πολλή δουλειά, με γυρτούς ώμους και γκριζα μαλλιά, αποφάσισε να γυρίσει στην πολυαγαπημένη, στην λατρευτή του πατρίδα. Ο γυρισμός είχε ξυπνήσει στην καρδιά του. Το όνειρο της επιστροφής έπαιρνε σάρκα και οστά.

Μάζεψε τα λιγοστά του υπάρχοντα σε μια θαλίτσα, άδειασε την ψυχρή καμαρούλα που τον φιλοξένησε τόσα χρόνια, πήρε το πρώτο αεροπλάνο και γύρισε. Πατούσε στα άγια χώματα της πατρίδας του, της Ελλάδας, σκέφτηκε καθώς προχωρούσε στο στενό πλακόστρωτο δρομάκι, όπου τίποτα δεν είχε αλλάξει και τα μάτια του γέμισαν δάκρυα.

Μπήκε στην χορταριασμένη αυλή, με τα ευωδιαστά λουλούδια, μόνο που τώρα ήταν λιγοστά, μια και η μάνα του θα είχε γεράσει και δεν θα μπορούσε να τα περιποιηθεί. Προχώρησε με δουρνωμένα μάτια και κυρτούς ώμους και άνοιξε την μαυρισμένη ξυλένια πόρτα. Δυό ζευγάρια γεροντίστικα μάτια καρφώθηκαν πάνω του κι ύστερα... απέραντη χαρά, δάκρυα, ανείπωτη ευτυχία.

Ο γυρισμός ήταν πανηγύρι για όλο το χωριό, τους συγγενείς, την γειτονιά, τους φίλους και τους γνωστούς. Όλοι είχαν κάτι να τον ρωτήσουν για το παιδί, τον άντρα, τον αδελφό που έλειπε χρόνια στα ξένα. Κι αυτός υπομονετικά μιλούσε, μιλούσε, διηγόταν, έκλαιγε... Ένας ακόμη Μικροχωρίτης είχε γυρίσει στο πολυαγαπημένο του χωριό.

Σ' αυτόν τον τόπο που γεννήθηκε, μεγάλωσε και λάτρεψε.

Σ' αυτόν τον τόπο που τώρα πια και να πέθανε, θα ήταν ευτυχισμένος, γιατί θα αναπαύονταν αιώνια κάτω από τα πανύψηλα κυπαρίσσια, με μόνη συντροφιά το γλυκό τιτίθισμα των πουλιών και το καγτήλι που θάταν πάντα αναμμένο από κάποιο λατρευτό χέρι...

Τετάρτη 15 Οκτωβρίου 1986

ΜΑΡΙΑ Ι. ΦΛΩΡΟΥ

ΘΕΜΑ : ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ ΚΑΙ ΟΙ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΙ ΤΟΥ

της Αγγελικής Γιολλάση

Ο Ξενιτερός είναι πανάρχαια μοίρα των Ελλήνων. Τα αίτια που τον προκαλούν είναι η ανεπάρκεια της γης, η αδυναμία εκμεταλλεύσεως του εθνικού πλούτου και οι πολιτικές ταραχές. Οι κάτοικοι του Μικρού Χωριού, ενός ορεινού και άγονου χωριού της Ευρυτανίας, δεν μπόρεσαν να ξεφύγουν απ' αυτή τη μοίρα και το χωριό τους στάθηκε αδύναμο και δεν μπόρεσε να τους κρατήσει. Έτσι φεύγουν κι αυτοί για τα ξένα.

Η ώρα του χωρισμού είναι πικρή και σκληρή. Χωρίζει το παιδί από τους γονείς, ο άντρας από τη γυναίκα, ο πατέρας από τα παιδιά του, όμως πιο σκληρές και πικρές είναι οι ώρες και οι στιγμές που θα περάσουν στην ξενιτιά. Αυτό δεν το ξέρουν τώρα εκείνο που ξέρουν και σκέφτονται όλοι αυτές τις στιγμές είναι ότι από τα ξένα θα στέλγουν λεφτά κι έτσι θα ζήσουν καλύτερα οι οικογένειές τους. Είναι το μόνο που τους δίνει δύναμη κι αντέχουν το χωρισμό.

Φεύγουν λοιπόν, πηγαίνουν στα ξένα, σε διάφορες εκδιομηχανισμένες χώρες και αρχίζουν τον αγώνα της σκληρής βιοπάλης. Ξένοι μέσα σε ξένους. Σπίτι - δουλειά, δουλειά - σπίτι, είναι το καθημερινό τους δρομολόγιο· δουλεύουν σκληρά ακόμα και σε δύο δουλειές τη μέρα, όσοι θρουν, για να κερδίσουν περισσότερα. Δεν έχουν όμως κανένα να τους συμπαρασταθεί σε κάποια δύσκολη στιγμή τους, δεν έχουν κανένα να μιλήσουν, να πουν τον πόνο τους, τον καημό τους. Οι δικαί τους είναι πολύ μακριά και θα τους ξαναδούν μόνο όταν κερδίσουν πολλά χρήματα, ως τότε όμως η μόνη επικοινωνία μαζί τους είναι τα γράμματα που στέλγουν και λαβαίνουν.

Αν και όλα αυτά είναι κοινά για όλους, δεν καταφέρνουν όλοι να πετύχουν το σκοπό για τον οποίο ξενιτεύτηκαν. Πολλοί είναι θέβαια αυτοί που πλούτισαν κι έστειλαν πολλά χρήματα, όχι μόνο στις οικογένειές τους, αλλά και για διάφορα έργα στο χωριό τους, το οποίο πάντα τους ευγνωμονεί.

Είναι όμως πολλοί κι εκείνοι οι οποίοι δεν κατάφεραν να πλουτίσουν και να ευεργετήσουν το χωριό τους, όπως οι προηγούμενοι, αλλά ούτε και οι οικογένειές τους να ζήσουν άνετα.

Όμως και οι μεν και οι δε είτε απόχτησαν λεφτά, είτε όχι, γύρισαν στο χωριό τους, είδαν τις οικογένειές τους, αγνάπτεψαν τα ψηλά βουνά, χάζεψαν τις φυσικές ομορφιές του τόπου τους και σίγουρα η ευτυχία που ένοιωθαν εκείνη τη στιγμή ήταν τόσο μεγάλη, ώστε με όλα τα πλούτη της γης δεν μπορούσε κανείς να την αποκτήσει.

Όμως υπήρξαν κι άλλοι οι οποίοι δεν γύρισαν από τα ξένα, πέθαναν εκεί χωρίς να δουν για τελευταία έστω φορά τους συγγενείς τους, να ξεκουραστούν πίνοντας τον καφέ τους κάτω απ' τον πλάτανο της πλατείας του χωριού τους. Ο πόνος γι' αυτούς είναι διπλός και δεν μπορεί καμιά παρηγοριά να τον γιάνει. Έτσι λοιπόν μέσα στην αβεβαιότητα και το άγνωστο πάλεψαν να ζήσουν θγαίνοντας απ' αυτή τη μάχη, άλλοι νικητές κι άλλοι νικημένοι.

Εκείνο όμως που είναι σίγουρο είναι ότι, όσα κι αν πρόσφεραν στην Ελλάδα

γενικά, οι ξενιτεμένοι, ήταν και είναι μια βαθιά πληγή για τον Ελληνισμό, αρκεί να σκεφτούμε πόσοι Έλληνες ζουν σήμερα σε ξένες χώρες. Ευτυχώς που σήμερα πλέον ο ξενιτεμός έχει μειωθεί κατά πολύ κι εύχομαι να σταματήσει τελείως.

ΓΙΟΛΔΑΣΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

Ο ΚΑΗΜΟΣ ΤΟΥ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ

Θέλω να πάω πίσω στην πατρίδα μου,
στους έρημους γονείς μου,
θαρέθηκα την άχαρη την ξενιτιά
αχ, τα ξένα εμαλλιάσαν την καρδιά μου!
Θέλω, ναι, να πάω πίσω στην Ελλάδα
στο αξέχαστο, το όμορφο χωριό μου στο Καρπενήσι (Μικρό Χωριό)
να μπω στην εκκλησιά που λειτουργόμουνα
και σαν μικρή πάλι να νοιώσω!
Να κάμω το σταυρό μου...
Γονατιστή θέλω στην Προσυιώτισσα την Παναγιά
απ' του καλόγερου το χέρι να μεταλάβω
τα βάσανα της ξενιτιάς εκεί να θάψω
και μιαν ευχή να κάνω στην Παναγιά.
Γρήγορα κοντά στην πατρίδα μου να με φέρει.

ΛΑΜΠΡΙΝΗ ΚΟΥΦΟΜΙΧΑΛΗ
(πατρικό Λαμπρινή Κων. Τριχιά)

ΜΙΑ ΠΕΤΡΑ ΚΕΧΡΙΝΗ

Θα πήγαινα να ξαπλωθώ, στην πόρτα από τη στάνη
ένα τραγούδι θε να ειπώ, να δεις φτερά που βγάνει.
Δευτέρα στα χαράματα, την Τρίτη μεσημέρι
και την Τετάρτη δειλινό, την Πέμπτη βράδυ - βράδυ,
Παρρασκευή πώς να διαβεί, Σαβδάτο να περάσει
να σηκωθώ στην χαραυγή, την Κυριακή μπονόρα.
Να πάρω δίπλα το βουνό, λιγάκι να γελάσω
για κάθε μέρα πούρχεται, τραγούδι θε να φτιάσω.
Ναύρω μια πέτρα κέχρινη, να γράψω τ' όνομά μου
λεβέντες να το τραγουδάν, που έρχονται κοντά μου

από Χαράλαμπον Τριανταφύλλην χωρίς χωριό.

Ο ΗΛΙΑΣ Κ. ΠΛΑΚΑΣ

του † Δημ. Κοκκάλα

Όταν ήλθαμε από την Πόλη στο χωριό το 1912, δεν θυμάμαι τον Ηλία Πλάκα εκεί, αλλά τα παιδιά του σχολείου έλεγαν περί αυτού το εξής: «Ντουμ, ντουμ του νταούλ' Πλάκου Λιας στου καραούλ...». Προφανώς ο Ηλίας προτο ύφγει για την μακρινή Αμερική, θα ήθελε να γίνει οργανοπαίκτης, έφτιαξε λοιπόν κάποιο νταούλι με το οποίο πειραματιζέτο. Ο Ηλίας και τα αδέρφια του Σπύρος και Γιάννης μετανάστευσαν στην Αμερική — τα πράγματα ήταν πολύ δύσκολα τότε εκεί — ξεχάστηκαν απ' όλους, όμως αυτοί δεν ξέχασαν.

Κάποτε ο Σπύρος ήλθε στο χωριό με την Αμερικανίδα γυναίκα του και διέμεναν στο σπίτι του Διονύση Πλάκα, είχαν φέρει δε κι έναν «φωνόγραφο».

Όλοι οι Μικροχωρίτες που δεν είχαν ξενιτευθεί και προ παντός τα παιδιά, μαζεύονταν εκεί, έδλεπαν ένα τετράγωνο κουτί, με μια μαύρη πλάκα επάνω, που όταν κουντιζότανε στριφογύριζε η βελόνα που ακουμπούσε επάνω στην πλάκα, μετέδιδε στο παραπλεύρωσ μεγάλο χωνί μουσική, τραγούδια και ομιλίες που είχαν ειπωθεί στην Αμερική. «Διαόλ' μηχανή», έλεγαν οι μεγάλοι, «Παναούλα μ'», έλεγαν οι πιτσιρίκοι και σταυροκοπιόντανε.

Μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας από τους Ιταλογερμανούς και τους κομμουνιστοσυμμοριτες, εμφανίζεται και ο Ηλίας. Έρχεται στο χωριό συνοδευόμενος από τον Γιάννη Μαστρογεωργόπουλο και δωρίζει στο ξενοδοχείο μικροφωνική συσκευή με την οποία παίρνει τραγούδια του τόπου από καλούς τραγουδιστές, λειτουργία του Παπαθανάση κλπ., και τα αναμεταδίδει από ένα μεγάφωνο που είχε βάλει ψηλά στον πλάτανο. «Τί διαουλ' κά συνεργεία είναι τούτα πάλι».

Με την «KODAK» του φωτογραφίζει Μικροχωρίτες και διάφορα τοπία, και τέλος με σχετικό μηχανήμα, δείχνει κινούμενες φωτογραφίες Μικροχωριτών της Αμερικής ως και της οικογενείας του.

Είναι απλός στους τρόπους, φέρεται φιλικά και κερνά τον καθένα που τον πλησιάζει, βοηθά φτωχούς κλπ. Η καταδεκτικότητα και η καλωσύνη του τον επιβάλλουν και όλοι επιζητούν την συντροφιά του.

Τούτων ούτως εχόντων, οι τα πρώτα φέροντες του χωριού, τον παρακάλεσαν όπως όταν επιστρέψει στην Αμερική διεγερθήσει έρανο μεταξύ των εκεί συγχωριανών και να στείλει τα απαιτούμενα μηχανήματα για να ηλεκτροφωτισθούν οι δρόμοι, αλλά και τα σπίτια του χωριού, πράγμα που απεδέχθη πρόθυμα.

Μόλις πήγε ο Ηλίας στην Αμερική, γυρίζει από πολιτεία σε πολιτεία, όπου υπήρχαν χωριανοί, τους μιλά για τις καταστροφές και τις συμφορές που πάθαμε από τους κατακτητές, τους λέει για το ωραίο τουριστικό ξενοδοχείο που χτίστηκε με χρήματα του Συλλόγου τους «Ο Φοίνιξ» και που έχει ανάγκη επίπλων για να μπορέσει να λειτουργήσει και επιμένει στην ανάγκη να ηλεκτροδοτηθεί το χωριό για να μπορέσει να αξιοποιηθεί.

Ταυτοχρόνως ο Ηλίας εξακριβώσε κι έγγραψε εδώ ότι τα απαιτούμενα μηχανήματα κόστιζαν εκεί 2.500 δολάρια και περί τα 500 έξοδα συσκευασίας και μεταφοράς τους στον Πειραιά.

Επειδή όμως εκτός του μεγάλου κόστους, για αμερικανικά τέτοια μηχανήματα, δεν υπήρχαν τεχνικοί στην Ελλάδα αφ' ενός, αφ' ετέρου δε με την αναγγελία της ίδρυσης της ΔΕΗ, ανάλογα ευρωπαϊκά μηχανήματα εκποιούνταν σε χαμηλές τιμές. Του έγραψαν πώς έχουν τα πράγματα και τον παρακάλεσαν να στείλει 2.000 δολάρια, τα οποία μετ' ου πολύ τα έφερε μόνος του.

Στην Αθήνα τον υποδέχεται η επιτροπή των χωριανών, πηγαίνουν μαζί στον ΟΔΙΣΥ, αγοράζουν τα μηχανήματα αντί 50.000 δρχ. (1.800 δολάρια) και με τα υπόλοιπα 200 δολάρια επιπλώνεται το ξενοδοχείο και είναι έτοιμο να λειτουργήσει, επίτευγμα ανάλογο του οποίου δεν είχε πραγματοποιηθεί σε κανένα μέρος της Ελλάδας.

Εν τω μεταξύ η επιτροπή κάνει έρανο μεταξύ των χωρικών του εσωτερικού, με τα χρήματα δε που συνέλεξε και με προσφορές των κατοίκων του χωριού σε χρήμα και ιδίως την πρόθυμη προσωπική εργασία, κατασκευάζεται μία παράγκα κάτωθεν της εισόδου του χωριού, όπου τοποθετήθηκαν η νηξελομηχανή και η ηλεκτρογεννήτρια.

Εν τω μεταξύ κόβονται οι στύλοι στην «Τσιρ», αποφυλώνονται, μεταφέρονται και τοποθετούνται στις θέσεις τους, μπαίνουν σ' αυτούς οι μογωτήρες, τεντώνονται τα σύρματα από ειδικούς και κάποιο θράδυ (περί λύχνων αφάς) ένας νεαρός Μικροχωρίτης, ο Παγ. Βενέτης, που είχε κατατοπισθεί σχετικά, έθεσε σε κίνηση την νηξελομηχανή, εγύρισε τον διακόπτη της ηλεκτρογεννήτριας και ώ του παραδόξου θαύματος, το χωριό μας, το Μικρό Χωριό της Ευρυτανίας, το πάντοτε πρωτοπόρο σε όλα, πλημμύρισε με φως, προς άφατη χαρά και υπερηφάνεια των κατοίκων του.

Το άπίθανο αυτό γεγονός (φίλοις μεν μωρία, εχθροίς δε σκάνδαλον) κατέπληξε τους πάντες, όχι μόνον εν Ευρυτανία, αλλά και όπου της Ελλάδας έγινε γνωστό.

Εν τω μεταξύ ο Ηλίας Πλάκας, με εισήγηση του Παπαθανάση, έκτισε με έξοδά του, στον περίβολο της εκκλησίας και ακριβώς στον τόπο όπου υπήρχε η Αγία Τράπεζα του κατεδαφισθέντος παλιού ναού, εικονοστάσιο επί περιόπτου εξέδρας εκτσιμέντου, το οποίον αφιέρωσε στην σύζυγό του Έμμα.

Τέλος αναχώρησε για την Αμερική πλήρης χαράς και ικανοποίησης για όσα θαυμάσια επιτελέστηκαν στο αγαπημένο του χωριό, κυρίως δια της προσωπικής αυτού συμβολής και προσφοράς.

Όπως έλεγαν αφιχθέντες αργότερα εξ Αμερικής χωριανοί, ο Ηλίας παρά τις προσπάθειές του, δεν είχε θρει ανταπόκριση από τους συγχωριανούς μας, ίσως να θαρέθηκαν προσφέροντες, πιθανόν και να μην τον εμπιστευόντο. Ο μόνος που προσέφερε ένα αξιόλογο ποσό προθύμως και αδιστακτως υπήρξε ο παντού και πάντοτε πρωτοπόρος Βασίλειος Ν. Κοιματάς. Κατά τις εκτιμήσεις τους δε είναι ζήτημα αν ο Πλάκας συγκέντρωσε το ποσόν των 1.000 δολλαρίων, τα άλλα 1.000 τα πρόσφερε ο ίδιος χωρίς να πει κουβέντα σε κανένα. Όπως και αν έχει το πράγμα, ο Ηλίας Πλάκας υπήρξε ο πρώτος, μετά τον Βασίλη Κοιματά, ευεργέτης του χωριού. Μετά την κατολίσθηση ο Ηλίας Πλάκας επανέρχεται στο χωριό για να προσφέρει τις υ-

πηρεσίες του και την βοήθειά του, αποδιβάζεται στους Αγίους Αποστόλους, το θάμα που αντικρύζει, τα κλειστά σπίτια και η σιγή που επικρατεί στο τμήμα του χωριού που απέμεινε, πλημμυρίζουν τα μάτια του.

Με σφιγμένη την καρδιά παίρνει την βαλίτσα του και προσπαθεί να προχωρήσει, αλλά ο δρόμος που είχε ανοιχτεί στα χαλάσματα και μέχρι της εισόδου του χωριού, είναι γεμάτος από κούτσουρα, τουμπρούκια, μαδέρια ατάκτως πεταγμένα, ο οικισμός είναι αποκλεισμένος. Αγωνίζεται να περάσει, δυό - τρεις Νεομικροχωρίτες που συνάντησε όχι μόνο δεν προσφέρθηκαν να τον βοηθήσουν, αλλά ούτε τον ρώτησαν ποιός είναι και πού πηγαίνει. Τέλος κατάφερε να φθάσει στην πλατεία, απόθεσε την βαλίτσα του, κάθισε επάνω της και άρχισε να κλαίει με λυγμούς. Τον είδε κάποιος χωριανός, πήγε κοντά του και προσπάθησε να τον παρηγορήσει. Του είπε να πάνε στο σπίτι του («φωνή θούντος εν τη ερήμω»).

Ήρθαν και δυό - τρεις άλλοι χωριανοί και τον κοιτάζαν. Ένας τους πήγε στο σπίτι του και του έφερε καφέ και τσίπουρο. Πήρε το τσίπουρο, το ήπιε, είπε ευχαριστώ και σηκώθηκε, πήρε τη βαλίτσα του για να φύγει, του την πήρε από το χέρι ο ένας των χωριανών και τον ακολούθησε μέχρι το ταξί που τον περίμενε στους Αγίους Αποστόλους. Εκεί πήρε ο σωφέρ τη βαλίτσα, την τοποθέτησε, ο δε Ηλίας γύρισε, είπε ένα «ευχαριστώ» στον χωριανό που τον δούλεψε (χωρίς να τον κοιτάξει στα μάτια) μπήκε στο αυτοκίνητο κι έφυγε περίλυπος έως θανάτου. Πήγε στην Αμερική όπου απέφυγε πάσα επαφή με συγχωριανούς και αργότερα πέθανε με το μαρτί στην καρδιά για το χωριό του που τόσο αγάπησε.

Δ. ΚΟΚΚΑΛΑΣ

Φίλε Μέλιο,

Στο τελευταίο του τεύχος και στη σελίδα 24 το περιοδικό μας δημοσίευσε όσα ο μακαρίτης Δημ. Κοκκάλας έγραψε για τους τύπους του χωριού μας. Πρώτος στη σειρά ο Κωστοχαράλαμπος. Το κείμενο όμως που ακολουθούσε αναφερόταν στον Πετσικοχαράλαμπο. Μπλεχτήκανε οι Χαραλάμψηδες και καλό θάνατο να αποδοθούν τα του Κωστοχαράλαμπου στον Κωστοχαράλαμπο και τα του Πέτσικα στον Πετσικοχαράλαμπο.

Ο Μπαρμπαχαράλαμπος ο Πέτσικας, που πολλοί απ' τους επιζώντες σήμερα, πρέπει να τον θυμούνται με τα άσπρα του μαλλιά, με τη σκούφια και το «πατατουκοσακκάκι» του, φορεμένο με το ένα του μανίκι, να μιλάει και να τινάζεται για να γίνεται πιο παραστατικός στην κουβέντα του, εκτός των άλλων επαγγελματιών του έκανε και για πολλά χρόνια, προπολεμικά, το μυλωνά, στο μεσιανό μύλο του Παπαδογιάννη. Δουλειά που είχε ψωμί μια που το ξάι ήταν ταχτικό και σίγουρο. Θυμάμαι μάλιστα ότι μούκανε εντύπωση ότι στα ενδεικτικά των παιδιών του που πηγαίναμε μαζί στο σχολείο, αναφερόταν ως επάγγελμα πατρός «μυλωθρός».

Αν και μυλωνάς δεν παράτησε και τα παλιά επαγγέλματα. Σαν

κτηνίατρος έδενε τα σπασμένα πόδια από τα μικρά ζώα, έστριβε ή τσουκάνιζε τα θαρβάτα μανάρια, αλλά παρουσιαζότανε σαν ειδικός στις αρρώστιες των μεγάλων ζώων σ' όσα «έκαναν στα μάτια» ή είχαν «σακαή» ή «λάγανο» κλπ. Πάντα όμως έφερνε τις δυσκολίες του ότι τάχα τον φώναζαν αργά: «Τί να το κάνω τώρα που μου τόφερες. Δεν το πήγαινες μια και καλή να το πετάξεις στο ρέμα;».

Αλλά και σα γιατρός δεν παρέλειπε να κάνει το κατά δύναμη. Εκτός από τα δόντια που έβγαζε με «δοντάγρα», έκοβε και θεντούζες με αίμα με το ξυράφι ή το «τσάρκι» και το πιο συνηθισμένο ήταν να παίρνει αίμα στους περτασικούς και τους πουντιασμένους με το κέρατο. Με την ειδικότητά του αυτή έμεινε γνωστός και αναφέρεται ακόμα και στις μέρες μας ως ο «δόκτωρ Πέτσικας με το κέρατο».

Ο έτερος, Χαράλαμπος ο Κωστοχαράλαμπος, έμεινε στην ιστορία για το ειρωνικό του ύφος, αλλά και για την ειρωνεία της τύχης που τον τιμώρησε με το φιάσκο που έπαθε σαν τσαμπάσης με τη «Βουλγάρα». Τσαμπάσης ήταν ο ειδικός που γνώριζε ό,τι αφορούσε τα γαϊδουροαλογουμύλαρα, τα «φορτιάτικα ή τα μαγαρισμένα», όπως τα λέγανε, και ειδικά την ηλικία στα δόντια τους που ήταν και το βασικό στις αγοραπωλησίες στα παζάρια και Βουλγάρα ήταν μια φοράδα που είχε «φορτιάτικο». Από πού κι ως πού τη θαφτίσανε Βουλγάρα, δεν είναι εξακριβωμένο. Ίσως να ήταν λάφυρο των Βαλκανικών πολέμων, ίσως και για άλλους λόγους που δεν είναι γνωστοί. Για κείνο όμως που είμαστε σίγουροι είναι ότι η Βουλγάρα από πολιτική τοποθέτηση ήταν «ακραιφνης», μια και έζησε κατά μερικές αλογογενιές πριν από το «Εαμοβουλγάρικο μίασμα». Αυτή λοιπόν τη Βουλγάρα όταν γέρασε κι έφαγε τα ψωμιά της ή μάλλον τα χορτάρια της, την πήγε ο αφέντης της ο Κωστοχαράλαμπος και την πούλησε στο παζάρι και μάλιστα και σε καλή τιμή. Άλλωστε τί τσαμπάσης θάτανε αν δεν μπορούσε να γελάσει τα κορόιδα που την αγόρασαν. Στη συνέχεια έψαξε να θρει και ν' αγοράσει καινούργιο φορτιάτικο. Δύσκολος στην εκλογή άργησε να θρει αυτό που ήθελε, αλλά το θρήκε.

Ευχαριστημένος από την αγορά του μπήκε καθάλα «ταντρίκια» και γύρισε το θραδάκι νικητής και τροπαιούχος στο χωριό. Η φοράδα, γιατί φοράδα ξαναγόρασε, λες κι ήτανε δασκαλεμένη, θρήκε το σπίτι και τράβηξε γραμμή για το παχνί. Ενθουσιασμένος ο Χαράλαμπος για την επιτυχία του είπε το ιστορικό «Βουλγάρα είχα και Βουλγάρα πήρα», χωρίς να πάει ο νους του στο κακό, ούτε και να ψυλλιαστεί όταν του είπε η γυναίκα του ότι είναι η ίδια η φοράδα, που ήξερε τα χούγια της, και τον γέλασαν. Αλλά γελιέται σ' αυτά ο Χαράλαμπος, ήταν η απάντησή του. Κι όμως θρήκε κι αυτός ο ειδικός το μάστορή του. Αργά την άλλη μέρα το κατάλαβε, όταν πήγε στη θρύση να ποτίσει τη Βουλγάρα και του κάνανε καζούρα οι χωριανοί.

ΠΑΛΑΙΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Κατά την περίοδο του Δεκαπενταύγουστου οι Μικροχωρίτες πήγαιναν, όπως κι απ' τάλλα χωριά, προσκυνητές στον Προυσό. Τα παλιά χρόνια δεν πήγαινε βέβαια αυτοκίνητο στον Προυσό, παρά πηγαίναμε με τα ζώα μας. Εγώ πήγαινα με τα ζώα μου προσκυνητές στον Προυσό. Όλα μου τα χρόνια συναγούσα να κατεβαίνουν από το Μικρό Χωριό οι Μικροχωρίτες και συνοδοιπορούσαμε από το Κλειδί και κάτω. Μαζί τους πάντα και ο Παπαθανάσης.

Ο Μικροχωρίτης εφημέριος Παπαθανάσης είχε την αγάπη του προς τους ενορίτες του και οι ενορίτες του τον αγαπούσαν και τον σέβονταν. Και τώρα ένα στιγμιότυπο: Ο Παπαθανάσης έμπαινε μπροστά για να πάνε στον Προυσό και πίσω του τον ακολουθούσαν μέχρι 50 άτομα, ο δε Παπαθανάσης τραγουδούσε σαν χωριατόπουλο:

Κίνησα για μέρα Τρίτη
να πάω στου παπά το σπίτι.
Βρίσκω πέρδικα ψημένη
και την παπαδιά αλασμένη.
Σκύφτω παίρνω για χαψιά
και φιλώ την παπαδιά.
Σκύφτω παίρνω για χαψούλα
και φιλώ τ'ν παπαδοπούλα.
Νάτος κι ο παπάς και μπαίνει
και την πατερίτσα παίρνει
με θαρεί εμπρός και πίσω
δεν μπορώ να τις μετρήσω,
μα δεν έφαγα πολλές
πεντακόσιες μετρητές.

Αυτά γράφει ο επίτιμος καταστηματάρχης, συνταξιούχος υποδηματοποιός και τώρα ποιητής λαϊκός, γεννηθείς στην Καστανιά, που το χωριό του δεν το λησμονεί παντοτινά, Θεόδωρος Ζηνέλης, του Κώστα και της Ελένης.

Θ. ΖΗΝΕΛΗΣ

Πώς την έπαθε θα μου πήτε. Κάτι γύφτοι πιο ατσίδες απ' αυτόν, όπως εξηγήθηκε αργότερα, πήραν τη Βουλγάρρα παράμερα στο ρέμα, της θαθούλωσαν τα δόντια με κοπίδι για να φαίνεται μικρότερη στα χρόνια, της φουσκώσανε τα καπούλια με καλάμι, τη γυαλίσανε με λάδι, τη θάψανε δω και κει, την ποτίσανε με κάτι διεγερτικό και την κάνανε για κάμποσες ώρες αγνώριστη. Έγινε αυτό που λέμε σήμερα «ντοπάρισμα» με πρωτόγονα μέσα.

Βέβαια την άλλη μέρα η Βουλγάρρα ξανάγινε Βουλγάρρα, χωρίς τα φτιασιδία της και θα ξεχνιότανε κι αυτή, όπως τόσες άλλες Βουλγάρρες πέρασαν από τον μάταιο τούτο κόσμο και ξεχάστηκαν, αν δεν είχε την τύχη νάχει αφεντικό τον ατσίδα, τον τσαμπάση τον Κωστοχαράλαμπο, που πιάστηκε στο δόκανο σαν την πονηρή αλεπού και από τα τέσσερα πόδια.

Φιλικά

ΣΤΑΥΡΟΣ ΓΕΩΡΓΟΥΛΗΣ

ΑΠ΄ ΟΣΑ ΘΥΜΑΜΑΙ

του κ. Στ. Γεωργούλη

Λέγαμε στο προηγούμενο για τους Εκπολιτιστικούς Συλλόγους και για τους ερασιτεχνικούς θιάσους της Φιλοπροόδου Νεολαίας του Χωριού. Κάπου αναφέραμε και για ενδυματολόγους. Κάποιος έπρεπε να κάνει κι αυτή τη δουλειά... και να λείπουν τα μειδιάματα. Σ' ένα πατριωτικό έργο μ' Αρματωλούς και Κλέφτες χρειάστηκαν και οι ανάλογες ενδυμασίες. Βρεθήκανε δυό - τρεις λερές φουστανέλες για τους καπεταναίους, αλλά για μπούγιο είχαν επιστρατευθεί και κομπάρσοι. Αυτούς τους έντυσε ο ενδυματολόγος εκ των ενόντων και τους έβαλε πίσω - πίσω. Στον τελευταίο φόρεσε ένα σελάχι και για φουστανέλα σούφρωσε ένα σεντόνι της κακιάς ώρας σε πολλές δίπλες και του το φόρεσε πάνω από το παντελόνι.

Αφού λοιπόν οι μαύροι Κλέφτες τραγούδησαν τα ντέρτια τους και τα παράπονά τους για τη μαύρη πικρή ζωή που κάνανε, ήρθε η ώρα να φύγουν για τα λημέρια τους. Μπροστά οι καπεταναίοι και πίσω οι κομπάρσοι βγαίνανε από την πίσω πόρτα. Τελευταίος και ο φίλος μας με το σεντόνι, που όταν γύρισε και φάνηκε η πλάτη του ακούστηκαν χάχανα και γέλια από την πλατεία, γιατί πίσω την είχε, όπως λένε, η αχλάδα την ουρά. Κι αυτό γιατί το σεντόνι με τις δίπλες είχε τραβηχτεί μπροστά κι έκανε τον Κλέφτη ντούμπλ - φας, αφού για φουστανέλα πίσω παρουσιάστηκε με σιδερωμένο παντελόνι σαν μάγειρας με ποδιά. Αυτό ήταν απ' τα απρόοπτα που συνήθως βγάζουν το περισσότερο γέλιο.

Κάτι τέτοιο συνέβηκε και σε μια παράσταση που δόθηκε μέσα στο Παλιό Χάνι. Ήταν του Ευαγγελισμού και η παράσταση απογευματινή, με πατριωτικό έργο των «Εσμέ» και το «Φιάκα», για την απαραίτητη κωμωδία. Κόσμος πολύς και στριμωγμένος όπου κάποιος από την πλατεία, μιας κάποιας ηλικίας, που είχε φάει μπακαλιάρο αλμυρό με σκορδαλιά το μεσημέρι, όπως το καλούσε το έθιμο της ημέρας και ήπια και το ανάλογο εορταστικό κρασί, έσκασε απ' τη δίψα και σε κάποια στιγμή έβγαλε μια φωνή για τον καφετζή: «Φέρε μου ορέ ένα καφέ, ένα μαστραπά νερό και ένα μαστέλο να κατρήσω». Με το γέλιο που ακολούθησε ο Μπαρμπαγιώργης έκλεψε την παράσταση που ήταν πραγματικά πολύ πετυχημένη.

Θάτανε παράλειψη αν δεν λέγαμε κάτι και για τους συγγραφείς που αναφέραμε στην αρχή. Στην Κατοχή θυμάμαι, που δεν υπήρχε και χαρτί, γιατί και κείνο που υπήρχε το χρησιμοποιούσαν για τσιγαρόχαρτο, έκατσε κάποιος κι έγραψε σ' ένα πάκο στρατσόχαρτα ένα πολιτικοποιημένο έργο που καταπιανότανε μ' όλους τους αντιπροσωπευτικούς τύπους της... σάπιας κοινωνίας, από βιομήχανους και στρατη-

γούς μέχρι εργάτες και διανοούμενους χαρτογιακάδες, που παρουσίαζαν με τη δράση τους την πάλη των τάξεων και πού για να παιχτεί δεν φτάνανε τέσσερις ώρες. Προσπάθεια για να πειστεί να γίνουν περικοπές δεν καρποφόρησαν. Το αντίθετο, όσο το ξαναδιάβαζε πρόσθετε ο αθεόφοβος (διαγράφονται δυό λέξεις) και καινούργιες σκηνές για να βγει καλύτερο ζουμί. Θέλοντας λοιπόν ο θλάχος και μη θέλοντας ο ζωγράφος επιστρατεύτηκε όλο το αντρικό δυναμικό, γιατί ήταν και πολυπρόσωπο, κι αρχίσανε οι πρόβες στο σχολείο που μείνανε ιστορικές, γιατί αρχίζανε με ήλιο το απόγευμα και κρατούσαν ώς τα μεσάνυχτα σχεδόν, με το φως μιας τενεκεδένιας λάμπας πετρελαίου, που κάπνιζε σαν φουγάρο. Μεσολαβούσαν βλέπετε και οι διακοπές και επαναλήψεις του σκηνοθέτη που τύχαινε να είναι ο ίδιος ο συγγραφέας και προχώρούσε η δουλειά σαν τον κάθουρα. Και θα συνεχίζονταν ακόμα οι πρόβες αν δεν μεσολαβούσε μια επιδρομή των Γερμανών, που ανέβαλε προσωρινά και στη συνέχεια ματαίωσε την παράσταση. Δεν ξέρω αν με τη ματαίωση της παράστασης αυτής έχασαν ή κέρδισαν τα Ελληνικά Γράμματα και το Προοδευτικό Κίνημα, ή αν η απώλεια των χειρογράφων ήταν τυχαίο γεγονός, κείνο όμως που δεν ξέχασα είναι τα ονόματα των αντιπροσωπευτικών τύπων του έργου, που του στρατηγού ήταν Σπαθάρας, του βιομήχανου Μποδοσάρας, του διανοούμενου Καλαμάρας και πάει λέγοντας. Κι ακόμα κι εκείνη τη μαυρίλα από την κάπνα της λάμπας που θαρώ πως θα βγει ακόμη απ' τη μύτη μου.

Κάπως αλλοιώς ήρθαν τα πράγματα για δυό άλλους συγγραφείς που καταπατίστηκαν μ' ένα είδος επιθεώρησης, σαν να λέμε Σακελλάριος — Γιαννακόπουλος. Αυτοί συγκέρισαν και συντόρμωσαν διάφορα άλλαλα κούλαλα και επειδή το ζωντάνεισαν, παίζοντας μόνοι τους και τους πρώτους ρόλους, έβγαλαν μ' αυτό το κατασκεύασμα αρκετό γέλιο. Σ' ένα σκετς ο ένας απ' τους δυό, ο Αχιλλέας, προξένεψε στον άλλο μια νύφη, με όλες τις χάρες του κόσμου, που αποδείχτηκε μετά το γάμο σκέτη τσουκνίδα και ο καμένος ο γαμπρός που ανακάλυπτε κάθε μέρα και καινούργιες χάρες της νύφης, φώναζε τραβώντας τα μαλλιά του: «Πού είσαι Αχιλλέα να ιδείς τη νύφη και πού 'σαι Αχιλλέα να ιδείς». Και επειδή το «πού 'σαι Αχιλλέα» ακούστηκε πολλές φορές, γιατί κάθε τόσο θγαίνανε στη μέση και καινούργιες χάρες της νύφης, το «πού 'σαι Αχιλλέα» έγινε σαν σλόγκαν να πούμε και κυκλοφορούσε στο χωριό για καιρό. Κείνο όμως που δεν είχε προβλέψει κανένας είναι ότι θα κυκλοφορούσε και ζωντανός Αχιλλέας, όπως αργότερα θαφτίστηκαν και κυκλοφόρησαν διάφοροι Βαρτάνηδες κλπ. Μόνο που ο δικός μας Αχιλλέας ήταν ζωντανός μεν, αλλά γάιδαρος δε, και γάιδαρος με όλη τη σημασία της λέξης, τετράποδος και πεισματάρης. Έτσι είχε την ιδέα να θαφτίσει το γάιδαρό της μια κοπελιά. Κι αντί το «πού 'σαι Αχιλλέα» ακουγότανε στο εξής και το «ουστ Αχιλλέα».

Στο θίασο ερασιτεχνών παίζανε τα τακτικά σχεδόν στελέχη που συμπληρώνονταν κάθε φορά και με άλλους πρωτάρηδες και άσχετους πολλές φορές. Ένας απ' αυτούς, ξενοχωρίτης μάλιστα και μαθητευόμενος τσαγκάρης, για να μπει στο κύκλωμα και με απώτερο σκοπό να κόψει κάνα κορίτσι, δήλωσε στην επιτροπή προσλήψεων σαν προσόντα ότι «θα γράψει το ρόλο του και θα τον μάθει απόξω και μετά θα κατσαρώσει τα μαλλιά και θα κάνει και το σοβαρό». Δεν θυμάμαι αν με τα προσόντα αυτά έκοψε την επιτροπή. Για κείνο όμως που έμεινε στην ιστορία ήταν ένα σαγάνι με ξυνόγαλο που του δώσανε για φαΐ. Το είδε σαν θείο δώρο, ύστερα από την αναγκαστική ξεροφαγία με βέγγες, σαρδέλες και ελιές και το ευχαριστήθηκε τόσο που φώναξε: «Άει μανούλα μ' κι είχα δυό μήν'ς να φάω με κ'τάλι».

Κάποιος άλλος αντέγραψε το ρόλο του και τον έμαθε απόξω, αλλά και μετά τα εντός παρενθέσεως και το πρώτο που ξεφούρνισε μπαίνοντας στη σκηνή ήταν το «εισέρχεται τρέχων». Αυτά. Κι επειδή παρατράβηξε η ιστορία καιρός είναι νομίζω κι εγώ να... «εξέρχομαι τρέχων».

Σ. Ν. Γ.

Ο θίασος νεολαίας Μικρού Χωριού σε μια προπολεμική παράσταση στο «Χάνι».

Υ.Γ.: Στο προηγούμενο ο δαίμονας του τυπογραφείου έχωσε την ουρά του κι εκδίκηθηκε κι αυτός με τη σειρά του την καθαρεύουσα στο κλείσιμο της αυλαίας.

Γι' αυτό για όσους το σχολίασαν, και για να λέμε και της καθαρεύουσας το δίκιο, η αυλαία ούτε «καπετάννυται» ούτε «καπετανεύεται», αλλά μόνο «καταπετάννυται». Και δω κλείνει οριστικά η αυλαία και μάλιστα στη δημοτική.

ΝΟΣΤΑΛΓΙΚΟ

Ήθελα γάβλεπα βουνά, του Βελουχιού κορφούλα,
τοσ' όμορφες λατοπλαγιές που καίγουν την καρδούλα.
Καίγει η καρδούλαμ', θα φύγει το μυαλό μου
όπου δεν βλέπω συγγενής π' άφησα το χωριό μου.
Απ' τις βρυσούλες κρύο νερό τότε θα το χορτάσω
και στο χωριό τόμορφο τότε θα ξαναφτάσω.
Να βρω τον τόπο πράσινο, τα φρούτα γινωμένα,
τα έμορφά μου τα βουνά που αναζητούν εμένα.
Να κάτσω πάλι σε δευτρί, στον ήσκιο του ελάτου
ν' ακούσω κυπροκούδουνα και θελαξιές προβάτου.
Πέσαν τα φύλλα απ' τα κλαριά και γίναν μαραιμένα
γιατ' εφύγανε τα παιδιά και πήγανε στα ξένα.
Ερήμαξε η ύπαθρο, κλαίνε βουνά και κάμποι,
κι ο ήλιος πια όπως αλλοτινά δεν λάμπει,
ράχες, χωράφια και λαγκάδια,
αμπέλια και λιθάδια μας γίνανε ρημάδια.

Στο μεγάλωμα Ελλάδος 1912 - 1913

δεν είχαμε δασκάλους, δεν είχαμε παιδεία,
γράμματα δεν έμαθα, δεν ξέρω ορθογραφία.
Η φτώχεια με κυνήγησε δούλος για να γίνω
και άφησα γειά στον τόπο μου, στο όμορφο χωριό μου,
όπου πρωτοαισθάνθηκα καλά τον εαυτόν μου.
Έκλαιγαν αδιάκοπα πατέρας κι η μανούλα
κι έμοιαζαν τα μάτια τους αστείρευτη βρυσούλα.
'Ωρα καλή παιδάκι μου λεβεντοκαμωμένο
να ζήσεις στη ζωή σου και νάσαι πάντοτε ευτυχισμένο.
Στην Αυστραλία βρέθηκα, πατρίδα δεν την ξέχασα,
και είπα ανάθεμα τις λίρες σας και τα σελλίγια αντάμα
και πήρα τα παιδάκια μου και ήλθα στην Ελλάδα,
ανέβηκα στον Τυμφρηστό και μύρισα ελάτια,
άκουσα κυπροκούδουνα, αγροίκησηα πουλάκια.
'Ηλθα στο σπίτι μου, στ' ωραίο το χωριό μου
όπου εδημούργησα το διός μου και το νοικοκυριό μου
και σ' ανεβαίνω το πρωί κάθε που ξημερώνει
ακούω της πέρδικας καλιά επάνω στο κοτρώνη.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΖΗΝΕΛΛΗΣ

ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ (1919 - 20)

ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑΣ Μ. ΑΣΙΑΣ

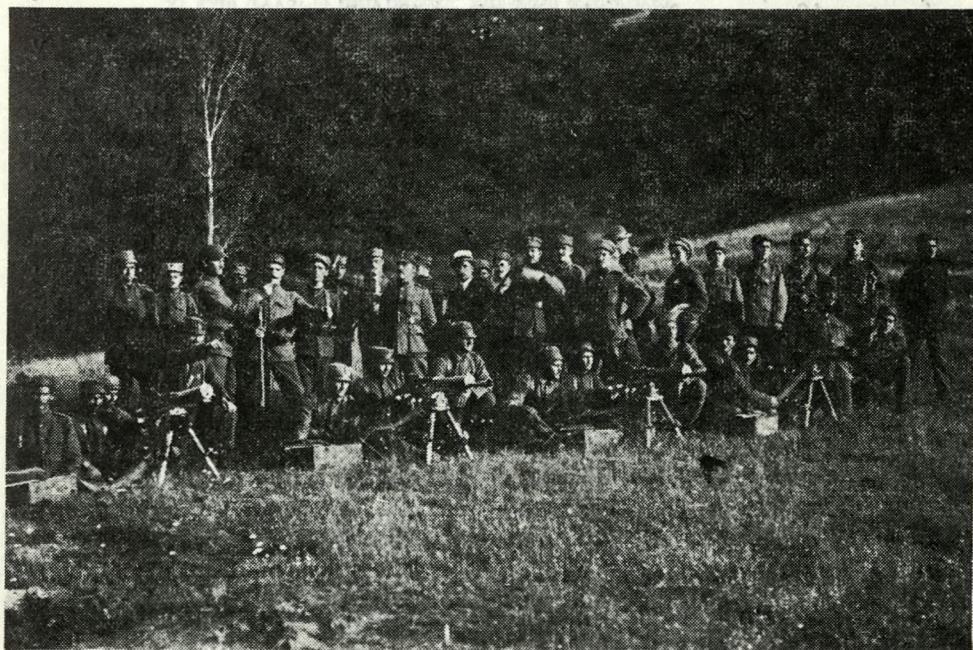
Συνεχίζεται το ενδιαφέρον, από πολλές απόψεις, ημερολόγιο εκστρατείας του κ. Ιωάννη Α. Κεράνη, που υπήρξε ένας από τους πρωτεργάτες της Αδελφότητάς μας. Το ημερολόγιο αυτό που αναφέρεται στην Μικρασιατική εκστρατεία διανθίζεται στο απόσπασμα αυτό και από στίχους που ο ίδιος έγραψε τις δύσκολες και απάνθρωπες εκείνες στιγμές του πολέμου!

Μετά δύο ημέρας δίδεται διαταγή όπως γίνη επιχειρήσεις κατά του οχυρού Μπίντεπε όπου αφού εφθάσαμε τα δύο Τάγματα III και II ο Διοικητής του Συντάγματός μας 8η και 7η πεδινή Πυροβολαρχία και του ορειβατικού Πυροβολικού, εις ουλαμός και μας έδωσαν τροφάς δια ημέρας τρεις, την πρωίαν δε επρόκειτο δια εκκίνησιν. Τότε διαταγή ήλθε, όπως παραμείνωμεν και ανεβλήθη. Μετά τρεις ημέρας επανήλθομεν εις Σινερλή αμφοτέρα Τάγματα και Πυροβολικόν και το μεν δεύτερον έμεινεν εις Σινερλή ημείς δε παραμείναμεν εις χωρίον μακράν του Σινερλή, μίαν ώραν, ονομαζόμενον Γιουλούρτσαλη, οθωμανικόν και επαίρναγα καλά.

Περί την 25ην Μαΐου διαταχθείς παρά του Διοικητού του Τάγματός μου επέμφθη όπως συνοδεύσω τον λοχαγόν κ. Μπουρδάραν όστις ελθών εις Γιουλούρτσαλη και ασθενήσας, αφού βρήκαμε και τον εβάλαμε εις αυτοκίνητον, εγώ δε με το άλογο καλπάζων και παρακολουθών και πέρασα το χωρίο Καντερές όπου ήτο το Σύνταγμα και μετά το χωρίον μεταβολή και έπειτα διαβάς πάλιν μετέβην εις Καραγάτσαλη, όπου αφού παρεμείναμεν επί δύο ώρας ανεχώρησα και πάλι εις Γιουλούρτσαλη με το αυτοκίνητον.

Μετά δύο ημέρας ωρίσθη η επιχειρήσις η οποία έγινε την 9ην Ιουνίου. Περί το εσπέρας της 8ης ήλθεν ο Διοικητής του Συντάγματος Νικ. Πλαστήρας και έδωσεν οδηγίας εις το Τάγμα. Αφού ενύκτωσε καλά πήραμε τας εφεδρικές τροφάς, γαλέτα τεσσάρων ημερών, ανεχωρήσαμεν. Μετά από ώραν μίαν και ημίσεια εφθάσαμεν εις εχθρικόν έδαφος και έπειτα από δύο ώρας ήλθεν και ο 10ος και 11ος λόχος και εκοιμήθημεν επί δύο ώρας. Την πρωίαν, περί ώραν 4ην ακροβολισμένοι προχωρούμεν προς κύκλωσιν του εν Τατάρ διαμένοντος ενός Συντάγματος. Το Πυροβολικόν (τρίτη μοίρα) ακολουθούσε ημάς. Μόλις εφθάσαμεν εις τα φυλάκια αυτών ήρχισαν να πυροβολούν και αι φθοραί εναντίον ήρχισε και το Πυροβολικόν να θάζη εις άλλην γραμμήν και όλα τα μέτωπα να θάζουν πλαγίως. Εύχομεν το πρώτον τάγμα προς το χωρίον Αλήπακτοι. Ο εχθρός αυτού είδε την κύκλωσιν κατόπιν από μίαν ώραν μάχην, ήρχισεν να παραδίδεται και ηχηματώσθησαν οκτακόσιοι και επληγώθησαν το πολύ ελάχιστοι ημέτεροι, έτραυματίσθησαν δύο μόνον. Αφού περί την 9ην πρωινήν κατελάβαμεν τα υψώματα Ιτορναμέλι και καθήσαμε έπεσαν εις την παγίδα δύο - τρεις τηλεφωνταί και αξιωματικοί και ιππείς, μόνον ο ένας επαπαδόθη και οι δύο έφυγαν. Κατόπιν επροχωρήσαμε προς την πεδιάδα, η οποία ήτο προς τον Ακσαρι-

κόν, αλλά έκανε ζέστη τρομερή, είχαμε πεθάνει για νερό, από πρωί μέχρι μεσημέρι είχα πιεί τρία παγούρια νερό και ακόμη διψούσα, αλλά άλλο νερό δεν εύρισκον. Προχωρούσαμε ακαταπαύστως όπου εύρωμεν μακράν του Ακσαρικού ποταμούς δύο και πήραν όλοι νερό. Ημείς δε το Τάγμα μας είχε μίαν διημοιρίαν του 9ου Λόχου ανιχνευτάς και κατόπιν ο ταγματάρχης και μετά ημείς οι άνδρες του Επιτελείου και μετά οι τέσσαρες Λόχοι. Περί την ώραν τετάρτην και ημίσειαν αφού εφθάσαμεν εις τα στενά του Ακσαρικού τότε ήρχισαν τα εχθρικά πολυβόλα να υποστηρίζουν ιππικόν σώμα, ανερχόμενον εις 300 ιππείς και τμήματα πεζών, οπότε και ημείς ακροβολίσθημεν και τα πολυβόλα μας επίσης, ορμήσαμεν κατά του εχθρού όστις ήτο οχυρωμένος και τα πολυβόλα μας έβαλον πυρ ομαδόν, όπου μετά τρεις ώρας μάχης το δικό μας πυροβολικόν είχε βάλει εξ μόνον οβίδας προς μίαν δική μας, ο στρατός είχε χάσει το ηθικόν του, διότι δεν ημπορούσαν να σηκώσουν κεφάλι και το πυροβολικόν μας έβαζε καταπαύστως, αλλά πάντα τα πυροβόλα έβαζαν γεμάτα. Εφονεύθη εις υπολογαγός του 9ου Λόχου

Τμήμα του Ελληνικού στρατού στην Μικρά Ασία (1922). Ανάμεσά τους ο Μι-
κροχωρίτης Αρ. Κοκκάλας.

και επληγώθησαν εξ άνδρες, όπου μετά περί ώραν ογδόην εφθάσαμεν εις Ακσάρειον, κατόπιν πέντε ωρών πορεία, απεβίωσεν ο υπολογαγός διότι το τραύμα ήτο σοβαρόν. Αφού εφθάσαμεν εις Ακσάρειον ο εχθρός τον οποίον είχαν εις Τατάρ ενόμιζε ότι εις το Ακσάρειον ήσαν ακόμη Τούρκοι και ότι ο Ελληνικός στρατός δεν ήτο μέσα, ήρχετο ανύποπτος και έπεσε εις τας σφαίρας μας και παρεδόθησαν πλέον των τριακοσίων.

Οι κάτοικοι του Ακσαρείου είχαν φύγει όλοι αφήσαντες τας οικίας

και αυτάς ακόμη τας τραπέζας με το φαγητό καθώς έτρωγον το μεσημέρι έφυγον και τα καταστήματα το ίδιο όπως ήταν, διότι ήκουσαν τους κανονιοβολισμούς, πυρ ομαδών. Το εσπέρας εκείνο δεν εκοιμήθην καθόλου, κατάκοπος εκ της πορείας και δίψης και την πρωίαν αφού επήγουν εις την πόλιν ήλθον πάλι και εκοιμήθην επί δύο ώρας διότι εφύλαττον και ένα εκ των τηλεφώνων των οποίων ο τηλεφωνητής ήτο αιχμάλωτος. Η πόλις Ακσάρειον είναι ωραιοτάτη με δένδρα και πλατείας παντός είδους. Κατόπιν την 11ην πρωίαν, ως πρωτοπορεία ήτο το δεύτερον Τάγμα. Εφθάσαμεν περί την ώραν ενδεκάτην και ημίσεια εις χωρίον ονομαζόμενον Ιλεσλέρ, όπου παρεμείναμεν μέχρι το εσπέρας, αλλά την πρωίαν όταν ανεχωρήσαμεν ημείς από Ακσάρειον ήτο η Μεραρχία του Αρχιπελάγους, θαδίζουσα προς το πλάγιον μέρος έχουσα μέτωπον εις σώμα Καριασόντα, εις σώμα Κίρκαγατς, αντίστασιν ευρών εις Κίρκαγατς μεγάλην και εις Καριασόντα μέρος πλην ήτο μεγαλυτέρα δύναμις και δεν ήτο το μέρος κατάλληλον, όπως λάβη ολόκληρος η Μεραρχία μέρος, εγένετο μεγάλη μάχη και εφονεύθησαν πολλοί αξιωματικοί Τούρκοι και στρατιώται, συνελήφθησαν δε και πολλοί. Εξ ημών εφονεύθη εις υπολοχαγός και μέχρι 40 άνδρες.

Το εσπέρας αφού ενύκτωσεν ο Λόχος ήτο εις το χωρίον Ιλεσλέρ. Εν αυτώ τριάκοντα ιππείς και εξ πολυβόλα, τα οποία ήσαν κρυμμένα, ήρχισαν μάχην όπου εις παρέλευσιν μιας ώρας παρεδόθησαν. Την επομένην το Τάγμα μας ήρχισεν καθώς και το Σύνταγμα ολόκληρον να θαδίζουν προς την κωμόπολιν ελληνικωτάτην ονομαζομένην Κέλαιμων, ήτο μακράν εξ ώρας πορεία. Εφθάσαμε εις πρόθυρα και όταν είδον να έρχεται ελληνικός στρατός, ήρχισαν οι κώδωνες της εκκλησίας και ολόκληρος η πόλις να ετοιμάζουσι σημαίας, άνθη και άλλοι κλαίοντες «οι σωτήρες μας ήλθαν να μας ελευθερώσουν». Ημείς είμεθα όλοι γεμάτοι σκόνιν διότι το μέρος εκείνο ήτο αμμόσκονη. Αφού ήρχισε η σάλπιγξ να παίζη με τα όπλα επ' ώμου εις το μέσον της αγοράς διέβημεν. Εκεί ήτο ο ιερεύς της πόλεως με άνθη κάνιστρα και έρριπτεν εις όλον το Σύνταγμα, ενώ το αεροπλάνον ήτο υψηλά και ήρχετο γύρω. Έπειτα εμείναμεν εις κάποιο μέρος έξωθεν του χωρίου. Ήτο δε νερό ουδέποτε είδον καλύτερο. Εκαθήσαμεν μέχρι τας 15 μηνός Ιουνίου και επεράσαμε ευχάριστα και εξεκουρασθήκαμε καλά. (συνεχίζεται)

ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ

Σήμερα είναι Πασχαλιά, σήμερα Χριστός γεννάται
βαστούν λαμπάδες και κηριά κι εγώ το «μάλινχερ» τουφέκι.

Απόψε όλοι χαίρονται και όλοι αγκαλιάζουν
και οι δικοί μου οι γονείς κλαίουν κι αναστενάζουν.

Απόψε όλοι αγάλλονται και παν στην εκκλησία
κι εγώ αλλάζω από σκοπός και πάω περιπολία.

Εξύπνησα στις δώδεκα και πάω περιπολία
κι ακούω καμπάνες να χτυπούν τριγύρω στα χωριά.

Μου ήλθε σαν παράπονο, κλαίω κι αναστενάζω
κι αμέσως τον αρχιφύλακα πηγαίνω και φωνάζω.

—Κυρ - δεκανέα άσε με να πάω στην εκκλησία
κι όποτε παύσει η εκκλησιά να πάω περιπολία.

—Πάρε στρατιώτη τ' όπλο σου να πας περιπολία
γιατί θα κάμω αναφορά, αρνείσαι υπηρεσία.

Παίρνω κι εγώ το όπλο μου με μάτια δακρυσιμένα
και πάω τριγύρω στα θουνά στα χιόνια σκεπασμένα.

Μα είμαι καρδιά που είναι μπακτσές με άνθη στολισμένη
και μου την έκανε ο στρατός να στέκει μαραιμένη.

Αχ πούναι ο Ίψιστος Θεός να δγάλει την κορώνα
να πάω κι εγώ ν' αναπαυθώ μεσ' το γλυκό μου στρώμα.

Το όπλο τρώει τον ώμο μου το ξίφος το πλευρό μου
κι αυτό το «στάσου προσοχή» τρώγει τα σωθικά μου.

Τί να του κάνω εγώ του λοχαγού και του επιλοχία
που μας επήρε η ξενιτιά χωρίς καμιά αιτία;

Εν Ευζωνοχωρίω τη 5.1.21 εις 11ον
χλμ., ημέρα Πέμπτη, καιρός καλός.

I. A. ΚΕΡΑΝΗΣ

ΟΙ ΕΩΜΑΧΟΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

ΚΑΘΩΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΟΥΝ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΑΙΩΝΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥΣ

Δεν θα τους θρεις πια στο χωράφι με τ' αλέτρι να οργώνουν ή να ποτίζουν, ούτε στο λόγγο να ετοιμάζουν τη «ζαλίγγα» ή να γυρίζουν από κει με τα ζωντανά. Απόμαχοι της ζωής, χωρίς και οι ίδιοι να το καταλάβουν έχουν γίνει πια μόνιμοι ένοικοι της «αγκωνής», της δικής τους δηλ. γωνιάς μέσ' το σπίτι. Υπό τις καλύτερες συνθήκες βρίσκονται ανάμεσα στα παιδιά τους και τα εγγόνια τους. Από κει ατενίζουν τότε νοσταλγικά, πότε σκεφτικά και φιλοσοφημένα, την ζωή που πέρασε. Θυμούνται τους ανθρώπους που διάβηκαν απ' τη ζωή τούτη, τους συντρόφους τους που έφυγαν πριν απ' αυτούς. Βλέπουν όμως και καμαρώνουν τους νέους ανθρώπους, που πάνε κι έρχονται, με άλλο ρυθμό, με άλλη φιλοσοφία. Βλέπουν τις αλλαγές γύρω τους που άλλοτε τους σαστίζουν, άλλοτε τους ευχαριστούν κι άλλοτε δεν τις κατανοούν, εύχονται όμως νάναι για το καλό...

Δυό τέτοιους υπερήλικες, σχεδόν αιωνόβιους, είχαμε τη χαρά να επισκεφτούμε στο χωριό μας το περασμένο φθινόπωρο, με την ευκαιρία των πρόσφατων Δημοτικών και Κοινοτικών εκλογών (Οκτώβριος 1986). Είναι η κυρά Περσεφόνη χήρα Ι. Καρατάσιου, που τώρα μπήκε στα 90 και ο παλαίμαχος Κοινοτικός σύμβουλος και Πρόεδρος της Κοινότητας Δημοσθένης Γιούμπασης. Και οι δυό τους με ζωντάνια και χιούμορ, πρόθυμοι να κουβεντιάσουν και να σκαλίσουν τις παλιές θύμησες, να θυμηθούν τη ζωή του χωριού σε προσωπικό ή οικογενειακό επίπεδο, αλλά και να εκφράσουν γενικότερες σκέψεις για τη ζωή του χωριού.

1. Η κυρά Περσεφόνη Ι. Καρατάσιου

Ποιοί δεν θυμούνται την κυρά Περσεφόνη που φάνταζε στα μάτια μας σαν γιάτρισσα και μάγισσα μαζί. Στην παιδική μας ηλικία ξόρκιζε κι έδιωχνε όλα τα κακά από πάνω μας. Μάνες και γιαγιές εκεί μας έσερναν για τη «λούγκα», το «βάσκαμα», το «μάτιασμα», τη «μπρούφλα» κι ένα σωρό κακά πνεύματα που τριγύριζαν την ευάλωτη παιδική μας ψυχή και μας άφηναν σημάδια τέτοια στο κορμί μας. Κάτω απ' το φεγγάρι και τ' αστέρια, πότε βράδυ, πότε πρωί - πρωί, η κυρά Περσεφόνη ψελλίζοντας τις ακατάληπτες για μας ευχές, έλυνε, έδενε σχοινιά, μαντήλια, έβγαζε χτένια, πέταγε πετρούλες ή «κακαράτζες». Ήταν μια υποβλητική για μας ατμόσφαιρα που απ' εαυτής ήταν λυτρωτική έτσι που μας κρατούσε σε ακινησία, χωρίς μιλιά και καμιά φορά χωρίς ύπνο και φαί.

Σήμερα με τους γιατρούς και τα φάρμακα αυτά πια δεν έχουν πέραση, αλλά για τις θασκανίες και το μάτιασμα όλο και κάτι γίνεται, αλλά δεν θλέπω κι εγώ τώρα, όπως μας βεβαιώνει η ίδια.

«Αστόησα πότε γενέθκα», σου λέει, για την ηλικία της, αλλά θυμάται πολύ καλά πως ο πατέρας της ήταν για πολλά χρόνια στην Πόλη κι εκεί πέθανε. Η οικογένεια των Δανιηλαίων, μας λέει η παράδοση, είναι πολύ παλιά. Προεπαναστατικά, ένας Δανιήλ ήταν ο αγγελιαφόρος που έφυγε απ' το Μικρό Χωριό και πήγε στο Μεσολόγγι το θλιβερό μαντάτο, ότι σκοτώθηκε ο Μάρκος Μπότσαρης κι απ' το Μικρό

Χωριό τον ετοιμάζαν οι Σουλιώτες Μικροχωρίτες και πρωτοπαλλήκαρά του για το αγύριστο ταξίδι!

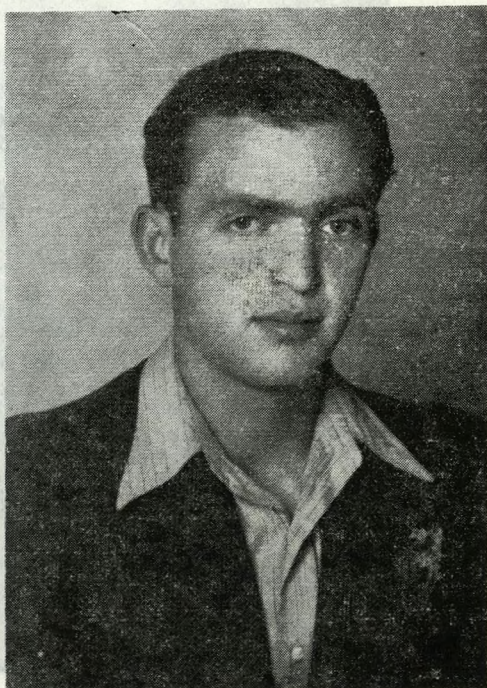
«Εγώ γεννήθηκα σ' αυτό το παλιόσπιτο», λέει κι εννοεί το ερειπωμένο σήμερα, κοντά στο γκαράζ, κτίσμα. Από την εσωτερική του διαρρύθμιση δείχνει πραγματικά νάσαι πολύ παλιό. Εκεί θυμήθηκε ότι είδε ένα πελώριο φίδι που απλώθηκε απ' τη γωνιά ώς το μπαλκόνι και τρόμαξε. Η γιαγιά της, λέει, ότι το χτύπησε και μετά το μάζεψε με τα δύο χέρια στον ώμο της να το πετάξει. Ήταν βαρύ και πολύ μεγάλο!

— Σχολείο πήγα λίγο με τον Κούστελο δάσκαλο. Η γίδα βέλαζε τότε, δεν μας άφηναν να πηγαίνουμε να χαζεύουμε στο σχολείο. Ιγώ ψέματα δεν λέω...

Γύρω απ' το παλιό σχολείο θυμάται τη θύση του Σφήκα με μια «πα-

Η κυρά Περσεφόνη Καρατάσιου.

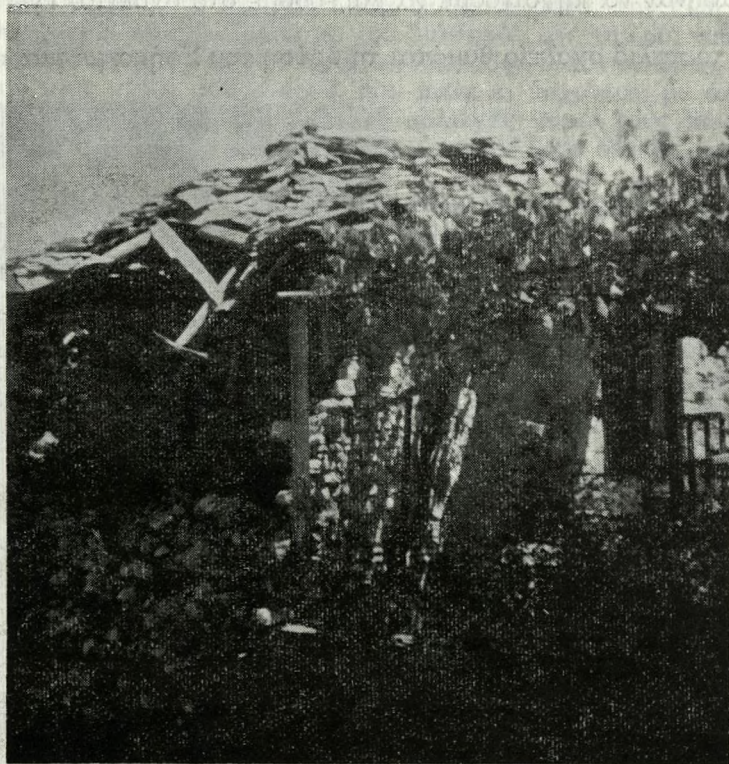
Ο γιός της που σκοτώθηκε από τους Γερμανούς (1943).

λιόκουπα», το μαγαζί του Παπαδολευτέρη (πατέρα του δάσκαλου).

— Ιγώ ήμνα μοναχοκόρη, άμα πήγαινα στη θεία μου την Δαηλοκώσταινα, στο Γούμενο πέρναγα απ' έξω απ' το Νικητέικο το σπίτι. Πάνω απ' το αυλάκι δεν μ' άφηναν να πάω. Αλλά καλύτερη γειτόνισσα ήταν η Πολυζοδιονύσαινα, μας αγαπούσε, ήμασταν και γενιά, γιατί ο πατέρας μου, ο Πολυζοδιονύσης και ο Κυρτσοθανάσης ήταν ξαδέλφια, η μάνα της Κυρτσοαγαπούλας, η δική μου η Αγγέλω και η Πολύζου ήταν αδελφές. Τον παπούλ' σ' τον Παπαχαραλάμπου δεν τον θυμάμαι καλά, θυμάμαι την παλιά Άγια Σωτήρα, πού 'χε ξεχωριστή πόρτα για

μας τις γυναίκες. Οι άντρες έμπαιναν απ' άλλη πόρτα. Ο άνδρας μου ήταν νεροφόρος και αγροφύλακας...

(Το τελευταίο εμείς οι μεταπολεμικοί μικρότεροι το θυμόμαστε πολύ καλά, γιατί μας είχε γίνει, ο μακαρίτης, φόβος και τρόμος στις εφόδους που κάναμε για τα καλοκαιρινά φρούτα. Όταν σφύριζε από μακριά δεν φοβόμασταν, αλλά πολλές φορές ήταν δίπλα μας και τότε τ' αυτιά μας κοκκίνιζαν απ' το στρίψιμο ή μας παρέδιδε κατ' ευθείαν στο σπίτι μας για τιμωρία...).

Το προεπαναστατικό Δανικλείκο, ερείπιο σήμερα.

Αυτά θυμάται η κυρά Περσεφώνη, μα το σαράκι σ' όλα αυτά είναι ο χαμός των παιδιών της, του Νίκου που σκότώσαν οι Γερμανοί στην Αθήνα και της Αφροδίτης που χάθηκε στον εμφύλιο πόλεμο.

2. Ο Δημοσθένης Γιούσμπασης

Με τα 93 χρόνια στην πλάτη του κρατάει τα σκήπτρα του πρεσβύτη ανάμεσα στους άντρες του χωριού. Ορθός, με καθαρό μυαλό, προέρχεται από παλιά οικογένεια του χωριού και οι πρόγονοί του ταξίδευαν στην Πόλη. Το σπίτι του, στο χωριό που χάθηκε, ήταν ανάμεσα στα πολύ παλιά, σπως το Μπατσέικο, το Καναθέικο, Παπαδέικο, Δημοπουλεί-

κο, Ζαχαρέικο κ.ά. Τα θυμήθηκε ότι είχαν τη γωνιά στη μέση του δωματίου.

Η ημέρα των εκλογών του θύμησε την περίοδο που ήταν αυτός Πρόεδρος (1950). Δύσκολες μέρες για όλους μετά τον πόλεμο. Μα δεν θυμάται σκληρούς ανταγωνισμούς. Από ένα ψηφοδέλτιο, που δεν υπήρχε καλά - καλά, έβγαιναν όλοι οι αξιωματούχοι. Καλύτερες προεδρίες ήταν του Γ. Κομματά με τον Μ. Νικολόπουλο κι αργότερα του Δ. Παπαδημητρίου με τον Ν. Δημόπουλο. Θυμάται την προσπάθεια για το χτίσιμο του Ξενώνα που κήκε και ξανάγινε το 1953.

Αναθυμάται την Πόλη, την Μ. Ασία ολόκαιρη που την περπάτησε σαν στρατιώτης με νικηφόρες προελάσεις του Ελληνικού στρατού, αλλά και την οπισθοχώρηση (1920 - 22), που ήταν μια οδυνηρή εμπειρία ειδικά γι' αυτόν. Και να γιατί, όπως το αφηγείται ο ίδιος:

Ο πρεβύτης Δημοσθένης Γιούσμπασης.

— Όταν προχωρήσαμε στο Σαγγάριο ποταμό μας κυνήγησαν όχι τόσο οι Τούρκοι, όσο οι Γάλλοι που συνθηκολόγησαν με τους Τούρκους και τους έδωσαν ρούχα και οπλισμό. Γάλλοι και Ιταλοί μας πρόδωσαν. Γινόταν κλεφτοπόλεμος. Τούρκοι αξιωματικοί ντυμένοι με γαλλικά πηλίκια, όπλα κλπ. μας κυνηγούσαν. Εγώ ήμουνα στην 11η Μεραρχία του Λαγκαδά. Οι Τούρκοι μας πήραν φαλάγγι. Μπήκαμε στα Μουδανιά. 22 Αυγούστου άρχισε η κατάρρευση, στις 29 αιχμαλωτίστηκε η Μεραρχία μας. Οι Τούρκοι μας μίλησαν για την προδοσία των Γάλλων. Σαν αιχμάλωτοι είμασταν ευχαριστημένοι από τον τρόπο που μας φέρθηκαν οι Τούρκοι, κάναμε αγγαρείες, αλλά γενικά περνούσαμε καλά. Από τα Μουδανιά μας πήγαν στην Προύσα. Την ημέρα του Πάσχα (1923) μπήκαμε στα καράβια για τον Πειραιά! Στο χωριό είχαμε τρε-

(συνέχεια στη σελίδα 82)

απο τη σκοπια της αδελφοτητας:

Προβλήματα, Δράση, Σχόλια

Οι νέες Κοινοτικές αρχές του χωριού μας

Ένα μέλος της Αδελφότητάς μας, ο κ. Βασίλειος Μίχος, που ανήκε χρόνια στην πολυπληθή Μικροχωρίτικη παροικία της Λαμίας, επέστρεψε και εγκαταστάθηκε πριν δύο χρόνια στο πατρικό του σπίτι, στο χωριό μας. Στις τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη Δημοτικών και Κοινοτικών αρχόντων ηγήθηκε συνδυασμού και εκλέχτηκε Πρόεδρος της Κοινότητας. Του αντίπαλου συνδυασμού ηγήθηκε ο κ. Κωνσταντίνος Σ. Γιαννακόπουλος, που ήταν επίσης ξενιτεμένος από χρόνια στον Καναδά και επέστρεψε πριν λίγα χρόνια στο χωριό, όπου και αποφάσισε να αναμιχθεί στα κοινά και θέλησε να προσφέρει τις υπηρεσίες του.

Η διεκδίκηση των Κοινοτικών αξιωμάτων από συγχωριανούς μας που όχι μόνο ζουν στο χωριό, αλλά και διαθέτουν εμπειρία και μια ευρύτερη γνώση του κόσμου, πιστεύουμε ότι θα έχει οπωσδήποτε ευεργετικές επιπτώσεις στην πρόοδο της Κοινότητας. Ειδικά στο νεοεκλεγέν Κοινοτικό Συμβούλιο εκτός από τους κ.κ. Μίχο και Γιαννακόπουλο συμμετέχουν άλλα δύο άλλοτε μέλη της Αδελφότητας και ειδικά της παροικίας περιοχής Αθηνών και Πειραιά. Είναι η κυρία Γκόλφω Α. Φλέγυα που εγκαταστάθηκε κι αυτή στο χωριό με τον άνδρα της από Πέρισι και ο κ. Φίλιππος Πασπαλάρης που επέστρεψε στο χωριό με την γυναίκα του. Θα ασχοληθούν τώρα με τα Κοινοτικά ζητήματα ως σύμβουλοι στο Κοιν. Συμβούλιο. Τα υπόλοιπα μέλη του Κοιν. Συμβουλίου είναι οι κ.κ. Παντελής Τσινιάς, Βασίλης Μπούρας, Κων. Φλώρος, που είναι εγκατεστημένοι από χρόνια στο χωριό, δοκιμασμένοι και με εμπειρία στα προβλήματα του χωριού.

Εμείς σαν Αδελφότητα ευχόμαστε σε όλους κάθε επιτυχία στο έργο τους και είμαστε πρόθυμοι, όπως πάντα, να συνεργαστούμε μαζί τους και να τους συμπαρισταθούμε σε ό,τι μας χρειασθούν.

Από τον νεοεκλεγέντα Πρόεδρο, σε πρόσφατη επίσκεψή μας στο χωριό, μας δόθηκε η ευκαιρία να πάρουμε μία πρώτη συνέντευξη. Την παραθέτουμε αυτούσια για να ενημερωθούν οι Μικροχωρίτες γύρω από τα κρίσιμα θέματα του χωριού και τον τρόπο που σκέφτεται να τα αντιμετωπίσει ο νέος Πρόεδρος της Κοινότητας. Ακολουθούν οι ερωτήσεις μας και οι απαντήσεις του Προέδρου:

Κυρία Πρόεδρε, έχοντας υπόψη μου το ενδιαφέρον πολλών συγχωριανών μας και μάλιστα ξενιτεμένων για τα θέματα της Κοινότητας, θα ήθελα να σε ρωτήσω ορισμένα πράγματα. Αν θέλεις να μου απαντήσεις. Θα ενημερωθούν έτσι κι όλοι οι Μικροχωρίτες.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Θα ήθελα πρώτ' απ' όλα να επισημάνω το, ιστορικό θάλεγα γεγονός, ότι για πρώτη φορά εκλέγεται μια γυναίκα στο Κοινοτικό Συμβούλιο. Πώς ερμηνεύεις το γεγονός αυτό και τι σε παρακίνησε εσένα και τους συνεργάτες σου να θέσετε υποψηφιότητα για το Κοινοτικό Συμβούλιο;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Το Μικρό Χωριό υπήρξε πάντοτε από τα πρωτοπόρα χωριά στην πρόοδο και στον πολιτισμό. Ως εκ τούτου είναι φυσιολογικό να δοθεί και ο ουσιαστι-

κός ρόλος που δικαιωματικά άλλωστε της ανήκει, στη Μικροχωρίτισσα γυναίκα, όπως και σ' όλες τις γυναίκες της Ελλάδας, που στο κάτω - κάτω αποτελούν σχεδόν το μισό πληθυσμό μας. Ομολογώ ότι αποκλειστικό κίνητρο των υποψηφίων όλων των συνδυασμών υπήρξε το ενδιαφέρον μας για την πρόοδο του χωριού.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Εσύ Βασίλη, νομίζω ότι έχεις διατελέσει και παλιότερα Πρόεδρος του χωριού μας. Πότε ήσουν Πρόεδρος ή Κοινοτικός σύμβουλος;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Υπήρξα και παλαιότερα Πρόεδρος και Αντιπρόεδρος του Κοινοτικού Συμβουλίου του Μικρού Χωριού. Πρόεδρος από 1.3.1957 έως 30.9.1960 και Αντιπρόεδρος μεταξύ 1963 - 1965.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ως Πρόεδρος σήμερα και ως Πρόεδρος τότε πώς νοιώθεις; Κάνεις μερικές συγκρίσεις; Πώς βλέπεις το χωριό σήμερα, πώς τόβλεπες τότε; Αν εξαιρέσουμε την καταστροφική κατολίθωση, τα πράγματα νομίζεις ότι άλλαξαν προς το καλύτερο ή όχι; Σε τί διαφέρουν τα σημερινά προβλήματα από τα παλιά; Ποιό ήταν το σημαντικότερο έργο σου ως Πρόεδρος τότε;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ως Πρόεδρος τώρα νοιώθω πιο έμπειρος, όσον αφορά τα προβλήματα και των δύο οικισμών της Κοινότητας. Το ενωμένο Μικρό Χωριό τόβλεπα και τότε και τώρα με την ίδια αγάπη με την οποία θα εξακολούθω να το βλέπω και πάντοτε. Το σημαντικότερο έργο του υπό την προεδρία μου Συμβουλίου τότε ήταν η κατασκευή του υδραγωγείου και του δικτύου υδρεύσεως των σπιτιών. Τα σημερινά προβλήματα του χωριού είναι σημαντικότερα από τα παλαιότερα.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Και μια και μιλάμε για προβλήματα θάθελα να ρωτήσω ποιά νομίζεις είναι τα σπουδαιότερα προβλήματα του χωριού μας σήμερα; Πώς εσύ και οι συνεργάτες σου σκέφτεστε να τα επιλύσετε;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Πρωταρχικό πρόβλημα είναι η επέκταση του σχεδίου για να μπορούμε να πάρουν οικοπέδο οι μόνιμοι κάτοικοι του χωριού που πληρώνουν σήμερα ενοίκιο και οι εξαιρεθέντες παλιό Μικροχωρίτες που καταστράφηκαν τα σπίτια τους από την κατολίθωση. Άλλα προβλήματα που ακολουθούν είναι ο εμπλουτισμός του υδραγωγείου, η καθαριότητα των οικισμών, η ηλεκτροδότηση του δρόμου μεταξύ των οικισμών και άλλα στην επίλυση των οποίων υπολογίζουμε τη βοήθεια του κράτους, της Αδελφότητας, των κατοίκων του χωριού και των απανταχού Μικροχωριτών και προϋποτίθεται θέβαια και στις δραστήριες ενέργειες του Κοιν. Συμβουλίου.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Τί ειδους συμβολή περιμένετε από το κράτος και σε ποιά θέματα κυρίως;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Από το κράτος περιμένουμε οικονομική και τεχνική βοήθεια σ' όλες τις ανάγκες της Κοινότητας.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Τί περιμένεις από τους ντόπιους και τους ξενιτεμένους Μικροχωρίτες; Πού μπορούν να βοηθήσουν;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Από τους ντόπιους και ξενιτεμένους Μικροχωρίτες περιμένουμε την όποια και όση υλική βοήθεια τους, της συμπαράστασή τους στις προσπάθειές μας προς βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης των οικισμών και την εν γένει κινητοποίησή τους για κάθε καλύτερο.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Θέματα που χρονίζουν, όπως ξέρεις και απασχολούν όλους μας, μεταξύ των άλλων είναι και το θέμα της διανομής των νέων οικοπέδων, της διαμόρφωσης του χώρου της κατολίθωσης, η αποκομιδή των σκουπιδιών, του νερού κι άλλα. Πώς τα βλέπεις να προχωράνε τα θέματα αυτά;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Αναφέρθηκα πιο πάνω.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Υπάρχουν θέματα που θα χρειασθεί η συνεργασία με γειτονικά χωριά; Πώς την βλέπεις εσύ αυτήν, θα την επιδιώξεις;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Υπάρχουν, όπως η δημιουργία Δήμου με έδρα το δικό μας χωριό και μικρότερα θέματα. Είμαι πάντοτε υπέρ της συνεργασίας μεταξύ μικροτέρων ή μεγαλύτερων ομάδων, γι' αυτό τη συνεργασία στα σημεία εκείνα και στους στόχους που ωφελεί αυτή, θα την επιδιώξω.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Ένα θέμα που ανέκυψε τελευταία είναι της συγχώνευσης Κοινοτήτων. Ποιές είναι οι προοπτικές για το χωριό μας; Θα μπορέσει να γίνει Δήμος και πώς;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Απάντησα και σ' αυτό πιο πάνω.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Μια και από το περιοδικό μας όλοι οι Μικροχωρίτες, εσωτερικού και εξωτερικού, πληροφορούνται για τα θέματα του χωριού, θα ήθελες να στείλεις κάποιο μήνυμα, ιδίως στους ξενιτεμένους συγχωριανούς μας; Είμαι βέβαιος ότι θα τους αρέσει να ακούσουν τη φωνή του χωριού τους, αφού είσαι ο Πρόεδρος του.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Στους απανταχού ξενιτεμένους συγχωριανούς μας εύχομαι υγεία και προκοπή και για κάθε μικρή ή μεγάλη προσφορά τους δι' έργου ή έστου και λόγου, θα τους ευγνωμονούμε.

Σ' ευχαριστώ Βασίλη, κι εύχομαι σε σένα και τους συνεργάτες σου «καλή επιτυχία».

Το πανηγύρι της Αγίας Κυριακής

Ξεχωριστή επιτυχία, κατά γενική ομολογία, είχε το πανηγύρι του χωριού μας την ημέρα της Αγίας Κυριακής, 7 Ιουλίου. Συνκέντρωσε πολύ κόσμο σε όλα τα μαγαζιά που τον εξυπηρέτησαν. Η προθυμία και η συνεργασία όλων των παραγόντων έφερε λαμπρά αποτελέσματα. Μεγάλη συρροή κόσμου παρατηρήθηκε στον χώρο της Κοινοτικής πλατείας.

Ιδιαίτερα λάμπρυνε το πανηγύρι η παρουσία του νεοεκλεγέντος Προέδρου των Ευρυτανών Αμερικής «Το Βελούχι» συγχωριανού κ. Δημ. Πολύζου, που μαζί με την σύζυγό του έμεινε και διασκέδασε ως αργά το βράδυ. Και του χρόνου.

Αγιογράφηση Αγίας Κυριακής

Κατά την διάρκεια της παραμονής της στο χωριό, το περασμένο καλοκαίρι, η κ. Φωτεινή Σ. Παπαδοπούλου διαπίστωσε την ανάγκη αγιογράφησης του ιερού ναού της Αγίας Κυριακής. Για το σκοπό αυτό θα προσφέρει η ίδια το ποσό των 300.000 δρχ. Για τον ίδιο σκοπό θα προσφέρει και η κ. Μαργαρίτα Ν. Κεράνη 200.000 δρχ. Επίσης ο κ. Ελ. Καρυοφύλλης πρόκειται να συνεισφέρει καθώς και άλλοι Μικροχωρίτες που άρχισαν ήδη να αποστέλλουν τις εισφορές τους.

Πληροφορούμε πάντως όσους θα ήθελαν να συμβάλουν στην δαπάνη του έργου ότι δεν έχει προϋπολογισθεί ακόμη το ύψος της. Μόλις μας ενημερώσει γι' αυτό ο π. Νικόλαος θα το γνωρίσουμε σε όλους.

Το πανηγύρι της Μεταμόρφωσης

Πολύ κόσμο και ιδιαίτερα Μικροχωρίτες, που ήλθαν για διακοπές, συγκέντρωσε

Το λάβαρο της Μεταμόρφωσης.

και η ημέρα της Μεταμόρφωσης, όπου γίνεται το καθιερωμένο πανηγύρι στον παλαιό οικισμό. Ο χορός και το γλέντι κρά-

Μόλις βγήκε απ' την εκκλησία η πομπή για την περιφορά της εικόνας της Μεταμόρφωσης.

τησαν ως το πρωί. Την παραμονή μετά τον κατανυκτικό εσπερινό έγινε η λιτάνευση της εικόνας και ακολούθησε την εικόνα ως

Στιγμιότυπο από την λιτάνευση της εικόνας της Μεταμόρφωσης.

την άκρη του οικισμού πολύς κόσμος. Την ημέρα της γιορτής έγινε η καθιερωμένη αρτοκλασία που επιμελείται η Αδελφότητα, αφού αυτή είναι η μέρα που γιορτάζει. Για την παρασκευή των άρτων φρόντισε, όπως πάντα, ο κ. Παντελής Λιάπης, αντιπρόεδρος του Δ.Σ.

Δασικός δρόμος

Αυτό που ίσως ποτέ δεν φαντάσθηκαν οι πρόγονοί μας, έγινε πραγματικότητα! Δασικός δρόμος με κατεύθυνση τη Χελιδόνα. Ανάμεσα απ' τα Αλέστια, Ρόιδι κλπ. έφθασε σχεδόν στον Κάτω Ποτιστή και ανταμώνει με τον άλλο ως τις Κερασιές, που ανεβαίνει απ' τις Μπλιές το ίσιωμα. Πολλά έλατα θόγγηξαν, θράχια και σάρες τινάχτηκαν στον αέρα υποχωρώντας στην εκρηκτική δύναμη των μηχανημάτων που χειρίζεται ο άνθρωπος για να δαμάσει τη φύση.

Λαϊκή Συνέλευση

Δύο λαϊκές συνελεύσεις, μια στο νέο και μια στον παλαιό οικισμό, επισφράγισαν τον προγραμματισμό των έργων που έκα-

νε το Κοινοτικό Συμβούλιο για τους δύο οικισμούς στα επόμενα χρόνια. Και στις δύο συνελεύσεις έλαβαν μέρος πολλοί συγχωριανοί και διατύπωσαν τις απόψεις τους για την ιεράρχηση των διαφόρων έργων.

Εκτός από τον Πρόεδρο και τα μέλη του Κοινοτικού Συμβουλίου έλαβαν μέρος από πλευράς Αδελφότητας ο Πρόεδρος, ο Γραμματέας και η Ταμίας του Διοικητικού Συμβουλίου καθώς και πολλά μέλη.

Θερινή συνεστίαση

Παρά τις αντίξοες καιρικές συνθήκες που δεν επέτρεπαν να καθήσει κανείς έξω στην πλατεία, έγινε στις 16 Αυγούστου το βράδυ η καθιερωμένη θερινή συνεστίαση. Όσοι έμειναν ως το τέλος μπόρεσαν να απολαύσουν την εκλεκτή κουζίνα του κ. Μπαλωμένου και την μουσική της λεβεντιάς που επιμελήθηκε όπως πάντα ο κ. Αυγέρης Αυγερόπουλος.

Εθελοντικές εργασίες

Όπως μας πληροφορούν στη διάρκεια του περασμένου καλοκαιριού έγιναν πολλές και διάφορες εθελοντικές εργασίες, όπως είναι το θάψιμο της Παιδικής Χαράς που έκαναν οι Αρ. Γιουρνάς, Γιάν. Τσινιάς, Κώστας Τσινιάς, Ελευθερία Ουτατζή, Λούλα Ι. Λιάπη, Τάσος Φλέγγας (γρασάρισμα), η αντικατάσταση των ξύλινων καθισμάτων με σιδερένια και ελαιοχρωματισμό από Αρ. Γιουρνά και η δωρεά 4 ξύλινων καθισμάτων από τον κ. Πέτρο Μπάρλα. Η Αδελφότητα τους ευχαριστεί όλους για το ζωηρό και έμπρακτο αυτό ενδιαφέρον τους και εύχεται να υπάρχουν πάντα μιμητές τους.

Ύδρευση παλαιού νεκροταφείου (Καψάλες)

Συνδέθηκε με το κεντρικό δίκτυο ο χώρος του νεκροταφείου στις Καψάλες. Για το έργο που κατασκεύασε ο συγχωριανός μας εμπειροτέχνης εργολάβος κ. Σπύρος Τάσιος, δαπάνησε η Κοινότητα και συνέβαλε και η Αδελφότητα από χρηματική δωρεά της κ. Μαριάνθης χήρας Κων. Πριόβολου, εις μνήμην του συζύγου της, που πέθανε πρόσφατα και τάφηκε εκεί.

Ανακαίνιση κοινοταφίου οστών

Πληροφορούμαστε, ότι η Αγαπούλα χήρα Ιωάννου Κουτσούκη, που απεδέμησε εις Κύριον πρόσφατα, είχε διακαή επιθυμία να ωραιοποιήσει και επεκτείνει το κοινοτάφιο των οστών, που βρίσκεται στο θάθος του νεκροταφείου στις Καψάλες. Το κοινοτάφιο αυτό είχε γίνει με δικά της πάλι χρήματα εις μνήμην του συζύγου της Ιωάννου, όταν μεταφέρθηκε το παλαιό νεκροτάφιο στις Καψάλες, στη δεκαετία του 1950 και πολλά κόκκαλα είχαν σκορπίσει επειδή σάπισαν τα ξύλινα κασόνια όπου φυλάσσονταν. Έτσι όλα τα κόκκαλα των προγόνων υπάρχουν εκεί. Τη δαπάνη του έργου και την φροντίδα θα αναλάβουν τα παιδιά της αποθανούσης αειμνήστου Αγαπούλας Κουτσούκη.

Καστέλλια 1942 - 1986

Στο μνημόσυνο που γίνεται κάθε χρόνο στα Καστέλλια για τους γενναίους πατριώτες που εκτελέστηκαν από τους Ιταλούς φασίστες (Δεκ. 1942) η Αδελφότητα φέτος

εκπροσωπήθηκε από τον αντιπρόεδρο του Δ.Σ. κ. Π. Λιάπη. Ο ίδιος μας δίνει συνοπτική περιγραφή της γιορτής σε άλλη στήλη. Ως γνωστό εκεί εκτελέστηκε και ο νεαρός Μικροχωρίτης Γιάννης Αθ. Κομπορόζος, συγκαταούμενος τότε με πολλούς Μικροχωρίτες στις φυλακές Λαμίας. Το Δ.Σ. προγραμματίσει για όλους μια μετάβση - προσκύνημα στον ιερό τόπο των Καστελλίων.

Νέο ρεκόρ απο 88χρονο Μικροχωρίτη

Αξίζει να θυμίσουμε ότι για πολλοστή φορά ο θαλερός Μικροχωρίτης Σπ. Κομπορόζος, στην ηλικία των 87 και 7 μηνών, κέρδισε το χρυσό μετάλλιο σε αγώνα δρόμου 100 και 400 μέτρων. Πρόκειται για τους καθιερωμένους αγώνες της τρίτης ηλικίας που διοργανώνει κάθε καλοκαίρι ο Δήμος Αθηναίων στις θερινές κατασκηνώσεις των συνταξιούχων (65 χρονών και πάνω).

Πολλά συγχαρητήρια κι ένα μεγάλο εύγε στον μπαρμπα - Σπύρο που μαζί με την δράση του στην εξωτερική ιεραποστολή του Αγίου Αθανασίου Κυψέλης, συνεχίζει και τις αθλητικές του επιδόσεις με τόση επιτυχία. Αφού μέσα του ρέει αίμα Μικροχωρίτικο!

Η Συνεστίαση της Αδελφότητας

Έγινε στις 14 Φεβρουαρίου 1987 η χειμερινή συνεστίαση της Αδελφότητας στην κοσμική ταβέρνα «Τα 7 Αδέλφια», που διευθύνουν οι συμπατριώτες μας αδελφοί Κατσιγιάννη. Παραβρέθηκαν πάνω από 200 άτομα. Αν κρίνουμε από το κέφι που επικράτησε στη διάρκεια των πέντε ωρών διασκέδασης και το θετικό αποτέλεσμα στο ταμείο του Συλλόγου μας, η όλη εκδήλωση θεωρείται ότι στέφθηκε από επιτυχία.

Η Επιτροπή Εκπολιτιστικών Εκδηλώσεων ευχαριστεί γι' αυτό όλους όσοι συμπαραστάθηκαν και βοήθησαν με οποιονδήποτε τρόπο στην επιτυχία της βραδιάς. Ιδιαιτέρως όσους πρόσφεραν τα εκλεκτά δώρα που πλούτισαν τη λαχειοφόρο αγορά κι έκαναν να εξαντληθούν όλοι οι λαχνοί σε λίγο χρόνο.

Στην αρχή της εκδήλωσης μετά από σύντομο χαιρετισμό του Προέδρου απονεμήθηκαν τα βραβεία που είχε προκηρύξει η Αδελφότητα από πέρυσι για τα 100 χρόνια από την ίδρυσή της. Τα παρέλαβαν οι μαθήτριες του Λυκείου Μαρία Ι. Φλώρου και Αγγελική Γιολδάση, που είχαν προσκληθεί να παρευρεθούν γι' αυτό το σκοπό στη συνεστίαση της Αδελφότητας.

Προσκύνημα στην Παναγία Προυσιώτισσα

Παλιό έθιμο του χωριού μας, στην περιοχή του οποίου το Μοναστήρι του Προυσού είχε κτήματα δικά του, ήταν να πηγαίνουν κατά εποχές για προσκύνημα στην Παναγιά είτε γιατί υπήρχε κάποιο τάμα είτε για να ζητήσουν τη χάρη Της. Έτσι στις αρχές Αυγούστου οι Μικροχωρίτες με

Πριοβόλου, Γκόλφω Φλέγγα κ.ά.

Μετά την κατασκευαστική λειτουργία και το διάβασμα των ονομάτων στην κρύπτη της Παναγίας, οι Μικροχωρίτες όλοι πήγαν στο Αγίασμα κι ύστερα για τον πρωινό καφέ που σερβίρει το Μοναστήρι. Λίγο πριν επιβιβαστούν για την αναχώρηση

Οι Μικροχωρίτες μπροστά στους Αγίους Πάντες (Προυσός).

δύο λεωφορεία, ένα απ' τον παλαιό κι ένα απ' το νέο οικισμό, πήγαν να προσκυνήσουν την Παναγιά την Προυσιώτισσα.

Τον συντονισμό της «εκδρομής» είχε ο παπα - Νίκος από τον νέο οικισμό και η κ. Γκόλφω Α. Φλέγγα από τον παλαιό οικισμό.

Ο εφημέριος του χωριού μας, ο παπα - Νίκος, κινήθηκε άνετα και στα δύο λεωφορεία κι έχοντας για συμπαραστάτη του τον καλλικελαίδο αείμηστο Κώστα Πριόβολο, δημιούργησε με τα διάφορα τροπάρια κατασκευαστική ατμόσφαιρα στον πηγαϊμό. Στην επιστροφή επικράτησαν τα δημοτικά τραγούδια. Ξαν καλλικελαίδα αηδόνια προστέθηκαν αυτή τη φορά γυναίκες, όπως η Όλγα Παπαδημητρίου, Μαριάνθη

συγκεντρώθηκαν όλοι για μια αναμνηστική φωτογραφία μπροστά στους Αγίους Πάντες. Στην εκδρομή προσκύνημα συμμετείχαν ο Πρόεδρος και ο Γραμματέας της Αδελφότητας.

Να τα εκατοστήσει!!

Πληροφορούμαστε ότι η δική μας βιομηχανία, αφού στην καταγωγή της είναι 100ο)ο Μικροχωρίτικη, δηλ. η Καπνοβιομηχανία Γ. Α. Κεράνης Α.Ε., που εδρεύει στον Πειραιά, γιορτάζει φέτος τα 60 χρόνια της από τότε που ιδρύθηκε (1926).

Η Αδελφότητά μας αλλά και το Μικρό Χωριό που είχαν την οικονομική της υπο-

σπήριξη σε δύσκολες στιγμές, κι αυτές ήσαν πάρα πολλές, συγκαταλέγουν όχι μόνο την ίδια την βιομηχανία, αλλά και τους διευθύνοντες αυτήν, στους Μεγάλους Ευεργέτες της για τις πολυποίκιλες οικονομικές ενισχύσεις και συμπαραστάσεις. Πράγμα που δείχνει ότι όχι μόνο η Εταιρία εκσυγχρονίζεται και προοδεύει, αλλά ότι και οι δημιουργοί και συνεχιστές που την ενσαρκώνουν συναισθάνονται την κοινωνική τους αποστολή και τον ευρύτερο ρόλο των οικονομικών παραγόντων στην κοινωνία μας.

Δικαιολογημένα λοιπόν η Αδελφότητά μας χαιρέται για την μακρόχρονη και ευδόκιμη αυτή πορεία της Εταιρίας. Με την ευκαιρία της 60ής επετείου της εύχεται όχι μόνο να τα εκατοστήσει, αλλά και πέρα από τα εκατό να είναι εύρωστη και να συνεχίσει την ανοδική της πορεία και την πορεία σε έργα κοινωνικής ευποιίας.

Ποδοσφαιρική σύγκρουση

Ποδοσφαιρική συνάντηση μεταξύ των παιδικών ομάδων «Κεραυνού» και «Κατωγειτονιακού» υπήρξε ό,τι έπρεπε για να ανάψουν τα ποδοσφαιρικά αίματα μέσ' το καλοκαίρι που πέρασε στον παλαιό οικισμό. Την νίκη απέσπασε ο «Κεραυνός». Το Μικρό Χωριό στις δόξες του ξαναζεί το αθλητικό του μεγαλείο.

Αγώνες πύγκ - πύγκ

Φέτος λειτούργησε για πρώτη φορά σε αίθουσα της «Πνευματικής Γωνιάς» πλήρης εγκατάσταση πύγκ - πογκ, που δώρησε ο κ. Π. Λιάπης. Το παιχνίδι αυτό απευθύνεται στα παιδιά και τους νέους κυρίως, αλλά προσελκύει και τους πιο ζωηρούς και νεανίζοντες μεγάλους, που επιμένουν να θυμούνται τα παιδικά τους χρόνια, τότε που τη θέση του πύγκ - πογκ κατείχε η «τσελίγκα». Αυτό προκύπτει από τη λίστα των παικτών, που τηρείται και δείχνει, ότι ένας από τους πρώτους συγκλονιστικούς αγώνες έγινε μεταξύ των άσπονδων φίλων Μένιου Κουτσούκη και Μένιου Κουφαλιώτη. Το αποτέλεσμα, ευτυχώς ισόπαλο 2-2. Του χρόνου θα συνεχίσουν δριμύτεροι τον αγώνα, δεδομένου ότι, όπως μαθαίνουμε, και οι δύο προπονούνται σκληρά από τώρα.

Άλλοι παίκτες που τα ονόματά τους φαίνονται στον κατάλογο που τηρείται στην αίθουσα ήσαν οι: Ελ. Τερνιώτη, Α. Μπαλάφας, Θ. Λιαροκάπης, Ν. Βεργοπούλου, Β. Παπαϊωάννου, Γ. Γρατσούνης, Ν. Κουτσούκης, Γ. Μπαλάφας, Γ. Αθανασόπουλος, Ν. Κατσίνης, Σπ. Δερματάς, Α. Αθανασόπουλος, Αγ. Κατσίνης, Γ. Ζαχαρόπουλος, Α. Αντωνίου, Α. Γεωργακόπουλος.

Η ομάδα του Κεραυνού σε περυσινή φωτογραφία μετά τόν αγώνα.

απο το χωρο της Ευρυτανίας

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ ΜΗΝΥΜΑ

Ο Μητροπολίτης Καρπενησίου Νικόλαος, απευθυνόμενος στους ευσεβείς χριστιανούς αυτής της επαρχίας, εύχεται ειρήνη και ευλογία με την ευκαιρία της εορτής της Γεννήσεως του Σωτήρος μας Χριστού.

Αγαπητοί μου χριστιανοί,

Από το δειλινό της πτώσεως των Πρωτοπλάστων, η μαρτυρική και πολυώδυνη πορεία του ανθρώπου μέσα στον χρόνο τη ροή και της ιστορίας το πέρασμα σημαδεύεται έντονα από το θεϊκό λόγο: «... και έχθραν θήσω ανά μέσον σου και αναμέσον της γυναίκός· και αναμέσον του σπέρματός σου και ανά μέσον του σπέρματος αυτής· σου τηρήσει κεφαλήν και συ τηρήσεις αυτού πτέρναν». Και να, σήμερα, μπροστά στο σπήλαιο της Βηθλεέμ, η ιστορία μαζί με τους Αγγέλους και τους ποιμένες καταγράφει δυναμικά τη λέξη «Εμμανουήλ» και βεβαιώνει τον άνθρωπο, ότι ο πόθος του για λύτρωση βρίσκει την πλήρωσή του, αφού το πρωτευαγγέλιο, η πρώτη χαρμόσυνη υπόσχεση του Θεού εκπληρώνεται και «Χριστός επί γης φαίνεται και άνθρωποι συναναστρέφεται».

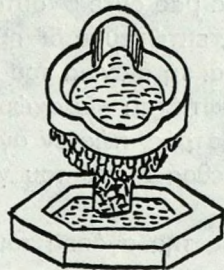
Κρατώντας κι εμείς αυτή τη σωτήρια αλήθεια, που διασαλπίζουν οι υπέροχοι ύμνοι των Χριστουγέννων, με πνευματική ευφροσύνη ακούμε το μεγάλο μήνυμα του Ευαγγελιστού: «Ο Λόγος σαρξ εγένετο και εσκήνωσεν εν ήμιν» και τη διαβεβαίωση του Μεγάλου Αθανασίου, ότι «Χριστός ενήνθρωπήσεν, ίνα ήμεις θεοποιηθώμεν». Αληθινά, «ο Λόγος σαρξ εγένετο, ίνα τον άνθρωπον Θεόν άπεργάσηται». Ο «Θεός σαρκούται και ο άνθρωπος θεούται». Σ' αυτή τη μεγαλειώδη αλήθεια περικλείεται ο σκοπός της θείας ενανθρωπήσεως. Αυτό είναι το πιο λαμπρό ευαγγέλιο, που έδωσε ο ουρανός στη γη, ο Θεός στον άνθρωπο. Εκτός από αυτό το ουράνιο μήνυμα, άλλος ευαγγελισμός δεν υπάρχει για μας ούτε σ' αυτόν, ούτε στον άλλο κόσμο. Ο Θεός «πλούσιος ων εν ελεεί, επώχευσε δι' ημάς». Αυτή η θεία «κένωσις» είναι που θαμπώνει το νου και τη διάνοια του πεζού ανθρώπου και τον κάνει με δέος περισσό να αναρωτιέται: «Ο αχώρητος παντί, πώς εχωρήθη εν γαστρί; Ο εν κόλποις του Πατρός, πώς εν αγκάλαις της μητρός;». Ποιός μπορεί να ξεπεράσει το μέγεθος αυτού του γεγονότος; Ποιός μπορεί να αρνηθεί αυτό το θαύμα;

Αυτό το απύθμενο βάθος της αγάπης του Θεού, που γίνεται φτωχός και Ξένος, για να δώσει Ζωή στον πεθαμένο από την αμαρτία άνθρωπο και κύρος αθανασίας, Ζητάει μεγάλη πίστη από μας, έστω για μερική κατανόη-

σή του. Αλλά εκτός από την πίστη, για να προσεγγίσωμε το μυστήριο, χρειάζεται και καθαρότητα ψυχής και ετοιμασία πνευματική για τη δοχή, την υποδοχή του θείου Λυτρωτού. Χρειάζεται ετοιμασία της καρδιάς για να γίνει φάτνη, αφού για τον κάθε ένα από μας, «Σήμερα ο Χριστός εν Βηθλεέμ γεννάται εκ Παρθένου». Για τον κάθε άνθρωπο υπάρχει μια καινούργια γέννηση του Χριστού μέσα του. Αυτός είναι ο σκοπός της μεγάλης εορτής: να κατανοήσωμε, ότι η σάρκωση του θείου Λόγου έγινε δική μας θέωση, η κένωσή Του δική μας πλήρωση και η φτώχεια Του δικός μας πλουτισμός. Έντονα πρέπει να ακροασθεί αυτό το μήνυμα η ανθρωπότητα σήμερα. που τόσα έχει και πλείστα της λείπουν. Οσονδήποτε και αν προάγεται στην τεχνολογία και την επιστήμη, θα παραμένει φτωχή, εγκλωβισμένη και ανάπηρη, αν δεν πλησιάσει και δεχθεί τον σαρκωθέντα Λυτρωτή.

Η εορτή των Χριστουγέννων είναι λαμπρή και θαυμαστή και για το μεγαλείο της και για το μυστήριό της και για το νόημά της. Εορτάζοντας τα Χριστούγεννα, ομολογούμε στη σύγχρονη ανθρωπότητα, «ότι ουκ έστιν εν άλλω ουδενί η σωτηρία, ει μη εν Χριστώ Ιησού...». Με τη σάρκωση του Χριστού έχομε την αποκάλυψη του μυστηρίου της σωτηρίας, του μυστηρίου του ανθρώπου. Γι' αυτό πανηγυρίζομε, κρατώντας τα σπάργανα του Χριστού, σαν ελπίδα σε ένα κόσμο που βαδίζει «ως ελπίδα μη έχων». Γι' αυτό μαζί με τους Αγγέλους δοξολογούμε και μαζί με τους ποιμένας προσκυνούμε Χριστόν, «τέλειον Θεόν και τέλειον άνθρωπον». Αλλά και γι' αυτό αγαπάμε τον άνθρωπο, όποιος είναι και όπως είναι, αφού ο Θεός έγινε άνθρωπος για τη σωτηρία του. Με τη Γέννηση του Χριστού ήλθε όλη «η χάρις και η αλήθεια», η δικαιοσύνη και η ειρήνη του Θεού κοντά μας και γι' αυτό, μέσα στον ωκεανό της σύγχρονης αταξίας, συγχύσεως και απελπισίας, σαν χριστιανοί και χριστοφόροι, με πνευματική αγαλλίαση ομολογούμε και ψάλλομε: «Χριστός γεννάται, δοξάσατε· Χριστός εξ ουρανών, απαντήσατε· Χριστός επί γης υψώθητε...». «Αυτώ η δόξα, η προσκύνησις και η λατρεία εις τους αιώνες των αιώνων. Αμήν».

† Ο Καρπενησιού ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Η ομάδα του Καρπενού σε κερμαστή φωτογραφία μετά τον αγώνα.

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΟ ΜΗΝΥΜΑ

Καρπενήσι, 17 Δεκέμβρη 1986

Ευρυτάνα και Ευρυτανίσσα,

Στο χάραμα του καινούργιου χρόνου έρχομαι σήμερα κοντά σας για να ευχηθώ υγεία, ευτυχία, χαρά και ειρήνη. Αναπολώντας το χρόνο που πέρασε δεν μπορεί να μην ξεχωρίσει τις προσπάθειες που καταβλήθηκαν, τα έργα που πραγματοποιήθηκαν και τις υποθήκες που εγγράφηκαν για ένα καλύτερο αύριο.

Η πορεία για τη διοικητική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική αποκέντρωση συνεχίζεται επίμονα με συνέχεια και συνέπεια. Είναι ολοφάνερη πια η σταδιακή, αλλά σταθερή μεταφορά πολιτικής και οικονομικής εξουσίας σ' αυτούς που δημιουργούν, στους πολίτες της χώρας, στο κοινωνικό σύνολο, στους τοπικούς και κοινωνικούς φορείς, στον ίδιο τον Ελληνικό λαό.

Οι δυσκολίες που προέρχονται απ' την παγκόσμια πολιτική συγκυρία και βάζουν σε κίνδυνο τα εθνικά μας συμφέροντα μόνο με τη συλλογική δράση, την ενεργό συμμετοχή και πρωτοβουλία, την εθνική ενότητα και ομοψυχία μπορούν να αντιμετωπιστούν.

Ενώ όμως η εσωτερική κατάσταση της χώρας μας εμπνέει εμπιστοσύνη και σιγουριά για το αύριο, στον διεθνή ορίζοντα απλώνονται μαύρα και απειλητικά σύννεφα. Τεράστια ποσά ξοδεύονται για τους εξοπλισμούς, σε πολλά σημεία της γης υπάρχουν ανοιχτές εστίες πολέμου, ενώ παράλληλα ξεφυτρώνουν καθημερινά γεγονότα που βάζουν σε κίνδυνο την παγκόσμια ειρήνη.

Βαριά είναι επομένως η κληρονομιά του χρόνου που φεύγει και βαριά είναι η ευθύνη όλων μας για να αποτρέψουμε το χειρότερο, για να αναπτερώσουμε τις ελπίδες και να ανοίξουμε το δρόμο της ευημερίας και της πρόοδου.

Ο καινούργιος χρόνος που έρχεται είναι σίγουρο ότι θα βρει τον Ευρυτανικό λαό στις επάλξεις του αγώνα για την επίλυση μιας σειράς προβλημάτων και για τη διεύρυνση των κατακτήσεών του.

Έχοντας ακράδαντη εμπιστοσύνη στις δυνατότητες του Ευρυτανικού λαού, τον οποίο σαν εκπρόσωπος της Κυβέρνησης εκπροσωπώ, θα επιστρατεύσω όλες μου τις δυνάμεις και μέσα από μια νέα συμπαράταξη θα παλέψουμε για ένα πιο αποδοτικό και δημιουργικό 1987.

Εύχομαι ολόψυχα σ' όλους «χρόνια πολλά» και ευτυχισμένος, δημιουργικός και ειρηνικός ο καινούργιος χρόνος.

Αναστασία Κανελλοπούλου
Νομάρχισσα Ευρυτανίας

ΠΑΝΑΓΙΑ ΠΡΟΥΣΙΩΤΙΣΣΑ

του κ. Δ. Κ. Κουτσοπέλου
Επιτ. Επιθ. Δημ. Εκπαιδεύσεως

«Ευχαριστώ Σε, Ἀχραντη, Πανάμωμε Κυρά. Το δάκρυ μου το στέγνωσες. Τον πόνο μου τον ένιωσες κι έγινες στη φουρτούνα μου λιμάνι απαγεμιάς. Μέσ' την Πανάγια σου αγκαλιά, σαν Μάνα όλους μάζεψε. Ὅπως παλιά το Ἔθνος μας και πάλι Συ προστάτεις, Ανατολίτισσα Κυρά, της Ρούμελης Αρχόντισσα, ω Παναγιά Προυσιώτισσα!» (Κ.Σ.).

Κάθε χρόνο, στις 23 Αυγούστου, χιλιάδες προσκυνητές απ' την Ευρυτανία, τη Ρούμελη και ολόκληρη την Ελλάδα, φθάνουν στο Μοναστήρι της Παναγίας της Προυσιώτισσας, πολυφημισμένο κέντρο της Ελληνικής Ορθοδοξίας, ιερό καταφύγιο και πηγή των ψυχικών ανθρώπων ανατάσεων, κουρασμένοι απ' το μόχθο της ζωής, για ν' αποθέσουν της ψυχής τους τα μύρα: την ευλάβεια και την πίστη, το σεβασμό και την ευγνωμοσύνη, την αγάπη και την αγαλλίαση. Είναι το μεγαλύτερο ελληνικό προσκύνημα απ' όλα τα Μοναστήρια της χώρας, ύστερ' απ' την Τήνο. Ο Προυσός είναι η Τήνος της Ξηράς.

Εξαίσια είναι η διαδρομή απ' το Καρπενήσι, μετερίζι αγώνων και θυσιών της φυλής μας, για το Μοναστήρι. Η φύση, υποβλητική σε μεγαλείο και πλούσια σε θλάστηση, ξυπνάει τη ναρκωμένη αίσθηση. Ἐνα σύμπλεγμα από κάθετα πετροβούνια, κατακόρυφα βάραιθρα και απρόσιτα χωριά, κολλημένα σαν στρείδια στους απόκρυμνους βράχους και κρεμασμένα καθώς το τσαμπί της κληματαριάς στα μοναχικά φαράγγια, είναι το γνώρισμα του πρωτόγονου αυτού Ευρυτανικού χώρου. Τα μάτια θαυμάζουν τις ομορφίες, τα πνευμόνια αναπνέουν καθαρό οξυγόνο και τ' αυτιά καταγράφουν τη μουσική συναυλία τη γεμάτη απ' το θρόισμα των φύλλων, το κύλισμα των νεράν και το κελάιδημα των πουλιών. Ο άνθρωπος, σε τέτοιες ώρες, ξεχνάει το φορτίο των χρόνων και θαυμάζει, με σεβασμό κι ευγνωμοσύνη, του Δημιουργού την πανσοφία.

«Είναι, βέβαια, — γράφει ο αξέχαστος, κορυφαίος λογοτέχνης κι έξοχος Ρουμελιώτης Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος — μια μάχη με τα βουνά όλο αυτό το προσκύνημα, ένας αγώνας ανάμεσα σε ορθότητα πέτρινα τείχη, που ανοίγονται σε ατελείτητες ζώνες, που ανεβαίνουν στα μεσούρανα, που κατεβαίνουν σε σκοτεινούς γκρεμούς, που δεν αφήνουν τόπο για πέρασμα. Μα είναι κι η πιο χαρούμενη, η πιο δροσερή μάχη, που μπορεί να δώσει ο άνθρωπος, πολυμήχανος και πολύτεχνος, ικανός να βρίσκει κάθε στιγμή το δρομάκι του, πότε στις απάτητες ράχες, πότε στις απότομες πλαγιές, πότε στα σύσκια πλατώματα, όπου το φως του ήλιου και ο ίσκιος της νύχτας κατασταλάζουν σιωπηλά, ανάμεσα στις καστανιές, στις καρυδιές, στα πλατάνια, στις φτέρες και στα έλατα».

Τα καραβάνια των προσκυνητών, πριν γίνει ο δρόμος, έφθαναν το

δειλινό της παραμονής του πανηγυριού με το λεωφορείο ως την πλα-
 τανοσκέπαστη και ολόδροση ποταμιά του Γαύρου, 15 χιλιόμετρα νοτιο-
 δυτικά του Καρπενησιού. Κι ύστερα, με τα ζώα ή πεζοί — όσοι δεν ήταν
 ταμμένοι να περπατήσουν ξυπόλητοι, — ακολουθώντας το μονοπάτι, έ-
 φθαναν σε 6 ώρες, στο Μοναστήρι της Μεγαλόχαρης. Το φως του Αυ-
 γουσιτιάτικου φεγγαριού εξαύλωνε όλη την άγρια ορεινή πλάση με τα
 τρομαχτικά φαράγγια και τις γραφικές λαγκαδιές. Οι σκιές των στρα-
 τοκόπων προσκυνητών αποτελούσαν μια μυστηριακή λιτανεία πανάρ-
 χαιας και αρχέγονης πομπής. Τώρα οι προσκυνητές της Προυσιώτισ-
 σας δεν αντιμετωπίζουν τη σκληρή πορεία του παρελθόντος. Το αυτο-
 κίνητο κατέκτησε τις απρόσιτες βουνοκορφές και πλαγιές, καταπατών-
 τας το ιερό άσυλο και διώχνοντας τη βιβλική γαλήνη, που μετουσίωνε
 την κατάνυξη των πιστών σε άμεση επικοινωνία με το Δημιουργό. Ο ιε-
 ρός χώρος έχασε τα άγρια θέλγητρά του και την παλιά αγνότητά του.

Παναγιά Προυσιώτισσα! Τόπος ιερός, γεμάτος φως, σεβασμό κι
 ευλάβεια. Πνεύμα Θεού απλώνεται παντού. Εξάισια θέση, που χαρίζει
 μια απέραντη ηρεμία και υπερκόσμια μακαριότητα. Η προσέγγιση στο

Το Μοναστήρι σήμερα.

Μοναστήρι της «Πρώτης Κυράς της Ρούμελης» δημιουργεί αισθήματα
 εσωτερικής ανησυχίας και θρησκευτικής συγκινήσεως. Χαρμόσυνες και
 ειρηνόφορες αντηχούν οι καμπάνες του. Ήχοι θριαμβευτικοί και δο-
 ξαστικοί, που διαλαλούν τη θεία μελωδία της Ορθοδοξίας.

Ο προσκυνητής με δέος μπαίνει στο «Καθολικό», αριστούργημα ζω-
 γραφικής και προχωρώντας αριστερά οδηγείται από μια εσωτερική

πόρτα «προς τη μαυρισμένη σπηλιά, όπου φεγγοβολεί, με την ανέσπερη αναλαμπή της, η πανάρχαια μελαγχολική και μελαχροινή Παναγίτσα, καταποντισμένη στη θάλασσα των πολύτιμων αφιερωμάτων». Μια καντήλα καίει μέρα και νύχτα μπροστά στη σεπτή Εικόνα, έργο του Ευαγγελιστή Λουκά, κατά την παράδοση, επιχρυσωμένη απ' τον μεγάλο πολέμαρχο Γ. Καραϊσκάκη, σ' ένδειξη ευγνωμοσύνης για την αποκατάσταση της υγείας του, τον Φεβρουάριο του 1824, φωτίζοντας τη σπηλιά και σκορπίζοντας πίστη και δύναμη απ' την αόρατη παρουσία της Μητέρας του Θεού. Οι ύμνοι και οι προσευχές δημιουργούν υποβλητική ατμόσφαιρα, ώστε ο πιστός να δίνεται ολόκληρος στη λατρεία του Δημιουργού και να βλέπει πόσο πολύτιμη είναι η ανταμοιβή, που του δίνει η Θεία Χάρη. Η δέησή του στη μεγάλη Μάνα του κόσμου, Ίνδαλμά της ψυχής του, υψώνεται στα ουράνια θερμή, η ικεσία του θροῦζει μέσα στ' άγρια φαραγγια και η φλογερή πίστη του στήνει αιώνιους βωμούς αγάπης κι ευγνωμοσύνης.

Υπάρχουν σπάνιες τοιχογραφίες και φορητές εικόνες, σπουδαία χειρόγραφα, αξιόλογα βιβλία και ιερά κειμήλια, που αποτελούν ένα πολύτιμο θησαυρό, άξιο να διαφυλαχθεί, μ' ενδιαφέρον και στοργή.

Ύψιστες υπηρεσίες προσέφερε το Μοναστήρι στα μαύρα χρόνια της σκλαβιάς του Γένους και της Επανάστασης. Υπήρξε αληθινή κιβωτός της Θρησκείας και της Πατρίδας. Πόσες φορές, «μέσα στη θολόχτιστη εκκλησιά», θ' ακούστηκαν τα λόγια του παπά - Δασκάλου, θειεύοντας «την αποσταμένη ελπίδα» με μια φωνή βαριά:

«Μη σκιάζεστε στα σκότη. Η Λευτεριά, που της αυγής το φεγγοβόλο αστέρι, της νύχτας το ξημέρωμα θα φέρει».

Στο ιστορικό και δοξασμένο αυτό Μοναστήρι βρισκόταν βαριά άρρωστος ο γενναίος στρατηγός Γ. Καραϊσκάκης, όταν νεκρός μεταφερόταν, για να κηδευθεί στο Μεσολόγγι, ο σεμνός ήρωας Μ. Μπότσαρης, που έπεσε πολεμώντας στη μάχη του Κεφαλόβρυσου του Καρπενησιού (9 Αυγούστου 1823). Κατέβηκε απ' τον ξενώνα του στο νάρθηκα του ναού, ασπάστηκε, κλαίοντας τη σορό ενός άξιου της αθανασίας πολεμιστή και αποχαιρετώντας τον είπε τα αληθινά προφητικά για τον ίδιο λόγια: «Μακάρι, αδελφέ μου Μάρκο, να πέθαινα κι εγώ σαν κι εσένα».

Όλος αυτός ο ιερός χώρος χρυσίζει πάμφωτος σε μια ονειρευτή γαλήνη και μακαριότητα. Ελπίδα, φως και στήριγμά μας η Παναγία η Προυσιώτισσα. Το Μοναστήρι χαρίζει μεγαλείο κι έξαρση, καλωσύνη κι αρμονία. Ένα Μοναστήρι με ιστορία, παράδοση και πνευματική ακτινοβολία. Ένα Ρουμελιώτικο Μοναστήρι, ιερός τόπος προσευχής κι ενατενίσεως, ζητεί την αμέριστη συμπάρασταση όλων μας. Οι μακάριοι μύστες της Αθανασίας, που το υπηρετούν με αφοσίωση, συνεχίζουν την ιστορική πορεία του, μέσα στο χρόνο. Οι ύμνοι και οι δοξολογίες των χιλιάδων προσκυνητών υψώνονται, μ' ευλάβεια κι ευγνωμοσύνη, στον ουρανό:

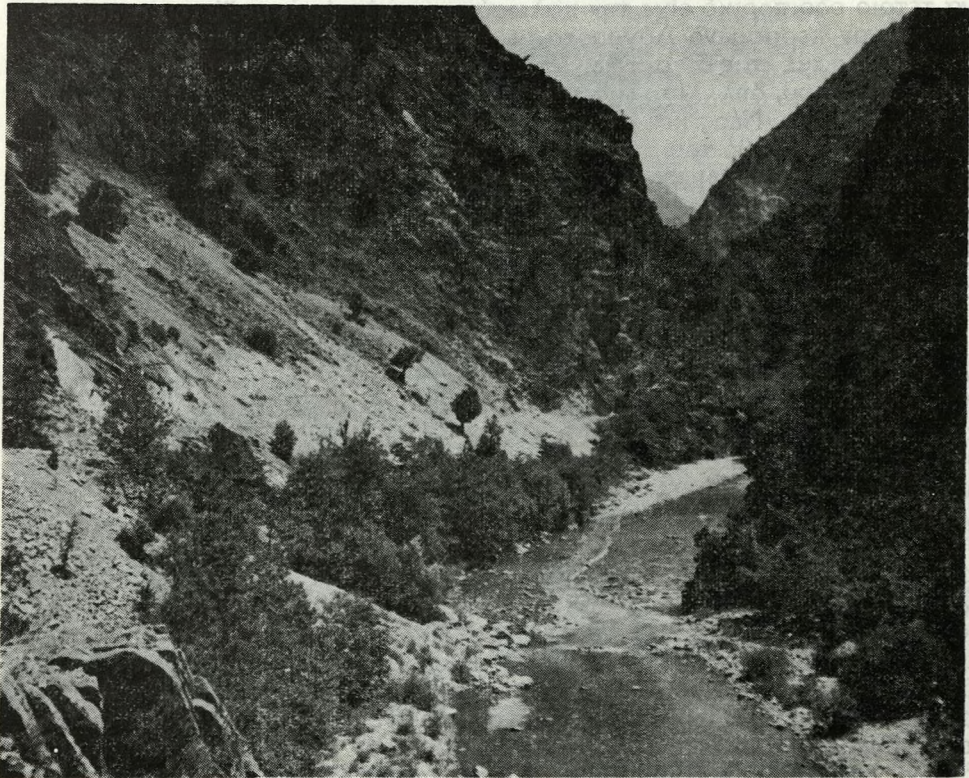
«Χορείαι αι της Ελλάδος και Αιτωλίας τα στίφη, συναθροισθέντες τεμένει, τω εν Πυρσώ της Παρθένου νυν προσκυνήσωμεν πόθω αυτής την Θείαν Εικόνα».

ΔΗΜ. Κ. ΚΟΥΤΣΟΥΛΕΛΟΣ

ΕΝΑ ΟΔΟΠΟΡΙΚΟ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΧΕΛΙΔΟΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΕΦΗΜΕΡΙΟ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

του Μεν. Κουτσούκη

«Η Ευρυτανία έχει ανάγκη από ιερωμένους», δεν παύει να επαναλαμβάνει συχνά ο Σεβασμιώτατος Καρπενησίος κ. Νικόλαος. Ο ίδιος προσπαθεί, από την πρώτη στιγμή που ήλθε στην Ευρυτανία, να χειροτονήσει νέους ιερείς και να δώσει σε κάθε χωριό, σε κάθε ενορία τον δικό της εφημέριο. Θα αργήσει, ίσως, πολύ η στιγμή εκείνη που κάθε χωριό θα έχει τον δικό του παπά. Έτσι με τις σημερινές συνθή-

Τοπίο στο δρόμο για το χωριό Χελιδόνα.

κες είναι ανάγκη και συχνά θλέπει κανείς τον ιερέα του ενός χωριού να τρέχει να εξυπηρετήσει γειτονικά χωριά για τις θρησκευτικές τους ανάγκες. Είναι μια κατάσταση, που θυμίζει εικόνα παλαιότερων εποχών, την εποχή των παππούδων μας. Η γιαγιά μου η Παπαχαραλαμπίνα, θυμάμαι, μούλεγε ότι ο παππούς μου ο παπα - Χαράλαμπος, που ήταν εφημέριος του χωριού μας, γύρω στα 1880 - 1910, εξυπηρετούσε εκτός απ' το χωριό μας, όπου ένα διάστημα «συλλειτουργούσε» με τον

παπα - Κώστα, και τα χωριά πίσω απ' την Χελιδώνα, μέχρι την Ερκύστα (Αγ. Βλαχέρνα) και το Λάστοβο (Χελιδώνα) κ.ά.

Δυστυχώς και σήμερα, δηλ. 100 χρόνια αργότερα, υπάρχει ανάγκη στην περιοχή της Ποταμιάς (Καρπενησίου), εφημέριοι του ενός χωριού να εξυπηρετούν κι άλλα χωριά, όπως είναι ο παπα - Κώστας Λαμπαδάρης του Μεγάλου Χωριού και ο παπα - Νίκος Αζακάς του Μικρού Χωριού. Ο πρώτος πηγαίνει κυρίως στα χωριά της Καλλιακούδας (Δολιανά, Καρύτσα κ.ά.) και ο δεύτερος στα χωριά της Χελιδώνας (Δερμάτι, Χελιδώνα κ.ά.).

Ο πηγαϊμός αυτός σε άλλα χωριά σημαίνει θέβαια κάποιο προγραμματισμό και προετοιμασία. Σημαίνει ξεκίνημα μέσ' τη νύχτα, σημαίνει δρόμο και περπάτημα σε ανηφορικά και δύσβατα μονοπάτια, μια πορεία που δεν μετριέται με λεπτά της ώρας, αλλά με ώρες πολλές. Σ' ένα τέτοιο οδοιπορικό είχε την καλωσύνη να με πάρει μαζί του ο παπα - Νίκος, τον περασμένο Αύγουστο με προορισμό την Χελιδώνα.

Ξεκινήσαμε στις 5 το πρωί απ' το χωριό μας. Ευτυχώς μέχρι τα μισά του δρόμου, δηλ. λίγο πιο πέρα απ' τα Διπόταμα, πήγαμε με το αυτοκινητάκι του. Νέος και σύγχρονος ο παπα - Νίκος έχει το μικρό αυτοκίνητό του βοηθό του ανεκτίμητο, που τον φέρνει ως εκεί που πατάει η ρόδα. Δεν είναι όμως το αυτοκίνητο, όσο ο ίδιος με την συναίσθηση του καθήκοντος και της ιερής αποστολής του που του δίνει «φτερά» και τον κάνει να περπατάει με ευχαρίστηση, αγόγγυστα, όποιος κι αν είναι ο προορισμός του, όσο μακρύς, ανηφορικός ή δύσβατος κι αν είναι ο δρόμος.

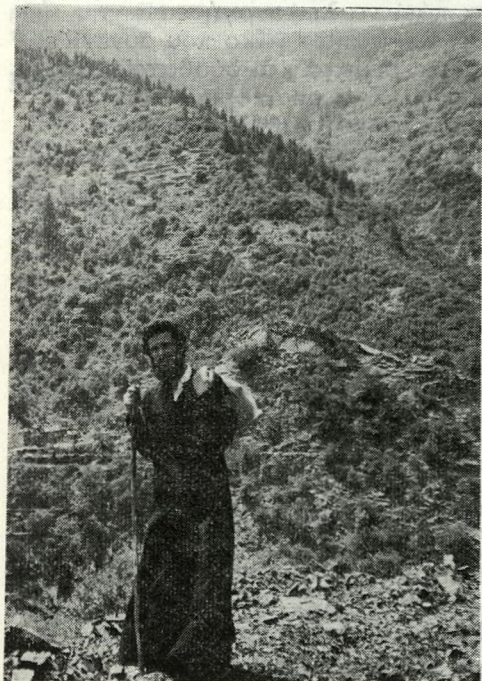
Φθάσαμε έτσι ως τα μισά του δρόμου. Ύστερα κατεθήκαμε απ' το αυτοκίνητο και αρχίσαμε την οδοιπορία σε μια ειδυλλιακή διαδρομή παράλληλα προς το ποτάμι. Είχε αρχίσει να χαράζει η αυγή και αγνόφειγε. Απέναντι, αριστερά μας, κουρνιασμένη ψηλά στο βουνό, η Ανδράνοθα, μόλις ξύπναγε απ' τον νυχτερινό λήθαργο καθώς τα ηλεκτρικά φώτα έδιναν τη θέση τους στο φως της ημέρας. Το περπάτημα γινόταν ευχάριστο μέσ' την πρωινή δροσιά και τις ευωδιές του λόγγου, πάνω απ' το ποτάμι που σε μάγευε με τους άπειρους σχηματισμούς του.

Στο δρόμο ο παπα - Νίκος με προειδοποιούσε για τα δύσκολα περάσματα και μου εξιστορούσε τις χειμωνιάτικες περιπέτειές του με χιόνια και βροχές στην ίδια διαδρομή. Μου μιλούσε για τις στιγμές εκείνες που έπρεπε με κίνδυνο να περάσει το ποτάμι που είχε «κατεβασιά» (πλημμύρα), που ερχόταν από ψηλά, απ' τα ψηλώματα της Χελιδώνας. Μου έδειχνε, πού θάπρεπε να μπει το «καρέλι» (όπως παλιότερα, για σκέφου!) για να μπορούν να περνάνε όταν πλημμυρίζει το ποτάμι. Σαν περάσαμε το σημείο του «καρελιού» πήραμε τον ανηφορικό δρόμο, «καντήλι», που οδηγούσε για το χωριό Χελιδώνα. Στην απότομη ανηφόρα μας βοήθησαν τα αυτοσχέδια μπαστούνια, που έφτιαξε επί τόπου ο παπα - Νίκος. Πήραμε την πρώτη ανάσα στο ιστορικό ξωκκλήσι του Άη - Γιάννη, χτισμένο από πελεκητή πέτρα εδώ κι έναν αιώνα. Συνεχίσαμε την πορεία. Την ώρα που το ρολόι του χωριού σήμαινε εφτάμισι μπαίναμε στον περίβολο της εκκλησίας του Άη - Γιώργη. Ο Πρόεδρος του χωριού και οι επίτροποι που μας περιέμεναν απ' έξω, μας καλωσόρισαν και σήμαναν αμέσως τις καμπάνες. Η μέρα θέβαια ήταν καθημερινή.

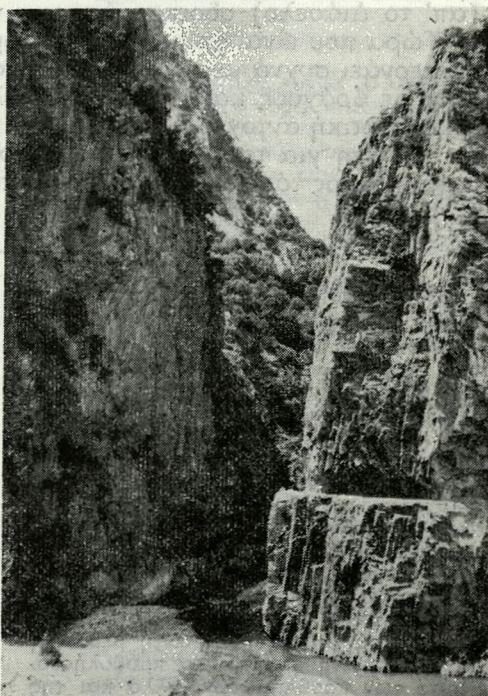
Θα πρέπει να πω ότι η έλλειψη ψάλτου στάθηκε η αιτία να χρισθώ

για πρώτη φορά «αναγνώστης» και «ψάλτης» μαζί απ' τον παπα - Νίκο. Ευτυχώς σε λίγο ήλθε ο θαλερός δάσκαλος κ. Τσαντής (παππούς) που περνώντας με για ψάλτη, αν και κακόφωνο, δεν ήθελε να μ' αφήσει να κατέβω απ' το ψαλτήρι, αλλ' επέμενε να τον συνοδεύσω σ' όλα τα τροπάρια κλπ. Έτσι συνεχίσθηκε η μύησή μου στην ψαλτική.

Μετά τη θεία λειτουργία ο παπα - Νίκος έπρεπε ν' ανέβει στην κορυφή του χωριού, στην Αγία Παρασκευή, για να δώσει τη θεία μετάληψη στην 90χρονη μάνα του Δ. Μαραγγούσια, που ήταν κατάκοιτη. Σαν γύρισε πάλι κάτω στο καφενείο οι κάτοικοι της Χελιδόνας, που τον περίμεναν, έδειχναν με τα φιλόξενα αισθήματά τους πόσο πολύ τον αγαπούν και τον σέβονται. Ήσαν εκεί οι οικογένειες του Μαραγγούσια, των Τσανταίων (δασκάλων) κ.ά. Ακόμη η οικογένεια του γιατρού Ν. Τσαντή που αυτός και η γυναίκα του μας απέσπασαν τελικά και μας

Ο παπα - Νίκος στη διάρκεια της πορείας προς τη Χελιδόνα.

Ένα άλλο «Κλειδί» στη διαδρομή προς τη Χελιδόνα.

φιλοξένησαν σπίτι τους με ωραία εδέσματα και εκλεκτό κρασί που διατηρεί ο γιατρός για τέτοιες περιστάσεις.

Καθισμένοι κάτω απ' τα πανύψηλα δέντρα που μας δρόσιζαν στο λιοπύρι του μεσημεριανού ήλιου, ατενίζαμε προς τα πάνω τις νότιες βραχώδεις υπώρειες της Χελιδόνας. Νερά ορμητικά ακούγονταν να τρέχουν γύρω μας και τα παιδιά του γιατρού και άλλα έσπευδαν να κολυμπήσουν στην πισίνα, που ο γιατρός κι άλλοι ντόπιοι έφτιαξαν γι' αυτό το σκοπό, στην απέναντι πλαγιά του χωριού.

Γεμάτοι εντυπώσεις από τα φιλόξενα αισθήματα των κατοίκων της γειτονικής μας Χελιδόνας πήραμε τον κατηφορικό δρόμο για το γυρισμό. Λαμπύριζαν τώρα τα νερά του ποταμού και πύρωναν τα θράχια απ' τον μεσημεριανό ήλιο. Κάπου μέσ' απ' τα πλατάνια διακρίναμε μερικούς να ψαρεύουν πέστροφες και χαζέψαμε για λίγο, ώσπου φθάσαμε εκεί όπου αφήσαμε το αυτοκίνητο. Σαν πήραμε τον κατηφορικό δρόμο δεν καταλάθαμε πότε φθάσαμε στην Κάτω Καρύτσα, όπου μας περίμενε στο «Σπίτι του ποταμού» ο άρχοντάς του, ο μπαρμπα - Νίκος Τζαβέλης. Μια μικρή στάση ήταν αναγκαία να δροσιστεί και το αυτοκίνητο. Αλλά οι δουλειές του παπα - Νίκου και οι δικές μου πίσω στο χωριό, μας περίμεναν. Έκλεισε έτσι, για μένα τουλάχιστο, το ωραίο οδοιπορικό, που χάρις στον παπα - Νίκο μ' έφερε να γνωρίσω τους φιλόξενους κι αγαπητούς μας συμπατριώτες της Χελιδόνας, εκεί όπου πριν ένα αιώνα ο παππούς μου παπα - Χαράλαμπος απ' άλλο δρόμο (απ' το Διάσελο) οδοιπορούσε για να πάει να λειτουργήσει.

Τώρα που είναι χειμώνας σκέφτομαι τον παπα - Νίκο που συνεχίζει να περνάει συχνά μέσα από κατεβασμένα ρέματα και δύσβατους δρόμους με θράχους και πέτρες που κυλάνε... Ένα οδοιπορικό που απαιτεί σωματική αντοχή, δύναμη ψυχής και ιεραποστολικό ζήλο. Πάνω απ' όλα αγάπη για τον συμπατριώτη, τον συγχωριανό, τον συνάνθρωπο. Ο παπα - Νίκος τάχει όλα αυτά. Εύγε του.

ΜΕΝΙΟΣ ΚΟΥΤΣΟΥΚΗΣ

Η Εταιρία Ευρυτάνων Επιστημόνων

Είναι ιδιαίτερα ευχάριστο και σημαντικό γεγονός η συγκρότηση μέσα στο 1986, όπως μαθαίνουμε, επιστημονικού Σωματείου από τους Ευρυτάνες επιστήμονες με τον τίτλο «Εταιρία Ευρυτάνων Επιστημόνων». Μια φωνή της Ευρυτανίας που ευελπιστούμε ότι θα έχει ιδιαίτερη θαράτητα στην επισήμανση των προβλημάτων της Ευρυτανίας και ακόμη περισσότερο στη στάση της πολιτείας για την επίλυσή τους. Μεταθέτει σε άλλο επίπεδο και προοιωνίζει, θα λέγαμε, την αναβάθμιση της δράσης Ευρυτάνων επιστημόνων. Συγχαίρομε εγκάρδια τους πρωτεργάτες και όσους πρωτοστατούν στην ωραία αυτή μεθοδική και οργανωμένη προσπάθεια προβολής όχι μόνο των προβλημάτων, αλλά και της αξίας της ιστορικής Ευρυτανίας, των δυνατοτήτων της και μάλιστα μέσα από το έμψυχο επιστημονικό ή μη δυναμικό της. Αξίζει κάθε συμπαράσταση.

Απο τις δροστηριότητες της Πανευρυτανικής Ένωσης

Η Πανευρυτανική Ένωση στα πλαίσια των χειμερινών εκδηλώσεών της οργάνωσε με επιτυχία: 1) Εκδήλωση διάλεξη με θέμα «Ο Κατσαντώνης: κορυφαίος της Κλεφτουριάς, ήρωας και μάρτυρας της λευτεριάς». Η εκδήλωση έγινε στην αίθουσα της

Αρχαιολογικής Εταιρίας (10 Νοεμβρίου 1986) με ομιλητή τον γνωστό Ευρυτάνα ιστορικό συγγραφέα και λογοτέχνη Δημήτρη Σταμέλο, ο οποίος και καταχειροκροτήθηκε στο τέλος της ομιλίας του. 2) Εκδήλωση (9.11.86) προς τιμήν των νέων Ευρυτάνων φοιτητών, όπου παρέστησαν και μίλησαν η Νομάρχης Ευρυτανίας, Ευρυτάνες καθηγητές Ανωτάτων Πανεπιστημιακών Σχολών, οι οποίοι καλωσόρισαν τους νέους φοιτητές στον χώρο της Ανώτατης Παιδείας, καθώς επίσης πρόεδροι και εκπρόσωποι των τοπικών Συλλόγων. Στους φοιτητές απονεμήθηκαν δώρα.

Ομιλία Ευρυτάνα Εκπαιδευτικού για την 28η Οκτωβρίου

Ο κ. Παν. Βλάχος, Γεν. Επιθεωρητής Μ. Ε., εξεφώνησε τον πανηγυρικό της επετείου της 28ης Οκτωβρίου, που γιορτάστηκε στο Λαϊκό Πανεπιστήμιο της Εταιρίας Φίλων του Λαού (27.10.86). Το θέμα της ομιλίας του ήταν «Το έπος του 1940 - 41 από την σκοπιά των αντιπάλων». Η πρωτοτυπία του θέματος, η εμπειριστατωμένη ανάλυσή του και η γλαφυρότητα του λόγου του διακεκριμένου ομιλητή δικαίωσαν το πολυπληθές ακροατήριο και τους Ευρυτάνες που παρακολούθησαν την ομιλία.

Τιμήθηκε ο Γιάννης Βράχας

Σε ειδική τελετή που οργάνωσε η Πανευρυτανική Ένωση στις 3 Μαρτίου, στην αίθουσα της Αρχαιολογικής Ετιρίας, τιμήθηκε ο σεμνός δάσκαλος, ο θραβευμένος συγγραφέας και γνωστός για την προσφορά του στην Ευρυτανία Γιάννης Βράχας. Οι ομιλητές εξήρασαν την αυταπάρνηση και το ζήλο του Γιάννη Βράχα όχι μόνο στην εκπλήρωση της διδασκαλικής αποστολής του, αλλά και της ευρύτερης κοινωνικής του προσφοράς προ παντός για την ανύψωση του πολιτιστικού επιπέδου της δυσμοιρης Ευρυτανίας.

Απευθύνουμε ένα μεγάλο εύγε στον υποδειγματικό άνθρωπο, δάσκαλο και αγωνιστή του καλού Γιάννη Βράχα και συγχαίρομε την Πανευρυτανική που πήρε την πρωτοβουλία να τον τιμήσει όπως αρμοζε.

Ευρυτάνας Υπουργός

Στον τελευταίο κυβερνητικό ανασχηματισμό ο θουλευτής Ευρυτανίας του ΠΑΣΟΚ κ. Κ. Τσιγαρίδας ανέλαβε ως υφυπουργός Γεωργίας. Είναι ένα κυβερνητικό πόστο που μετά τη μεταπολίτευση προτιμούν οι Ευρυτάνες πολιτικοί, γιατί φαίνεται ότι ανταποκρίνεται στις ανάγκες του νομού. Ευχόμαστε νάναι για το καλό της Ευρυτανίας.

Συγχαίρομε τον νέο υφυπουργό, του ευχόμαστε και σ' ανώτερα και ελπίζομε από τη θέση του αυτή να δώσει ικανοποιητικές λύσεις σε χρονίζοντα προβλήματα της Ευρυτανίας.

Αντιδήμαρχος Αθηναίων

Στις τελευταίες δημοτικές εκλογές ο Ευρυτάνας τέως θουλευτής κ. Κώστας Σαψάλης αναδείχτηκε πρώτος δημοτικός σύμβουλος. Ήδη πληροφορούμαστε ότι ο κ. Σαψάλης ανέλαβε καθήκοντα πρώτου αντιδήμαρχου του Δήμου Αθηναίων με ευρείες αρμοδιότητες. Του ευχόμαστε καλή επιτυχία.

Νέος Ευρυτανικός Σύλλογος

Πληροφορούμαστε ότι στην Πάτρα ιδρύθηκε και λειτουργεί (γραφεία οδός Παντανάσσης 39 - 41) ο «Σύλλογος Ευρυτάνων Αχαΐας». Συγχαίρομε τον νέο Σύλλογο Ευρυτάνων που για πρώτη φορά φαίνεται ριζώνει και στην Πελοπόννησο και μάλιστα στην Πάτρα, η οποία από παλιά έλκυε τους Ευρυτάνες.

Η φιλοσοφία μιάς γιαγιάς

Συνέβη σ' ένα απ' τα ερημωμένα χωριά της Ευρυτανίας, που είναι κουρνιασμένο

ψηλά στα Τρίσβραχα. Αγκομαχάει να πάει άνθρωπος εκεί! Ο καπνός του τζακιού μόνο πρόδιδε ότι υπάρχει ζωή στο χωριό και κάπου - κάπου αν λαλούσε κανένα κοκκόρι.

Ο ξαφνικός επισκέπτης περιδιάβαινε τα έρημα δρομάκια του χωριού. Τα κακαρίσματα της κότας και τα μουγκρίσματα της γελάδας τον έφεραν κοντά σ' ένα σπίτι όπου σκέφθηκε ότι θα υπάρχει άνθρωπος. Μια γιαγιά, γύρω στα 90, του άνοιξε την πόρτα. Τον καλωσόρισε και του είπε να περάσει. Ξαφνιασμένος ο ξένος, που είδε το σπίτι έρημο και μόνη της τη γιαγιά, τη ρωτάει:

— Πώς κάθεται μόνη σου εδώ γιαγιά, δεν έχεις παιδιά;

— Έχω παιδιά αλλά είναι ούλα στην Αμερική!

— Πώς δεν πήγες κι εσύ εκεί να μείνεις μαζί τους;

— Πήγα, παιδί μου, πήγα αλλά... έρημος τόπος, δε γλέπ'ς ψυχή, κι απέ αλλοιώς καλή είναι η Αμερική, απ' ούλα τα καλά έχει!... Τα παιδιά μ' ούλα στη δλειά, εγώ μοναχή μ' ήμνα... τί να κάνω.

— Κι εδώ δεν είσαι μόνη σου γιαγιά;

— Εδώ έχω τη συντροφιά μ', έχω τσ' κοτούλες μου, τη ν'ίδα, τη γελάδα, κουβεντιάζω κάθε μέρα...

Αλήθεια με τέτοια συντροφιά και τέτοια φιλοσοφία, όπως αυτή της γιαγιάς, πώς είναι δυνατόν να εγκαταλείψει κανείς την «έρμη» αυτή γη;

Η ΖΩΗ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Χόρτασα καλή καρδιά

γύρ' ολόγυρρα γαλήνη.

Πώς οι ανθρώποι στα χωριά

σε γεμίζουν καλοσύνη.

— Συ διαβάτη που περνάς

μεινε σπíti μας και πας

το ταχύ σαν πάρρ' η μέρα.

Βιός η αγάπη τους κι η γειά

το τραγούδι στην καρδιά τους

χρυσανγές και δειλινά

μορφαπλώνουν τη χαρά τους.

Η ζωή τους πάντ' απλή.

Θέλημα Θεού 'ναι όλα:

και που πέθαν' η Κική

και τα πλούτη του Νικόλα.

Γ. ΜΕΡΙΓΓΟΥΝΗΣ

ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η Διεύθυνση του περιοδικού, αλλά και το Διοικητικό Συμβούλιο της Αδελφότητας, νιώθουν την ανάγκη να ευχαριστήσουν όλους τους συνεργάτες του περιοδικού, αλλά κι όσους με λόγο ή έργο ή ακόμη και ανοχή τους συνέβαλαν ή συμβάλλουν στην απρόσκοπτη έκδοσή του.

Θέλουμε ακόμη να ευχαριστήσουμε όσους με τις επιστολές τους αξιολογούν την όποια προσφορά του περιοδικού μας που σαν στόχο έταξε να κρατήσει ζωντανή την επικοινωνία ανάμεσα στους Μικροχωρίτες, όπου κι αν βρίσκονται και ζωντανές τις παραδόσεις και την ιστορία του Μικρού Χωριού και των ξενιτεμένων του.

Αυτό το διαπιστώνει ο αναγνώστης των προηγούμενων τευχών του περιοδικού καθώς και του σημερινού, που περιέχει ενδιαφέρουσες απόψεις μέσα στα γράμματα των συγχωριανών μας. Όλες αυτές το Διοικητικό Συμβούλιο θα τις κουβεντιάσει και αν χρειασθεί θα κάνει τις αναγκαίες εισηγήσεις στην Γενική Συνέλευση. Σε μερικά απ' αυτές μπορούμε να απαντήσουμε ήδη συνοπτικά.

Έτσι η πρόταση του κ. Νίκου Νταφύλλη, π.χ., από την Αυστραλία, είναι κάτι που συζητήθηκε ήδη στο Συμβούλιο από πέρυσι και μάλιστα ο εξαιρετος φίλος του χωριού μας, ο κ. Αυγέρης Αυγερόπουλος, προθυμοποιήθηκε να προβεί στη σχετική δαπάνη για μια αναμνηστική πλάκα - μνημείο στο μέρος που έπεσε ο Κλέαρχος. Αξίζει να σημειώσουμε εδώ ότι ο κ. Αυγερόπουλος είναι αυτός που πρωτοστάτησε και συνέβαλε ο ίδιος με χρήμα και προσωπική συμβολή και ζήλο στην ανέγερση του μνημείου των εθνομρτύρων (1953).

Πολύ ενδιαφέρουσα η πρόταση της κ. Ισμήνης Μπάρλα, η οποία πρέπει να συζητηθεί στην μελλοντική Γενική Συνέλευση. Ποιός πραγματικά δεν θέλει να βοηθηθούν τα Μικροχωριτόπουλα με μια τέτοια ενέργεια του Συλλόγου μας, στην οποία θα μπορεί να συμβάλλει όποιος θέλει.

Διπλά συγκινητική η πρόταση του κ. Δερματά, τόσο για το στήσιμο προτομής του αείμνηστου Δασκάλου μας όσο και για ένα αφιέρωμα του περιοδικού μας στην μνήμη του Γεωργίου Παπαδή. Το περιοδικό από τώρα με ευχαρίστηση δέχεται συνεργασίες, επιστολές κλπ. παλαιών μαθητών του Δασκάλου μας, συναδέλφων του, αλλά και κάθε Μικροχωρίτη που θα είχε να θυμηθεί κάτι από τον αείμνηστο Δάσκαλο. Εάν λοιπόν υπάρχει η προσδοκώμενη συμμετοχή το επόμενο τεύχος του περιοδικού μας, δηλ. το καλοκαίρι, θα είναι αφιερωμένο στη μνήμη του αείμνηστου Γεωργίου Ελ. Παπαδή. Όποιοι έχουν σχετικά φωτογραφικά κειμήλια παρακαλούμε να μας τα στείλουν για να εμπλουτίσουμε το περιεχόμενο του αφιερώματος.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Προς
τον αξιότιμον Πρόεδρον της Αδελφότητας
των Μικροχωριτών «Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ
ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ»

Ενταύθα

Αγαπητέ μου κ. καθηγητά χαιρε και υγιάεινε οικογενειακώς κατ' άμφω.

Επίσης, θερμά συγχαρητήρια για σας προσωπικά και τους αξίους συνεργάτες της Διοικήσεως του Συλλόγου σας, τα αξιότιμα μέλη αυτού και για όλους τους αγαπητούς μου Μικροχωρίτες για την προχθεσινή επάξια βράδευση του ιστορικού Συλλόγου σας υπό του Ανωτάτου Πνευματικού Ιδρύ-

ματος της φιλάτης μας πατρίδας της Ακαδημίας Αθηνών.

Η βράδευση αυτή, επίσημη αναγνώριση του πολύπλευρου πατριωτικού, κοινωνικού και εκπολιτιστικού έργου του Συλλόγου σας τιμά το Μικρό Χωριό και όλον τον περίγυρο Ευρυτανικό χώρο. Ιδιαίτερα τιμά και αντανακλά στο σεμνό αλλά δραστήριο πρόσωπό σας και τους αξίους συνεργάτες σας για όλα τα επιτεύγματα, που έκαμε ο Σύλλογός σας για την πρόοδο και ανάπτυξη του Μικρού Χωριού και των αγαπητών μου κατοίκων αυτού.

Συγχαίρω στη δικαιολογημένη χαρά σας. Σας σφίγγω με πολλή αγάπη το χέρι.

και δι' υμών όλων των Μικροχωριτών. Και για τον βραβευθέντα Σύλλογό σας αναφωνώ το «'Αξιος»!!!

Με την ευκαιρία των εορτών του 12ημέρου που διανούμε και την ανατολήν του νέου έτους έτη πολλά κι ευλογημένα.

Με πολλή αγάπη Χριστού
και με συμπατριωτικούς χαιρετισμούς
Δ. ΒΑΣΤΑΚΗΣ

★

Αδελαιδα 29) 9) 1986

Αγαπητέ μου Μένιο,

Μαζί σχεδόν με το γράμμα σου έλαβα και το 306 τεύχος του περιοδικού της Αδελφότητας και σ' ευχαριστώ. Πάντα περιμένουμε με λαχτάρα το περιοδικό, το οποίο με το τόσο ζωντανό περιεχόμενό του μας μεταφέρει, διαβάζοντάς το, χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά στην πατρίδα μας, στο λατρευτό μας χωριό που γεννηθήκαμε και ξεσκεπάξει στη μνήμη μας αναμνήσεις της παιδικής μας ηλικίας, ανακατεμένες άλλες με χαρά και γέλιο, άλλες με πόνο και κλάμα, τις οποίες η νοσταλγία και το άγχος της ξενιτιάς τοποθετεί σαν το σπουδαιότερο κομμάτι της ζωής μας. Περνούν μπροστά μας βουνά και λόγγοι, ρέματα και λαγκαδιές, συγγενείς και φίλοι. Πρόσωπα και γεγονότα που με τόση αγνή αγάπη αποτυπώθηκαν στην παιδική μας μνήμη. Πρόσωπα που άλλα με τόση λαχτάρα επιθυμούμε να ξαναταμύσουμε και άλλα που δεν θα μπορούσαμε να ξαναδούμε, αφού έφυγαν απ' τη ζωή αυτή για πάντα για την αιωνιότητα.

Αν και πάντοτε το περιοδικό μας δεν ξεχνά όλους όσοι βρίσκονται στα ξένα, το τελευταίο τεύχος παρουσιάζει κάτι το ιδιαίτερο για τον ξενιτεμένο. Είναι σχεδόν αφιερωμένο σ' αυτόν. Το ιστορικό 42ο Πανεργατικό Συνέδριο και η εκλογή του Μικροχωρίτη κ. Δημ. Πολύζου ως Προέδρου της Ένωσης Ευρυτάνων «Το Βελούχι» αποτελεί πραγματικό σταθμό, αλλά και ξεκίνημα για νέους ορίζοντες και οραματισμούς σε κάθε ορίζοντα που ζουν παιδιά της ένδοξης Ευρυτανίας αλλά κατά πολύ περισσότερο παιδιά του ξακουστού Μικρού Χωριού.

Αρκετό ενδιαφέρον παρουσιάζει και η Γενική Συνέλευση της Αδελφότητας. Αν και η παρουσία μόνο 27 τακτικών μελών ήταν σχετικά μικρή, μεγάλο όμως παρουσιάζεται το ενδιαφέρον και οι αποφάσεις σωστές και επιβεβλημένες. Η ανέγερση μνημείου των θυμάτων της τραγικής καταλίθησης ήταν πραγματικό χρέος, όπως και η ανέγερση μνημείου των πεσόντων ηρώων της Κατοχής στις Λόγγοδες.

Αναλογίζομαι όμως, μέσα στα τόσα χρόνια που πέρασαν και περνούν, άλλα αφιερωμένα στην «Ειρήνη», όπως η φετινή μας χρονιά, αλλά στους νέους... κλπ., άραγε και εκείνο το σχεδόν λησμονημένο παλληκάρι που έγινε μόνιμος κάτοικος Μικρού Χωριού από τον καιρό της Κατοχής, ο μόλις 16 τότε χρονών Κώστας Μπίρτσας (ΚΛΕΑΡΧΟΣ) εκεί απέναντι στην «Τσίρη», στον «Αντάρτη», κάπου ανάμεσα σε κάτι πουρνάρια και γαύρα που «κάποτε» βρισκόταν το μνήμα του με κάγκκελα, να μην ζηλεύει κι αυτού η νεαρή ψυχούλα μια χεριά λουλούδια κάπου - κάπου; Να μην επιζητεί τη ζεστασιά και το αμυδρό φως ενός καντηλιού μέσα στις τόσες νύχτες και τα κρύα; Να μην επιθυμεί και να μην ζητάει να ξανανοιξει λίγο ο χώρος γύρω από τον τόπο που κοιμάται για να μπορεί να αγναντεύει απέναντι και να παρηγοριέται στη μοναξιά του; Τουλάχιστο ένα δρομάκι στον τάφο του θα ήταν απαραίτητο για να μπορεί έστω κάποιος να τον θρει και να του κάνει λίγο παρέα... Μια απλή σκέψη που στριφγυρίζει στο μυαλό μου πολλές φορές όταν περνούν στη φαντασία μου πρόσωπα που έφυγαν και που η παιδική μου ηλικία ζωγράφισε στη σελίδα «Μνήμη και χρέος του Μικρού Χωριού».

Το τελευταίο όμως τεύχος του περιοδικού, ειδικά για μένα παρουσιάζει κάτι το ξεχωριστό και ιδιαίτερο. Ξεφυλλίζοντας στη σελ. 47 την αφιερωμένη σε κείνους που έφυγαν, αντικρύζω τη φωτογραφία του αείμνηστου πατέρα μου και αμέσως η φαντασία μου τον φέρνει γοερά στο Μικρό Χωριό που τόσο αγαπούσε και λαχαρούσε να ξαναδεί μέχρι την τελευταία του στιγμή. Ο καημός και το πάθος του για το χωριό και η λεπτή ευαίσθητη καρδιά του ήταν μια α-

πό τις βασικές αιτίες που συνόμειυσαν τη ζωή του.

Έφυγε από το χωριό το χρόνο πριν την κατολίσθηση το 1962 και εγκαταστάθηκε στην Αυστραλία. Παρά τις κακουχίες και τα δύσκολα χρόνια που πέρασε στη ζωή του στην πατρίδα, η σκέψη του ποτέ δεν έφυγε από εκεί. Επισκέφθηκε το χωριό αρκετές φορές και πάντοτε τον ευχαριστούσε να χορεύει «το κοφτό» κάτω απ' τον πλάτανο σε κάθε ευκαιρία με τους χωριανούς. Του χρόνου μάλιστα σχεδιάζαμε μόνιμη επιστροφή στην πατρίδα. Δυστυχώς όμως άλλες οι βουλές ανθρώπων, άλλα δε Θεός κελεύει.

Παρ' ότι δεν παρουσίασε ποτέ σοβαρά προβλήματα με την υγεία του, τον περασμένο Νοέμβριο του παρουσιάστηκε το πρώτο καρδιακό και αναπνευστικό επεισόδιο. Η ατονία της καρδιάς του για μια κανονική κυκλοφορία ήταν σαν αποτέλεσμα να συγκεντρώνονται υγρά στους πνεύμονες και να του προκαλούν αναπνευστικό πρόβλημα. Παρά τις τελευταίες θεραπείες και την προσπάθεια της επιστήμης το πρώτο επεισόδιο διαδέχθηκαν διαδοχικά κατά διαστήματα άλλα τρία, τα οποία πάντοτε με τη βοήθεια φαρμάκων τα ξεπερνούσε. Το τελευταίο όμως ήταν και το μοιραίο. Μετά Μετά από 4 ακριβώς εβδομάδες στο νοσοκομείο του Πανεπιστημίου του FLINDERS της Αδελφίδας άφησε την τελευταία του πνοή στα χέρια μας την Κυριακή 29 Ιουνίου 1986 σε ηλικία 78 ετών. Προσπαθήσαμε όλοι μας και του προσφέραμε ό,τι ήταν ανθρώπινα δυνατόν. Τελικά όμως ο Θεός θα τον ήθελε οπωσδήποτε περισσότερο από μας και τον πήρε κοντά του. Αιωνία του η μνήμη... Πολύ θα χαίρομασταν να μαθαίνουμε κάπου - κάπου τα νέα σας μαζί με τα νέα του χωριού. Ελπίζουμε με τη βοήθεια του Θεού να μπορέσουμε να έλθουμε σύντομα και να τα κουβεντιάσουμε από κοντά.

Με αυτά, παρακαλώ διαβιβάστε τους θερμούς χαιρετισμούς και τα πολλά φιλήματα μας τόσο από μένα και την οικογένειά μου όσο και από τη μητέρα μου, καθώς και τις οικογένειες του αδελφού μου και της αδελ-

φής μου σε όλους σας και σ' όλους τους χωριανούς.

Σας φιλώ με αγάπη
Νίκος Νταφύλλης

★

ΑΔΕΛΑΪΔΑ, 28) 5) 86

Πολυαγαπητέ μου Μένιο, χαίρεται,

Προχθές πήρα το περιοδικό της Αδελφότητας Μικροχωριτών και χάρηκα όσο δεν φαντάζεσθε. Να με συγχωρήσετε που άργησα να σας γράψω γιατί είχα αρρωστήσει πολύ, ήμουν στο νοσοκομείο 3 μήνες. Είχα πολλά υγρά στην καρδιά μου και ακόμα εξακολουθούν. Γι' αυτό παίρνω ειδικά φάρμακα και θα τα παίρνω όσο ζω και γι' αυτόν το λόγο άργησα να σας γράψω. Είμαι και σε μεγάλη ηλικία, κοντεύω τα 80, τα χέρια μου όταν γράφω τρέμουν. Αυτά τα λίγα σου γράφω, δεν μπορώ περισσότερα. Και πάλι να με συγχωρείτε. Σας υπέρ ευχαριστώ και σας στέλνω και 40 δολάρια. Όταν τα λάβετε και ευχαίρετε στείλτε μου κάνα γράμμα να μάθουμε αν τα λάβατε. Γεια χαρά.

Σεραφείμ Νταφύλλης

★ Αυτό είναι το τελευταίο γράμμα του αείμνηστου Σεραφείμ Νταφύλλη με το οποίο, συνεπής πάντοτε στις υποχρεώσεις του, μας έστειλε την συνδρομή του. Δυστυχώς το λάβαμε πολύ καιρό μετά τον αδόκητο θάνατό του. Το δημοσιεύουμε εδώ σαν ένα μνημόσυνο για τον αξέχαστο συγχωριανό μας.

★

MARTINEZ, Καλλιφόρνια, 5) 1) 1987

Αγαπητέ Μένιο χαιρε,

Υγείαν έχομεν, το όμοιον και δια εσένα και την οικογένειά σου επιθυμούμε και σας ευχόμεθα χρόνια πολλά και καλή χρονιά. Μάθε πως έλαβα το γράμμα σου, καθώς και το προηγούμενο που μου έστειλες με τις φωτογραφίες του μνημείου. Ήταν πολύ ωραίες καθώς και η εμφάνιση του μνημείου φαίνεται πολύ καλή.

Χάρηκα που κι εσείς λάβατε την συμ-

πληρωματική μου επιταγή που σας έστειλα το καλοκαίρι για τυχόν ελλείψεις του μνημείου. Εφόσον όμως δεν υπάρχουν ελλείψεις, ας διατεθεί από τον Σύλλογο της Αδελφότητας σε άλλους κοινωφελείς σκοπούς, όπως εκκλησίας Αγίας Σωτήρας κλπ. αφού πρώτα πληρωθεί το ποσό που θέλει η Άρτεμις.

Είμεθα λίαν ευχαριστημένοι από την όλη έκδοση της υπόθεσης του μνημείου, που τελικά ανηγέρθη και αντανακλά στη μνήμη των δεκατριών θυμάτων της κατολισθήσεως. Αυτές τις μέρες συμπληρώνονται 24 χρόνια από το τραγικό συμβάν που έπληξε το χωριό μας.

Εδιάβασα επίσης την επιστολή του Διοικητικού Συμβουλίου και την ευχάριστη αγγελία, όπου πρόκειται να βραβευθεί η Αδελφότητά μας από την Ακαδημία των Αθηνών. Μεγάλη είναι η τιμή για το χωριό μας και την Αδελφότητα. Αυτό μας χαροποιεί όλους εμάς τους Μικροχωρίτες της διασποράς. Κι αισθανόμαστε συγκίνηση και υπερηφάνεια για την πρόοδο του χωριού μας.

Με τις σκέψεις αυτές τελειώνω και επί τη ευκαιρία του νέου έτους σας εσωκλείω και την ετήσια συνδρομή μου καθώς και του αδελφού μου Παναγιώτη, όπου ανυπόμονα περιμένουμε να έλθει το περιοδικό «Τα Μικροχωρίτικα γράμματα» του τελευταίου τεύχους για να μάθουμε τα νέα του χωριού μας και ιδιαίτερα για το μνημείου που ετελείωσε κι έγιναν τα αποκαλυπτήρια. Το εσωκλείστο ποσό σε ταχυδρομική επιταγή είναι εξ ημισίας με τον αδελφό μου Παναγιώτη για το 1987. Όταν μας στείλετε τις αποδείξεις σας παρακαλώ να είναι του καθενός χωριστά.

Μη έχοντας άλλο για να σας γράψω, σας χαιρετώ.

Φιλικότατα

Στέφανος Χ. Μαστρογεωργόπουλος

☆

Αγαπητέ κ. Κλεομένη,

Δια της παρούσης μου έρχομαι να σας ευχαριστήσω για την καλωσύνη που είχατε να στείλετε και σε μένα «Τα Μικροχω-

ρίτικα Γράμματα», το πλούσιο περιεχόμενο του οποίου μου χάρισε ευχάριστες ώρες, διαβάζοντάς το.

Επίσης σας ευχαριστώ και για όλα τα καλά σας λόγια που γράφετε για το διβλίό μου «35 χρόνια ζωής στην υπηρεσία του λαού μας». Επειδή έχω συνδεθεί με το Μικρό Χωριό από τις κατολισθήσεις του 1963, παρακαλώ όπως δεχθείτε το εσωκλείστο 500δραχμιο, εγγράφοντάς με συνδρομητή στα «Μικροχωρίτικα Γράμματα».

Με πολλή αγάπη και εκτίμηση
Γ. Μοναστηριώτης

☆

Αγαπητέ μου Μένιο,

Έστω και καθυστερημένα, θα ήθελα με λίγα λόγια να σας πω, πόσο με συγκίνησε η ξεχωριστή τιμή που προσδώσατε σε μένα, κατά το γεύμα που παραθέσατε προς τιμή των συνέδρων μας στο Παλαιό Μικρό Χωριό.

Ευχαριστώ προσωπικά εσένα, την Αδελφότητα και την Κοινότητα για την αγάπη σας και την εκτίμηση που μου δείξατε. Επίσης ευχαριστώ για το γράψιμο και τη φωτογραφία.

Είμαι υπερήφανος για το χωριό μας και με παρηρησία το αναφέρω αυτό πάντα.

Όπως ήταν φυσικό βρήκαμε αρκετά προβλήματα με την ανάληψη των νέων καθηκόντων.

Λυπηθήκαμε πολύ με το θάνατο του Κώστα Πριόδολου που ήταν τόσο χρήσιμος και καλός άνθρωπος. Όταν θα είστε έτοιμοι για τον έρανο για το μουσείο γράψτε μας. Χαιρετισμούς σ' όλους.

Με αγάπη
Δ. Ν. Πολύζος

★

Αδελφότητα Μικροχωριτών
«Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος»

Αγαπητοί μας,

Γυρίζοντας από το 42ο Συνέδριο των Ευρυτανών, αισθανόμεθα την υποχρέωση να σας ευχαριστήσουμε εκ μέρους των μελών του Βελουχιού για την τιμή που κάνατε

στους συνέδρους μας κατά την επίσκεψή τους στο Μικρό Χωριό, που παραθέσατε πλούσιο γεύμα, ξεναγήσατε και με κάθε τρόπο τους δείξατε την αγάπη σας.

Ιδιαίτερα ευχαριστούμε για την επίδοσή θραβείου, κατά το γεύμα και το οποίο σήμερα στολίζει το γραφείο της Ένωσής μας.

Σας βεβαιούμε ότι το πέρασμά μας από το γεμάτο ιστορία και δόξα Μικρό Χωριό θα μένει πάντα στη μνήμη μας ως το καμάρι της Ευρυτανίας.

Με συμπатριωτική αγάπη
Ένωση Ευρυτάνων «Το Βελούχι»

Ο Πρόεδρος
Δ. Ν. Πολύζος
Ο Γεν. Γραμματέας
Δημ. Καστρίτσας

Προς
την Αδελφότητα Μικροχωριτών
«Η Μεταμόρφωσις του Σωτήρος»
Πανεπιστημίου 44, 106 79 Αθήνα

Σας πληροφορούμε ότι περιλαμβάνεσθε μεταξύ εκείνων που πρόκειται να βραβευθούν από την Ακαδημία Αθηνών κατά την πανηγυρική συνεδρία της 30ής Δεκεμβρίου ε.έ. (ημέρα Τρίτη, ώρα 6 μ.μ.).

Παρακαλούμε να ορίσετε εκπρόσωπό σας για την παραλαβή του τίτλου.

Ο Έφορος των γραφείων
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΓΙΟΚΑΡΗΣ

΄Ασδιλ 5 Δεκεμβρίου 1986

Αγαπητέ Μένιο,

Μόλις έρριξα μια ματιά στο περιοδικό τα «Μικροχωρίτικα Γράμματα», χάρηκα και συγκινήθηκα με τα γραφόμενα των συμπатριωτών μας. Αισθάνομαι μ' αυτό το περιοδικό ότι ερχόμαστε πιο κοντά ο ένας στον άλλον.

Πολλοί γράφουν τις παλιές τους ιστορίες, άλλοι τα ρομαντικά τους ποιήματα κι άλλοι τις γνώμες τους για την πρόοδο του χωριού.

Για μένα υπάρχει μόνο ένα Μικρό Χωριό, ασχέτως εάν η κατολίθωση το χώρισε στα δύο. Εδώ είναι αρκετά χωρισμένα στα δύο, όπως η Ανατολική και η Δυτική Γερμανία και καθώς είδαμε στην τηλεόραση και οι δύο πλευρές προσδεύουν.

Αυτό μ' έκανε να σκεφτώ ότι όταν ο άνθρωπος χρησιμοποιήσει τη λογική του, την αγάπη και κατανόηση, μπορεί να υπάρξει ευημερία και ευτυχία.

Εύχομαι και μεις οι Μικροχωρίτες του παλιού και νέου οικισμού να συνεχίζουμε με αγάπη και ομόνοια την πρόοδο του χωριού.

Μένιο, ο Κώστας μου λέει ότι εσύ που έκανες εδώ στην Αμερική ξέρεις από «φασουντάσιον», νομίζει θα ήταν καλά να ιδρυθεί ένα τέτοιο για την πρόοδο του χωριού. Εδώ καθώς ξέρεις το εφαρμόζουν από Πανεπιστήμια, σωματεία, εκκλησίες και τελευταία διαβάζουμε στον «Ορθόδοξο Παρατηρητή» το εφάρμοσε και η Αρχιεπισκοπή.

Καθώς ξέρεις απ' αυτό το ταμείο χρησιμοποιείται μόνο ο τόκος και ξέρω πολλούς πατριώτες ότι θα αφήνανε και χρήματα στη διαθήκη τους για κάτι τέτοιο, εάν ξέρουν ότι αυτό θα βοηθούσε άπορους, ταλαντούχους Μικροχωρίτες για να προσδεύσουν κλπ.

Σου εσωκλείω τα χρήματα για τη συνδρομή 1987. Εγώ καθώς κι ο Κώστας σας ευχόμαστε καλά Χριστούγεννα και καλή χρονιά.

Ισμήνη Μπάρλα

Θεσσαλονίκη 23) 1) 87

Αγαπητά «Μικροχωρίτικα Γράμματα»,

Αν και δεν φαίνομαι τακτικά στις στήλες σας, πιστέψτε με ότι μακριά εδώ στην Μακεδονική γη που βρίσκομαι, περιμένω με λαχτάρα το καινούργιο τεύχος για να μάθω νέα του χωριού μας, να διαβάσω στις σελίδες του σκέψεις και απόψεις φίλων και συγχωριανών που πολύ συχνά μου αναμνησθούν μνήμες και θύμησες των παιδικών μου χρόνων.

Το γράμμα αυτό το γράφω για κάτι που

με συγχλόνησε ιδιαίτερα. Είναι για τον θάνατο του αλησμόνητου δασκάλου μας Γεωργίου Παπαδή, που εξέθρεψε γενιές και γενιές μαθητών και είναι τόσο δεμένος με την ιστορία του χωριού μας, μορφή κοινωνική (με τον αείμνηστο Παπαθανάση) και παιδαγωγική, όσο ίσως κανένας άλλος. Στην τελετή της κηδείας δεν μπόρεσα να προσέλθω από λόγους ανεξάρτητους απ' τη θέλησή μου. Θα ήθελα όμως να κάνω σε σας δυό προτάσεις: Πρώτα, να αφιερώσουμε ένα τεύχος του περιοδικού στο αλησμόνητο πρόσωπό του, στο οποίο καθένας από μας μπορεί να γράψει κάτι απ' την μαθητική του ζωή (καλή ή κακή), γιατί είχε και αυστηρό χαρακτήρα ο δάσκαλός μας και υπήρξαν και αρκετές «καμπανιές» στους... δυστροπούντες (όπως εγώ που δεν ήμουν και τόσο αγγελούδι στο σχολείο), αλλά και γενικότερα απ' τη ζωή του χωριού. Δεύτερο, να στήσουμε την προτομή του μπροστά στο καινούργιο (παλιό) σχολείο, που είναι απ' τα τελευταία δημιουργήματά του, σαν ένας ελάχιστος φόρος τιμής στη μνήμη του και στην απέραντη ευγνωμοσύνη των μαθητών προς τον δάσκαλό τους. Αυτό βέβαια θα απαιτήσει κάποιο χρόνο και χρήματα. Οι παλιοί μαθητές του, όπου κι αν βρίσκονται, εδώ ή στο εξωτερικό, έχω τη γνώμη ότι θα θελήσουν να συμβάλουν ο καθένας με τον τρόπο του στο στήσιμο αυτού του μνημείου. Αλλά και ο κάθε Μικροχωρίτης νομίζω με μεγαλύτερη ή μικρότερη ή και ελάχιστη συνεισφορά του απ' το εσωτερικό ή τους μακρινούς μετανάστες (Αμερική κ.α.) μπορούν να συμβάλουν στην πραγματοποίηση του ευγενούς αυτού έργου. Εμείς οι Μικροχωρίτες ξέρουμε να αντιμετωπίζουμε κάθε δύσκολο πρόβλημα.

Ας ευχηθούμε όλοι νάναι ελαφρό το χώμα της Αττικής γης που τον σκεπάζει και η μνήμη του αιώνια.

Με φιλικώτατα αισθήματα

Δρ Ιωάννης Δερματάς

Ιατρός

Προς το Διοικ. Συμβούλιο του Συλλόγου Μικροχωριτών

Αγαπητοί συμπατριώτες,

Η Οργανωτική Επιτροπή του 42ου Συνέδριου της Ενώσεως Ευρυτάνων «ΤΟ ΒΕΛΟΥΧΙ», αισθάνεται την υποχρέωση να σας ευχαριστήσει για τη σύμπραξή σας στη θερμή υποδοχή και τη φιλοξενία που επιφυλάξατε στα ξενιτεμένα αδέρφια μας, όταν επισκέφτηκαν το χωριό σας, γιατί πραγματικά τους συγκινήσατε με την αγάπη και τον ενθουσιασμό που τους αγκαλιάσατε. Οι στιγμές αυτές θα τους μείνουν αλησμόνητες.

Με κάθε τιμή

για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

Π. Κωστοπαναγιώτης

Ο Γεν. Γραμματέας

Μ. Σταφυλάς

★

Καρπενήσι 20.2.87

Δεχθείτε τα θερμά μου συγχαρητήρια για την τόσο σημαντική τιμητική σας διάκριση.

Με φιλικούς χαιρετισμούς

Αναστασία Α. Κανελλοπούλου

Νομάρχισσα Ευρυτανίας

★

Κλεομένη Κουτσούκη

Αγαύρου 14 - 21, Αθήνα 11741

Το Δ.Σ. της Πανευριτανικής Ένωσης με την ευκαιρία της απονομής τιμητικής διάκρισης από την Ακαδημία Αθηνών για την πολύπλευρη δραστηριότητα της Αδελφότητας Μικροχωριτών με υπερηφάνεια σας εκφράζει θερμά συγχαρητήρια.

Ο Πρόεδρος

Παναγιώτης Κωστοπαναγιώτης

1 8 1 2

1 9 2 0

ΛΕΥΚΩΜΑ ΕΥΡΥΤΑΝΩΝ
ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ: ΚΡΙΣΕΙΣ, ΣΧΟΛΙΑ
ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΑΝΑΔΡΟΜΕΣ

ΟΙ ΕΥΡΥΤΑΝΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Του κ. Δ. Τσιτούρη

Με αφορμή την ανατύπωση από την Αδελφότητα του «Λευκώματος των Ευρυτανών της Πόλης», που πρωτοτυπώθηκε στα 1920, ο συμπολίτης μας κ. Δ. Τσιτούρης, που μεγάλωσε στην Πόλη και ο ίδιος συνέβαλε στην ανατύπωση αυτού του Λευκώματος, προσφέροντας το πρωτότυπο, μας απέστειλε την παρακάτω συνεργασία την οποία με ευχαρίστηση δημοσιεύουμε εδώ. Μέσα απ' αυτή ο κ. Τσιτούρης ανατρέπει στα πρώτα χρόνια σύστασης της Ευρυτανικής Αδελφότητας στην Πόλη. Αναφέρει ορισμένα καίρια σημεία της δράσης της Αδελφότητας και μας δίνει ορισμένες ιστορικές φύσεως πληροφορίες που βοηθούν τον ιστορικό ερευνητή των ξενιτεμένων Ευρυτάνων στην παραπέρα διερεύνηση του ρόλου τους και της ευρύτερης προσφοράς τους στον Ελληνισμό όχι μόνο της Πόλης, αλλά και του υπόλοιπου Ελλαδικού χώρου.

Είδα το φως της ζωής στην Πόλη, γόνος οικογένειας Ευρυτάνων από το Μουζήλο, ένα από τα χωριά της Ποταμιάς, τα λεγόμενα «Πολιτοχώρια». Τα περισσότερα παιδιά της περιοχής μετανάστευαν στην Πόλη για να προκόψουν και σχεδόν όλοι πρόκοβαν, γιατί ήσαν όλοι εργατικοί, φιλότιμοι και τίμιοι, ορισμένοι δε διέπρεψαν στα γράμματα και τις επιστήμες.

Η μετανάστευση προς την Πόλη πρέπει να άρχισε στα μέσα του 17ου αιώνα. Πολλοί ήσαν καλλιεργητές κτημάτων σε μετόχια της Μονής Τατάρνας, δεν μπόρεσα όμως να βρω πότε, από ποιούς και πού παραχωρήθηκαν αυτά τα κτήματα. Τα σπίτια και τα μικροκτήματα ήταν δωρισμένα από άκληρους Ευρυτάνες ή και σαν τάμα στη Μονή.

Σε μια τηλεφωνική μου επικοινωνία με τον ηγούμενο Δοσίθεο, της Μονής Τατάρνας, τον παρακάλεσα να ερευνήσει σχετικά και μου είπε ότι το μόνο που γνωρίζει είναι ότι στο «Βαθυρύαξ» του Βοσπόρου υπήρχε ένας αμπελώνας 107 στρ. που απαλλοτριώθηκε το 1905 από το Τουρκικό δημόσιο.

Στην ανατολική πλευρά του Βοσπόρου, στην περιοχή της Χαρταλιμής (Καρτάλ= Αετός), στην ακτή του Μαριμαρά και στις παρυφές του βουνού Αετός υπήρχαν δυό χωριά, το Μεγάλο Μπακάλκιοϊ και το Μικρό Μπακάλκιοϊ. Γνώριζα ότι οι κάτοικοι του ήσαν απόγονοι Ευρυτάνων και ότι η περιοχή αυτή για πολλούς αιώνες ανήκε στην Μονή Τατάρνας, αλλά ο πατήρ Δοσίθεος με δεβαίωσε, ότι ήσαν έποικοι από το Μεγάλο και Μικρό Χωριό! Εάν η άποψή μου ευσταθή όλα αυτά τα τεράστια αγροκτήματα απαλλοτριώθηκαν μετά την Ελληνική Ανεξαρτησία του 1830 από το Οθωμανικό κράτος.

Πέρα: Η ελληνική συνοικία της Πόλης πριν να εγκαταλειφθεί απ' τους Έλληνες.

Μεγάλη παροιμία Ευρυτάνων υπήρχε στο κέντρο της Πόλης και στην Χρυσούπολη (Σκούταρι), όπου απ' αυτούς οι περισσότεροι ασχολούνταν με το εμπόριο τροφίμων. Από τα μέσα του περασμένου αιώνα πολλοί εργάστηκαν σε μπιυραρίες Κεντροευρωπαϊκού τύπου, έμαθαν την δουλειά δίπλα σε Τσέχους, Ούγγρους και Αυστριακούς που είχαν τέτοιες επικερδείς επιχειρήσεις.

Στην δυτική πλευρά του Βοσπόρου, συμπαγείς παροικίες υπήρχαν στην Πύργο, Πετεινχώρι, Βαθυρούκα, Θεραπεία και Νεοχώρι. Απ' αυτούς οι περισσότεροι ήσαν καλλιεργγές.

Το 1812 στο κέντρο της Πόλης, στο Πέρα, ίδρυσαν το πρώτο Αδελφάτο Ευρυτάνων ως αγαθοεργό και αλληλοβοηθητικό, αυτό εμφανίζεται από την αφιέρωση που αναγράφεται στην εικόνα του Αγ. Σεραφείμ που θρισκόταν και πρέπει ακόμη να βρίσκεται στην εκκλησία των Εισοδείων της Παναγίας στο Πέρα. Κάθε χρόνο στις 4 Δεκεμβρίου συνήρχοντο απ' όλα τα μέρη της Βασιλεύουσας των πόλεων οι Ευρυτά-

νες στην εκκλησία της Παναγίας και τελούσαν πανηγυρική λειτουργία. Μετά την ίδρυση του Ελληνικού κράτους οι Τούρκοι άρχισαν να παρεμποδίζουν την ομαλή λειτουργία του Σωματείου και το υποχρέωσαν να πέσει σε ύπνο, τα μέλη του συναθροίζονταν σε σπίτια και καταστήματα συμπατριωτών, όπου στις 4 Δεκεμβρίου 1863, μετά την γνωστή συνάθροιση για την λειτουργία στον ναό της Παναγίας, αποφάσισαν την ανασύσταση του Αδελφάτου με την ονομασία «Αγαθοεργός και Φιλεκπαιδευτική Αδελφότης ο 'Άγιος Σεραφείμ». Η δράση του περιοριζέτο μόνον σε οικονομική ενίσχυση φτωχών και αρρώστων καθώς και σε προικοδότηση απόρων και ορφανών κοριτσιών της Ευρυτανίας.

Κτίριο ιδιοκτησίας άλλοτε Σπ. Σιδαρίδα (σήμερα είναι Ταχυδρομείο της Κωνσταντινούπολης).

Στις 4 Δεκεμβρίου 1887 νέα ζωή εισέρχεται στην Αδελφότητα, μετονομάζεται «Αδελφότης των Ευρυτάνων εν Κων» πόλει» και από τότε μέχρι και το 1920, πέρα από την φιλανθρωπική και αγαθοεργή δράση του που ήταν πλουσιωτάτη, επεκτείνεται και σε εθνική δράση, βοηθώντας οικονομικά με τεράστια χρηματικά ποσά τις συνεχείς Κρητικές επαναστάσεις και τον απελευθερωτικό αγώνα στην Θεσσαλία και Μακεδονία.

Δυστυχώς όμως μετά την εθνική καταστροφή της Μ. Ασίας και την υποχρεωτική συρρίκνωση του Ελληνισμού, όλα τα όνειρα γκρέμισαν, το σωματείο έκλεισε, σταμάτησε η μεταγάστειση προς την Πόλη, άνοιξε ο δρόμος προς την Αμερική, στο μεγάλο αυτό χωνευτήρι των λαών. Οι λίγοι απομεινάντες στην Πόλη Ευρυτάνες υπέστησαν κι άλλο πλήγμα με κάποιο νόμο του Κεμάλ το 1932, που απαγόρευε στους Έλληνες υπηκόους να εργάζονται ως τεχνίτες και γκαρσόβια. Ένα μεγάλο μέρος απ' αυτούς έφυγε, οι νέοι στην Αμερική και οι κάποιες ηλικίας επαναπατρίστηκαν.

Μετά τα γεγονότα του 1955 και των απελάσεων του 1964 - 65 δεν έμεινε ούτε ένας. Μια ιστορία τριών αιώνων έκλεισε άδοξα.

ΔΗΜ. ΤΣΙΤΟΥΡΗΣ

ΙΕΡΑ ΚΟΙΝΟΒΙΑΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΑΤΑΡΝΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

Αγαπητέ μου κ. Κουτσούκη,
χαίρεις εν Χριστώ Ιησού,

Έλαβον το ανάτυπον της εκατονταετηρίδος των εν Κων) πόλει Ευρυτάνων και θερμώς ευχαριστώ και συγχαίρω άμα «εκ θαθέων». Αναθεωρών τα εν τω τόμω γραφόμενα, θαθεία θλίψις καταλαμβάνει την καρδίαν μου. Και διερωτώμαι πώς ώχοντο ταύτα πάντα και εγένοντο σκιάς ασθενέστερα των ονείρων απατηλότερα; Αυτό το πνεύμα ευφορίας όπερ διακατέχει τους σμιλήσαντας τότε ή και συγγράφοντας ήτο προϊόν στιγμής, ήτο οιστρηλατεία, ήτο ανεδαφικότης;

Το θωρηκτόν «Αδέρωφ» εις τον Βόσπορον, η Υπάτη Ελληνική Αρμιοστεία εις την Κων) πολιν, ο Ελληνικός Στρατός εις την Σμύρνην — τα όνειρα γενεών εκπληροούνται — πώς να μη υπάρχει αυτό το πανηγυρικόν πνεύμα;

Ήδη από της επαναστάσεως των νεοτούρκων και το Σύνταγμα του Μιδάτ και την έξωσιν του Χαμίτ οι πάντες πανηγυρίζον — ζήτω η Δημοκρατία — η Τουρκία εξέρχεται του μεσαίωνος, γίνεται σύγχρονος χώρα, εξευρωπαϊζεται...

Και ενώ οι πάντες — και οι εν Αθήναις — εχάροντο, ο μόνος όστις εθρήνει και έλεγε «ήγγικε το τέλος του αλυτρώτου Ελληνισμού» ήτο ο μέγας εκείνος Πατριάρχης (όστις εχάιδεψεν εις την κεφαλήν τον μακαρίτην Δημήτριον Κοκκάλαν, όταν τον εί-

δε να φορή ναυτική στολή ελληνικήν και εδάκρυσε) Ιωακείμ ο Γ'.

Εις το 1909 ουδείς ήκουσε τον Πατριάρχην. Αλλ' ύστερον, με την σφαγήν των Αρμενίων, με τον διωγμόν των Ελλήνων του '14, με τον Μπαλκάν μουαρεπέ (Βαλκανικόν πόλεμον) και με τον Σεφέρ Μπειλίκ (τον Ευρωπαϊκόν πόλεμον), τί ανέμεινε τον Ελληνισμόν, την πονεμένη Ρωμισούνην ειμή σφαγή, κατατρεγμός, ξερίζωμα;

Ναι και ο άβουλος Σουλτάνος Μεχμέτ ο Ε' είχε δεχθή την απόδασιν εις Σμύρνην, την Ελληνικήν κατοχήν έως Τσακαλέ. Επομένως τί απέμεινε δια να γίνη η Κωνσταντινούπολις ελληνική; Απέμεινε το μέγιστον: ο Κεμάλ, μία άλλη κυβέρνησις δυναμική, μισελληνική, εθνικιστική. Οι σύμμαχοι ανεγνώριζαν την κυβέρνησιν του Σουλτάνου, συνέτρεχον όμως και εδοθήθουν την κυβέρνησιν του Κεμάλ.

Τίποτε δεν έβλεπον οι Έλληνες της Πόλεως; Απολύτως τίποτε. Ή μάλλον έβλεπον το έν και μόνον: Τον Βενιζέλον. Ήσαν ακράτως Βενιζελικοί — φαίνεται άλλωστε τούτο εις τα κείμενα της «Εκατονταετηρίδος» — καθ' ην στιγμην εις Αθήνας οι πλείστοι ήσαν αντιβενιζελικοί. Και τα ολέθρια αποτελέσματα ήλθον με τας εκλογάς του Νοεμβρίου του 1920 ολίγους μήνας μετά τους πανηγυρισμούς εν Κων) πόλει...

Χαίρω διότι τα κείμενα της Μονής Τατάρνης εν Κων) πόλει προ της Εθνικής Ε-

παναστάσεως (Μπουγιούκ Μπακάλκιοϊ, Κιουτσούκ Μπακάλκιοϊ, Μπουγιούκ Ντερέ κλπ.) είχαν γίνει ο τόπος συναντήσεως, διαδιδάσεως και αναπτύξεως των Ευρυτάνων.

Τα επίλοιπα όμως δια ζώσης. Έρωσο!

Μετά της εν Κυρίω αγάπης και αύθις ευχαριστιών πολλών ελάχιστος

Υ.Γ.: Είς τα 1812 ιδρύθη η Αδελφότης. Τω αὐτῷ ἔτει εμαρτύρησεν εν Κων) πόλει ο Ἅγιος Γεράσιμος ο εκ Μ. Χωρίου. Ἦτο ἀραγε ἀπλή σύμπτωσης;

† Αρχιμανδρίτης Δοσίθεος

★

Κύριε Κουτσούκη,

Με συγκίνηση είδα την επανέκδοση της Εκατονταετηρίδος των Ευρυτάνων Κωνσταντινουπόλεως. Κατάγομαι από το Μαραθιά και από μικρό παιδί άκουγα τους μεγαλύτερους σε ηλικία να συζητούν για την Πόλη και να θυμούνται ημέρες προκοπής, προσμονής και καταστροφής. Το 1985 προσκύνησα στην Κωνσταντινούπολη και περπάτησα στα δήματα των προγόνων μας, η δε συγκίνηση που ένοιωσα με συντροφεύει πάντα. Εν τέλει σας παρακαλώ αν είναι δυνατόν να μου στείλετε με αντικαταβολή ένα αντίτυπο της Εκατονταετηρίδος.

Με εκτίμηση

Αντώνιος Πατρώνης

Προϊστάμενος ΔΕΗ

Καρπενήσι

★

Προς την Αδελφότητα Μικροχωριτών

«Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος»

Ἐγγυαίου 19 - 21, Αθήνα (11741)

Φίλτατοί μας,

Ελάθομεν ασμένως το παρ' υμών εκδοθέν «Λεύκιωμα της Αδελφότητος των εν Κωνσταντινουπόλει Ευρυτάνων 1812-1920» δια την αποστολήν του οποίου σας ευχαριστούμεν θερμώς.

Η έκδοσις αὐτή, συνέχεια της λαμπρᾶς προσφορᾶς του Συλλόγου σας προς την ιδιαίτεραν πατρίδα δια της επιτελέσεως ἔργων προβολῆς και εκπολιτισμοῦ και της εκ-

δόσεως του εξαίρετου περιοδικού «Μικροχωρίτικα Γράμματα», αποτελεί εξειδικευμένην προσφορᾶν ευρυτέρου Ευρυτανικού και πανελληνίου ενδιαφέροντος.

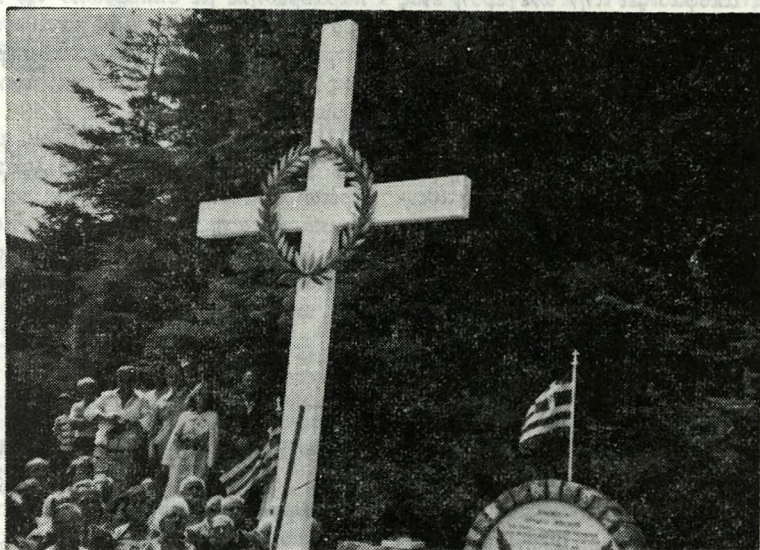
Η επανέκδοσις του σπανιωτάτου σήμεραν τούτου Λευκώματος αποτελεί ἔργον ὄντως εθνικόν. Επαναφέρει εν τω μέσω ημών την ιστορίαν και την δράσιν της υπεραιωνοβίου «Αδελφότητος των εν Κωνσταντινουπόλει Ευρυτάνων», η οποία κατά τρόπον πολύπλευρον και τελεσφόρον υπηρέτησε τας ανάγκας, την κοινωνικὴν ζώην και την πολιτιστικὴν ἀνέλιξιν των αποδήμων προγόνων μας, συνέτρεξε την γενέτειραν ηθικῶς και υλικῶς, προσέφερε λαμπρότητα και ακτινοβολίαν εις τον ὅλον Ἑλληγνισμόν της Κωνσταντινουπόλεως και συμπαραστάθη εις αὐτόν κατά τας δυσκόλους στιγμάς των τραγικῶν περιπετειῶν του. Τιοιουτοτρόπως το Λεύκιωμα τούτο ανασυνδέει ένα λαμπρόν παρελθόν με την σύγχρονον ζώην της Ευρυτανίας, την οποίαν και καταξιώνει.

Η πλουσία του σωματείου τούτου δράσις, τα ενδιαφέροντα και αι επιδιώξεις του, εν συνδυασμῷ με την δια του Λευκώματος ἀδράν παρουσίασιν της προσωπικότητος και του ήθους επιλέκτων στελεχῶν και μελών του, εμφανίζει ἀνάγλυφον την υπέροχον και υψηλόφρονα Ευρυτανικὴν ψυχὴν, η οποία, ελευθέρα, ἀδάμαστος και ακαταπόνητος, ἐπτερούργισεν ἀπὸ τας χιονοσκεπεῖς κορυφᾶς των Ευρυτανικῶν βουνῶν εις τας ακτᾶς του Βοσπόρου, χωρὶς να λησιμονήσιν την προέλευσίν της, εσχόρπισε και εις την Βασιλεύουσαν το άρωμα της παρουσίας της και περιήγαγεν εις αὐτήν ἔντιμον του Ευρυτάνου το ὄνομα.

Το γεγονός μάλιστα ὅτι η επινεύσει υμών επανέκδοσις του Λευκώματος τούτου συμπίπτει με την εν Καρπενησίῳ διεξαγωγὴν του 42ου Συνεδρίου της Ἐνώσεως Ευρυτάνων Ἀμερικῆς «Το Βελούχι» συνδέει την Αδελφότητα Ευρυτάνων Κωνσταντινουπόλεως με την εν λόγω Ἐνωσιν των Ευρυτάνων της Ἀμερικῆς, η οποία εν τη ουσία αποτελεί συνέχειαν εκείνης, ἀφ' ὅτου το ρεύμα μεταναστεύσεως των Ευρυτάνων μετεκινήθη ἀπὸ την Κωνσταντινουπόλιν προς την υπερπόντιον Ἀμερικανικὴν συμπο-

(συνέχεια στη σελ. 81)

ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΧΡΕΟΣ

Κρίσεις, Σχόλια και Συμπληρώσεις

"Όπως είχαμε προαναγγείλει, δημοσιεύουμε συμπληρωματικές συνεργασίες και επιστολές διευκρινιστικές ή κριτικές που αφορούν τὸ βιβλίο που κυκλοφόρησε ἡ Ἀδελφότητα πρόσφατα με τὸν τίτλο ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΧΡΕΟΣ. Πιστεύουμε ὅτι, τόσο αὐτὲς ὅσο και οἱ ἄλλες που θὰ ἀκολουθήσουν, θὰ βοηθήσουν στὴν πλατύτερη ἐνημέρωση και γνωριμία τῆς ἱστορίας τῆς κατοχῆς στὴν περιοχή μας.

Στὰ κείμενα αὐτὰ και γενικὰ σὲ ὅσες συνεργασίες στέλνονται γιὰ δημοσίευση μόνο γιὰ φραστικές βελτιώσεις ἀναγκαῖες κατὰ τὴ γνώμη τῆς μορφεῖ νὰ ἐπέμβει ἡ διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ. Ἀνακρίβειες γεγονότων, χαρακτηρισμοὶ προσώπων κ.λπ. ἐφ' ὅσον εἰδικὰ δὲν θίγεται ἡ τιμὴ και ὑπόληψη κάποιου δὲν ἐλέγχονται, ἐκτὸς ἐὰν ἐπισημανθοῦν ἀπὸ κάποιον ἐνδιαφερόμενο, ὁπότε ἀκολουθεῖ ἡ διάφευση ἡ γίνεται ἡ σχετικὴ ἀποκατάσταση.

ΗΡΩΪΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Χειμῶνας τοῦ 1942. Στις φυλακὲς τῆς Λαμίας βρισκονται πολλοὶ φυλακισμένοι, ἀνάμεσά τους και πολλοὶ Μικροχωρίτες κατηγορούμενοι. Τοῦ ἴδιου καιροῦ οἱ Ἰταλοὶ ἀποφασίζουν, σε ἀντίποινα τῆς ἀνατίναξης τῆς γέφυρας τοῦ Γοργοπόταμου, τὴν ἐκτέλεση 14 ἀτόμων, στις 9.12.1942, ἐνῶ 7 ἡμέρες ἀργότερα, στις 21.12.1942 τὴν ἐκ-

τέλεση ἄλλων 3 ἀτόμων. Και οἱ δύο ἐκτελέσεις πραγματοποιήθηκαν στο χωριὸ Καπέλλια που βρισκεται στα σύνορα των νομῶν Φθιώτιδας και Φωκίδας. Ἀνάμεσα στα 17 ἐκτελεσθέντα άτομα, βρισκόταν και τὸ παλληκάρι τοῦ χωριοῦ μας, ὁ Γιάννης Κομπορόζος, που σε ηλικία 20 ἐτῶν πεθαίνει γιὰ τὴν ἀγάπη προς τὴν πατρίδα.

Από τότε πέρασαν 42 χρόνια, οπότε το 1984 το Κοινοτικό Συμβούλιο του χωριού Καστέλλια με Πρόεδρο τον εξαίρετο κ. Δήμο Πέτρο, αποφασίζει την ανέγερση ενός μνημείου — που ακόμα και σήμερα ενισχύεται οικονομικά — στη μνήμη των 17 εθνομαρτύρων. Το μνημείο χτίζεται στον τόπο της εκτέλεσης, στο νοτιοανατολικό άκρο του χωριού, και καθιερώνεται από το Κοινοτικό Συμβούλιο, να γίνεται επιμνημόσυνη δέηση στο χώρο αυτό και να κατατίθενται στεφάνια, κάθε δεύτερη Κυριακή του Δεκεμβρίου.

Η Αδελφότητα, πιστή πάντα στο έργο της, δεν έμεινε μακριά και απ' αυτή την εκδήλωση. Όπως κάθε χρονιά, από το 1984, που ο Πρόεδρός της πήγε στα απο-

καλυπτήρια του μνημείου αυτού, έτσι κι εφέτος, για τρίτη χρονιά, στις 14.12.86, στην καθιερωμένη επιμνημόσυνη δέηση, παραβρέθηκε με εκπρόσωπο τον Αντιπρόεδρο του Συμβουλίου και κατέθεσε στεφάνι στη μνήμη του αείμνηστου συγχωριανού μας Γιάννη Κομπορόζου και των συγκρατούμενων του.

Πρέπει να τονίσουμε ότι κι αυτή είναι μια σωστή ενέργεια της Αδελφότητας που πρέπει να υποστηριχτεί και να έχει την συμπαράσταση όλων μας και ιδιαίτερα να τονισθεί από την παρουσία των οικογενειακών προσώπων, όπως μας πληροφόρησε και ο κ. Δήμος Πέτρος.

Με εκτίμηση
Παντελής Λιάπης

Προς
την Αδελφότητα Μικροχωριτών
«Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος»
Ηλιούπολη, Αθήνα, Φλεβάρης 1986

(Με την ευγενική φροντίδα
του κ. Δημήτρη Κρίκου)

Αγαπητοί μου,

Πολύ αργά σας γράφω για γεγονός του 1983, αλλά... κάλλιο αργά παρά ποτέ.

Το 1983 η Αδελφότητά σας έκδοσε και κυκλοφόρησε το βιβλίο «Μνήμη και χρέος», πολύ περιφνημη έκδοση με το ιστορικό περιεχόμενο που περιλαμβάνεται στις σελίδες της. Σ' αυτή την έκδοση δημοσιεύεται ενυπόγραφο άρθρο μου στη σελίδα 169 με συνέχεια στη σελίδα 212. Το άρθρο φέρει τον τίτλο «Το μυστικό της οργάνωσης του τυπογραφείου της Αντίστασης στο Μικρό Χωριό». Σ' αυτό το τυπογραφείο ήμουν ο υπεύθυνος οργανωτής και διευθυντής των εκδόσεων που γίνονταν.

Στο δημοσίευμα που καταχωρήθηκε στο βιβλίο «Μνήμη και χρέος» έχουν γίνει ορισμένα λάθη. Θ' απόφευγα να σας γράφω γι' αυτά τα λάθη — κι ύστερα από τόσο καιρό μάλιστα — αν μερικά απ' αυτά τα λάθη δεν αλλοίωσαν την ιστορική αλήθεια. Πώς έγιναν αυτά τα λάθη θα μου πείτε! Εξήγώ. Εγώ, διορθώσεις δοκιμών δεν είδα και δεν έκανα διορθώσεις. Η σύνταξη

και οι εκδότες του βιβλίου «Μνήμη και χρέος» έκαναν μερικές προσθήκες στα χειρόγραφα που έδωσα. Έτσι, με τη βοήθεια και του τυπογραφικού δαίμονα, δημιουργήθηκαν τα λάθη.

Σας παρακαλώ λοιπόν να προθείτε στην επιβαλλόμενη διόρθωση, σύμφωνα με όσα σας γράφω, αμέσως πιο κάτω. Δεν πειράζει που πέρασε καιρός. Δημοσιεύστε τη διόρθωση στο περιοδικό που εκδίδετε και ο αναγνώστης και ο ερευνητής μελλοντικά θα τα βρουν και θα τα ταιριάζουν όπως αρμόζει για παρόμοιες περιπτώσεις, διαβάζοντας το κείμενο με τα λάθη και τις διορθώσεις που διορθώνουν τα λάθη.

Αυτά για την ιστορική αλήθεια για την οποία εμείς οι νεοέλληνες έχουμε ιδιαίτερη ευαισθησία.

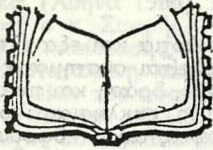
Ευχαριστώ

Με πατριωτικούς χαιρετισμούς και πολλή - πολλή αγάπη για το Μικρό Χωριό — το χωριό σας
Πάνος Λαγδάς (Λατσούδας)

Τα τυπογραφικά λάθη στο βιβλίο που εξέδωσε η Αδελφότητα Μικροχωριτών «Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος», έκδοση 1983.

Για διόρθωση:

1. Στη σελίδα 174 ανάδα προτελευταία αντί «Δυοβουνιώτης» διάβαζε Μαυροβουνιώ-
(συνέχεια στη σελ. 81)

ΕΝΤΥΠΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Στη στήλη αυτή, παρουσιάζονται συνοπτικά βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες και γενικά έντυπα που αποστέλλονται στην Αδελφότητα ή την Δ)ση του περιοδικού και αφορούν την Ευρυτανία ή γενικότερα την Ρούμελη.

★ «ΤΟ ΣΤΕΝΩΜΑ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ». Διμηνιαία εφημερίδα του Συλλόγου Στενοματιωτών, Οκτώβριος 1986. Με ιδιαίτερα πλούσια ύλη, με κείμενα γνωστών Ευρυτάνων πνευματικών ανθρώπων (Π. Βλάχος, Μ. Γκιάλας, Λάζος, Λεοντής, Σερπάκος), απ' όπου μαθαίνουμε ότι προχωρεί το έργο της ανέγερσης εκκλησίας εις μνήμην Κοσμά του Αιτωλού στο Στένωμα.

★ «ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ». Μηνιαία εφημερίδα, Σεπτέμβριος 1986. Η εφημερίδα που αγκαλιάζει όλη την Ευρυτανία. Το φύλλο αυτό είναι αφιερωμένο στην προεκλογική περίοδο στην περιοχή της Ευρυτανίας.

★ «ΤΑ ΝΕΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΕΛΗΣ». Ανεξάρτητη εφημερίδα των Ρουμελιωτών. Δ)ντης - Εκδότης Γιάννης Γαϊτάνης, Νοέμβριος 1986. Η καταξιωμένη και βραβευμένη Ρουμελιώτικη εφημερίδα με ποικίλα πνευματικά και τοπικά ενδιαφέροντα.

★ «ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΣ». Μηνιαία εικονογραφημένη επιθεώρηση ποικίλης ύλης, Οκτώβριος 1986. Το μοναδικό περιοδικό που προβάλλει τους ιστορικούς και λαογραφικούς θησαυρούς της Στερεάς Ελλάδας και τις παραδοσιακές της αξίες.

★ «ΕΥΡΥΤΟΣ». Ενημερωτικό δελτίο, όργανο του Φιλοπρόδου Συλλόγου Δομνίστας Ευρυτανίας, Δεκέμβριος 1986. Μικρό σε μέγεθος, αλλά περιεκτικό έντυπο, από το οποίο δεν λείπει η ποικιλία των πνευματικών ενδιαφερόντων των εκδοτών του (Δ/ντης ο γνωστός συγγραφέας κ. Κ. Α. Παπαδόπουλος), των συνεργατών του καθώς και των δραστηριοτήτων του Συλλόγου των Δομνιστανών και της ζωής γενικά στη Δομνίστα Ευρυτανίας.

★ «ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ». Μηνιαία ενημερωτική έκδοση της Νομαρχίας (ΝΕΛΕ) Ευρυτανίας, Δεκέμβριος 1986. Ένα πλήρως ενημερωμένο και κατατοπιστικό έντυπο γύρω από τα προβλήματα της Ευρυτανίας και την κυβερνητική πολιτική.

★ «ΕΥΡΥΤΑΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ». Περιοδική έκδοση του Συνδέσμου Ευρυτάνων Φθιώτιδας, Νοέμβριος 1986. Πλούσια και ενδιαφέρουσα η ύλη που αντικατοπτρίζει τα πνευματικά ενδιαφέροντα, την πλούσια

δράση και πάνω απ' όλα την αγάπη των μελών του Συνδέσμου για την Ευρυτανία.

★ «ΘΑΥΜΑΚΟΣ». Διμηνιαίο όργανο του Συλλόγου των απανταχού Θαυμακιωτών (Δομοκού), Νοέμβριος - Δεκέμβριος 1986. Πάντα πλούσια και πάντα επίκαιρη η ύλη του «Θαυμακού» που μας κάνει πάντα να τον θαυμάζουμε.

★ «Ο ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ». Όργανο επικοινωνίας των απανταχού Καστανιωτών Ευρυτανίας, Ιούλιος - Σεπτέμβριος 1986. Πλούσιος σε ύλη και μαχητικός «Ο Καστανιώτης» δείχνει με λόγο και έργα την αγάπη του για την ιστορική Καστανιά Ευρυτανίας.

★ «ΑΠΕΡΑΝΤΙΑΚΑ». Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου των Απεραντιών Ευρυτανίας στην Αθήνα «Οι Άγιοι Ανάργυροι», τ. αρ. 45. Ιδιαίτερα φροντισμένη και καταξιωμένη εκδοτική προσπάθεια των Συλλόγων του Δήμου Απεραντιών που φέτος έκλεισαν τριάντα χρόνια δράσης στην οποία είναι αφιερωμένο αυτό το τεύχος.

★ «ΤΟ ΒΕΛΟΥΧΙ». Δελτίο της πατριωτικής Ενώσεως Ευρυτάνων Αμερικής «Το Βελούχι», Ιούνιος 1986. Το φύλλο αυτό είναι αφιερωμένο εξ ολοκλήρου σχεδόν στο 42ο Συνέδριο της Ενώσεως που πραγματοποιήθηκε στο Καρπενήσι το περασμένο καλοκαίρι και στο οποίο ήταν αφιερωμένο το προηγούμενο τεύχος του περιοδικού μας (αρ. τεύχους 30). Την εφημερίδα αυτή επί μια 30ετία διηύθυνε ο Μικροχωρίτης κ. Τάκης Ν. Πολύζος, που εκλέχτηκε απ' το 42ο Συνέδριο, νέος Πρόεδρος της Ενώσεως.

★ «Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΒΕΛΩΤΑΣ». Διμηνιαία εφημερίδα του Φιλοπρόδου Συλλόγου Βελωτάς Ευρυτανίας «Η Αγία Βαρβάρα», Οκτώβριος 1986. Καλωσορίζουμε με ιδιαίτερη ευχαρίστηση το νέο αυτό Ευρυτανικό έντυπο που κρατάει έντονο το ενδιαφέρον για την όμορφη Βελωτά Ευρυτανίας.

★ «ΑΡΑΧΩΒΙΤΙΚΑ ΝΕΑ». Τριμηνιαίο ενημερωτικό δελτίο των απανταχού Αραχωβιτών Ναυπακτίας, Οκτώβριος 1986. Μια καλαισθητή, επιμελημένη έκδοση με ενδιαφέρουσα και αξιόλογη δράση του

★ Χρήστου Τραγέλλη, «Περασμένα αλλ' όχι ξεχασμένα». Παλιά επαγγέλματα της Καλλονής Λέσβου. Αθήνα, 1986.

★ Είναι μια μοναδική, ίσως, στην Ελλάδα εργασία στον χώρο της λαογραφίας, που ασχολείται διεξοδικά και τόσο γλαφυρά με τα παραδοσιακά επαγγέλματα, σ' ένα χωριό της Λέσβου.

Έχοντας συγκεντρώσει ένα πλούσιο υλικό από την προφορική παράδοση και βασιζόμενος στις παιδικές μου αναμνήσεις, από λαϊκές αφηγήσεις, ο συγγραφέας μας περιγράφει τον καταμερισμό των βιοποριστικών ασχολιών σε μια Κοινότητα. Μας δίνει τις παραδοσιακές ασχολίες των κατοίκων, όπως σαμαράδες, ψωμάδες, κηροποιοί κ.ά. και ζωντανεύει παραστατικά τους χαρακτήρες των ανθρώπων που άσκησαν αυτά τα επαγγέλματα. Αυτά που στήριξαν την μικρή αλλά αυτόαρκη οικονομία του χωριού. Παρελαύνουν μπροστά μας οι άνθρωποι που όχι μόνο άλλοι περισσότερο και άλλοι λιγότερο επιδέξια άσκησαν ένα επάγγελμα, αλλά ταυτόχρονα έδιναν τον ρυθμό και την ζωντάνια στις δραστηριότητες του χωριού. Ακόμη ο καθένας τους με τον τρόπο που ασκούσε το βιοποριστικό του επάγγελμα πρόσθεσε ένα κομμάτι στην ιστορία και την συνέχιση της ζωής του χωριού.

Με την εργασία του αυτή ο κ. Τραγέλλης αναμφίβολα μας παραδίδει ένα λαογραφικό θησαυρό σμιλεμένο από χέρια έμπειρου και άξιου τεχνίτη.

★ Κ. Α. Παπαδόπουλος — Α. Δ. Σταμάτης, «Ο Ι. Ναός Αγίου Αθανασίου Δομνίστας Ευρυτανίας», έκδοση Φιλοπόροδο Συλλόγου Δομνίστας Ευρυτανίας, Αθήνα, 1986.

★ Μια πολύ αξιόλογη ιστορική μονογραφία για τον αιώνθιο ιερό ναό του Αγίου Αθανασίου, στην γραφική Δομνίστα Ευρυτανίας (1886). Πρόκειται για ένα σημαντικό ιστορικό μνημείο εκκλησιαστικής τέχνης, αλλά και υπόδειγμα εσωτερικής ευταξίας και οργάνωσης ενός εφημεριακού ναού. Αυτό προκύπτει από τα πεντακάθαρα βιβλία και τους λογαριασμούς που διατηρούνται εδώ και έναν αιώνα, για ό,τι λαβαίνει χώρα μέσα στους κόλπους του

ναού αυτού. Είναι μια άρτια και εξαντλητική μελέτη, που ασχολείται συστηματικά με την ίδρυση, το χτίσιμο, δράση και πνευματική ακτινοβολία ενός εκκλησιαστικού μνημείου. Οι συγγραφείς αφού δώσουν πρώτα λίγα βιογραφικά στοιχεία του Αγ. Αθανασίου και τα θαύματα, με τα οποία η λαϊκή παράδοση συνδέει τον 'Αγιο με το χωριό τους, στην διάρκεια της Τουρκοκρατίας (κάτι που συμβαίνει και μ' άλλα χωριά στην Ευρυτανία) προβαίνουν στην εξιστόρηση των συνθηκών και παραδόσεων, που συνδέονται με το χτίσιμο του ναού.

Ύστερα δίνουν μια αναλυτική περιγραφή τόσο για την αρχιτεκτονική δομή του ναού, όσο και για τα διάφορα μέρη και κινητά πράγματα που αποτελούν κόσμημα και θησαυρούς του ναού αυτού. Έτσι τα ξυλόγλυπτα του ναού, όπως το τέμπλο, το δεσποτικό, ο άμβωνας, το προσκυνητάρι κ.ά., οι βυζαντινότροπες εικόνες και τα ιερά βιβλία είναι όχι μόνο μνημεία απaráλληλης τέχνης, αλλά και σηματοδούν την θρησκευτική και κοινωνική ζωή της Δομνίστας. Με την ιστορία του ναού συνδέεται η θητεία σ' αυτόν δεκάδας ιερέων, καθώς επίσης ψαλτών, επιτρόπων και η παρουσία πολλών εξωκκλησιών του χωριού, για τα οποία οι συγγραφείς αφιερώνουν ιδιαίτερα κεφάλαια. Δίκαια ο ιστορικός αυτός ναός μπορεί να θεωρηθεί ότι υπήρξε κέντρο πνευματικής ζωής όχι μόνο της Δομνίστας, αλλά και της ευρύτερης περιοχής. Το βιβλίο κοσμούν φωτογραφίες εικόνων, τέμπλου, κινητών μερών, εξωκκλησιών, αριθμητικοί πίνακες κ.ά.

Συγχαίρουμε τους δύο συγγραφείς που μόχθησαν επί πολλά χρόνια με επιμονή και ζήλο πολύ για να ολοκληρώσουν την έρευνα αυτή καθώς και τον Φιλοπόροδο Σύλλογο Δομνίστας που ενεθάρρυνε και βοήθησε οικονομικά την έκδοσή της. Δεν έχουμε παρά να ευχηθούμε να θρεθούν μιμητές και για άλλα χωριά και εκκλησίες της Ευρυτανίας, όπως πολύ σωστά τονίζει στον πρόλογο του βιβλίου ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καρπενησίου κ. Νικόλαος.

★ Κ. Α. ΣΑΡΡΗ, «Χρονικό Κορυσχάδων»: Το χωριό Κορυσχάδες Ευρυτανίας

Συλλόγου Αραχωπιτών Ναυπακτίας «Ο 'Αγιος Νικόλαος».

★ Ο ΝΟΣΤΑΛΓΟΣ. 'Όργανο επικοινωνίας των απανταχού Τροβατιανών Ευρυτανίας. Δεκ. 1986, αρ. φύλ. 30. Εκδίδεται από τον Σύλλογο Τροβατιανών Ευρυτανί-

ας. Ενδιαφέρουσα τοπική ιστορική και λαογραφική ύλη. Κύριο θέμα στο φύλλο αυτό το «Παναγραφικό Συνέδριο» στο οποίο οι Τροβατιανοί (στην καρδιά των Αγράφων) δεν είχαν κληθεί να το παρακολουθήσουν.

στο πέρασμα του χρόνου. Τεύχος α' - Γενικά (Αθήνα 1986). Με την εργασία του αυτή ο κ. Σαρρής, Γεν. Επιθεωρητής Μέσης Εκπαίδευσης, επιχειρεί μια πρώτη εμπεριστατωμένη καταγραφή των ιστορικών στοιχείων που αφορούν το χωριό Κορυσχάδες και την εξέλιξη του ως σήμερα. Το τεύχος αυτό αποτελεί το πρώτο από πέντε τεύχη που αντιστοιχούν σε πέντε ενότητες μιας μεθοδικής διάταξης της ύλης. Οι ενότητες αυτές (τεύχη), όπως μας πληροφορεί ο συγγραφέας, αναφέρονται σε βασικές πληροφορίες (ιστορικά, λαογραφικά, οικονομικά, κοινωνιογραφικά κ.ά.), στο κύριο χρονικό του χωριού (τεύχος 2ο), στα γενεαλογικά (τεύχος 3ο), φωτογραφικό υλικό (τεύχος 4ο) και στα λαογραφικά συγκεκριμένων εκδηλώσεων, ιστορικών δημοσίων κτισμάτων κλπ. (ειδικό 5ο τεύ-

χος).

Από το πρώτο κιόλας τεύχος καταλαβαίνει κανείς ότι έχει να κάνει με μια πολύ εξονυχιστική, λεπτομερειακή και μεθοδική δουλειά που όμοιά της δεν έχει γίνει ακόμη στο χώρο της Ευρυτανίας. Γι' αυτό και θα είναι πάρα πολύ διαφωτιστική και χρήσιμη όχι μόνο για τον γενικό αναγνώστη, αλλά κυρίως και για τον μελλοντικό ιστορικό ερευνητή, ανθρωπολόγο, κοινωνιολόγο που θα ήθελε να καταπιαστεί με τον Ευρυτανικό χώρο.

Ευχόμαστε μόνο σύντομα να ολοκληρωθεί η εκτύπωση και των άλλων τευχών ώστε να ικανοποιηθεί η περιέργεια και αδημονία του αναγνώστη που έτυχε να διαβάσει το πρώτο τεύχος αποκτώντας έτσι μια συνολική εικόνα των Κορυσχάδων στην διαχρονική τους εξέλιξη.

ΟΙ ΕΥΡΥΤΑΝΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

(συνέχεια απ' τη σελ. 76)

λιτείας. Τσιουτοτρόπως η ιστορία και η πλούσια προσφορά των ξενιτεμένων Ευρυτάνων συνεχίζεται πλούσια, λυσιτελής δια την Ευρυτανίαν και εθνικώς χρήσιμος.

Ευελπιστούντες ότι η μελέτη του Λευκώματος τούτου θα αποτελέσει παρόρμησιν και υπογραμμίδν και εις τους συγχρόνους Ευρυτάνας, γηγενείς και αποδήμους, δια την επιτέλεσιν έργων αγαθών και κοινωνικώς

επωφελών, συγκαίρομεν δια την νέαν ταύτην προσφοράν σας και ευχόμεθα γόνιμον την συνέχισίν της.

Μετά πλείστης πάντοτε τιμής
και θερμής αγάπης
Δια το Διοικητικόν Συμβούλιον
του εν Καρρπεννήσιω Ελληνομουσείου
«Ευγένιος ο Αιτωλός»

Ο Πρόεδρος
Παναγιώτης Κ. Βλάχος
Ο Γεν. Γραμματεύς
Δημήτριος Φ. Κανούτος

ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΧΡΕΟΣ

(συνέχεια απ' τη σελ. 78)

της (πρόκειται για τον γνωστό αγωνιστή δημοσιογράφο Βάσο Γεωργίου).

2. Στη σελίδα 175 στην παράδα 10 (μέτρηση από το κλισέ και κάτω) να μην διαβάζεται, ν' αφαιρεθεί η λέξη «ΚΩΣΤΑΣ» με κεφαλαία. Δεν έχει καμιά σχέση η λέξη αυτή Κώστας στο κείμενο.

3. Σελίδα 213 παράδα 7 από κάτω, αντί θέμα διάβαζε δέμα.

4. Σελίδα 214 παράδα 4 και 5 από κάτω, αντί Ποπώφ διάβαζε ταγματάρχης Καρμάνωφ. Ο ταγματάρχης Καρμάνωφ ήρθε στο Καρπενήσι στην γιορταστική επέτειο της

13ης Μεραρχίας του ΕΛΑΣ για λογαριασμό της Σοβιετικής αποστολής και του αρχηγού της Ποπώφ. Όπου αλλού στη συνέχεια του έντυπου κείμενου στο βιβλίο «Μνήμη και χρέος» του 1983 συναντάται η λέξη - όνομα Ποπώφ, όπως στη σελίδα 316 παράδες 15 και 16, αντί Ποπώφ διάβαζε Καρμάνωφ.

Υ.Γ.: Ας μη θεωρηθεί περιττή μια υπενθύμιση. Να μου σταλεί το περιοδικό, όπου θα καταχωρηθεί η διόρθωση, ταχυδρομικά, στη διεύθυνσή μου: Παν. Λαγδάν, Καποδιστρίου 68, Άνω Ηλιούπολη Αθήνας 163 45.

ΑΝΑΛΑΤΑ ΚΑΙ ΠΙΠΕΡΑΤΑ

Έτσι επιγράφει ένα κεφάλαιο του βιβλίου του «Μιλάμε για πολύ γέλιο» ο Ρουμελιώτης συγγραφέας κ. Γιάννης Κ. Καρπούζης, που κυκλοφόρησε πρόσφατα και το παρουσιάσαμε συνοπτικά στο προηγούμενο τεύχος. Αφού το διαβάσαμε και ξεκαρδισθήκαμε στα γέλια θελήσαμε και οι αγνώστες να το γευθούν έστω αποσπασματικά, διαβάζοντας κι αυτοί μερικά κομμάτια, όπως αυτό που επιγράφεται «Ανάλατα και πιπεράτα». Πραγματικά μιλάμε για πολύ γέλιο! Ακολουθεί το απόσπασμα και κρατηθείτε:

● Ο Κώτσιος ήταν αχόρταγος και τα Χριστούγεννα αφού είχαν σφάζει γουρούνι στο σπίτι του, αυτός πήγε να κλέψει ένα κατσίκι από κάποιο κοπάδι χωριανού του.

Βράδυ ήταν, σκοτάδι κι ο κτηνοτρόφος ακούγοντας θόρυβο νόμισε ότι ήταν λύκος και σημάδευοντας με το όπλο σκότωσε τον... Κώτσιο.

Κι άρχισαν τα μοιρολόγια για τον Κώτσιο:

Η μάνα του: Αχ, Κώτσιου μ'. Εκατό οκάδες γ'ρούνι δεν σουφτανε, τί τούθιλες του κατσικάκι;

Η γιαγιά του: Αχ, Κώτσιου μ' δε σουφταναν τόσα γουρνοκύψια, τί τούθιλες του κατσίκι;

Ο πατέρας του: Αχ, Κώττιου. Σ' έφαγε η λαίμαργία. Δεν σ' άρισαν οι μπουμπάρις; Τί τούθελες του κατσίκι;

● Ο ταλαίπωρος σύζυγος αρρώστησε, πήγε στο γιατρό και γύρισε στεναχωρημένος στο σπίτι του:

— Τί σ' είπι' ου γιατρός, Μήτηρου μ';

— Τί να μ' πει κι αυτός! Να μού 'πι να κόψου του τσιγάρου.

— Καλά να πάθ'ς. Δε στά 'λεγα ιγώ;

— Βασιλίου, μ' είπε να κόψου κι του κρασί.

— Καλά να πάθ'ς. Δε στά 'λεγα ιγώ;

— Βασιλίου, μ' είπε να κόψου κι τα ξε-
νύχτια.

— Καλά να πάθ'ς. Δε στά 'λεγα ιγώ;

— Βασιλίου, μ' είπε να μην κοιμούμασι
αγκαλιά, αλλά σε χουριστά δουμάτια.

— Δεν πάνε στου διάουλου κι οι γιατροί, Μήτηρου μ'; Τί νόμ'σις ούλα τα ξέρ'νε οι γιατροί; Σ' αυτό του τελευταίου απ' σου 'πι ου γιατρός, Μήτηρου μ', μονάχα ου χά-
ρους θα μας χουρίσει...

— Αχ! Τρία πουλάκια κάθουνταν στου Μήτηρου την καμπούρα κι γω Βασιλίου μ' σύντομα θα ψάχνου να θρου τη «μαγκούρα».

● Κάποιος κοίταζε με δέος έναν απότομο γκρεμό.

— Καλά τί ομορφιά θρίσκεις σ' αυτόν τον γκρεμό; τον ρώτησε ο φίλος του.

— Μεγάλη ομορφιά, απάντησε ο άλλος. Σ' αυτόν τον γκρεμό γλίστηρησε η πεθερά μου και σκοτώθηκε.

● Ο ασθενής ετοιμάζεται για εγχείρηση και ρωτάει το γιατρό:

— Γιατρέ, είναι δύσκολη η εγχείρηση;

— Δεν μπορώ να σου πω από τώρα, του λέει ο γιατρός. Αυτό θα το ξέρουμε μετά την νεκροψία.

● Δυό φίλοι κυνηγοί συζητούν, ή μάλλον συναγωνίζονται ποιός θα πει το μεγαλύτερο ψέμα.

— Εγώ σήμερα με μια «μπαταριά» σκότωσα δυό λαγούς και τρεις μπεκάτσες, που ήταν πίσω από τους λαγούς. Εσύ τί σκότωσες;

— Κι εγώ με μια «μπαταριά» σκότωσα 3 αγριογούρουνα και 8 μπεκάτσες.

Κι ο άλλος κυνηγός απογοητευμένος:

— Τί να σου κάνω, τώρα; Έχε χάρη που μίλησα πρώτος, διαφορετικά...

ΟΙ ΕΩΜΑΧΟΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ

(συνέχεια από τη σελίδα 47)

χάματα τότε πολλά. Εγώ το 1934 - 35 έγινα Κοινοτικός σύμβουλος. Υπήρξαν κι άλλοι Πρόεδροι, όπως ο Γεωργούλας, (Γ. Γιαννακόπουλος), Γ. Κυρίτσης, ο πατέρας του Νικ. Κυρίτσης ήταν καλός Πρόεδρος, τον εκτέλεσαν οι Ιταλοί κ.ά. Είχαμε γενικά καλή συνεργασία μεταξύ μας και για τ' αυλάκια και για τα βοσκοτόπια και γενικά για κάθε σοβαρό ζήτημα του χωριού συνεργαζόμασταν!

Εδώ σταμάτησε η κουβέντα μας με τον παλαιόμαχο Πρόεδρο Δημοσθένη Γιουσμπαση, συναξιούχο σήμερα, που τὸ χειμώνα κατεβαίνει στη Λαμία κοντά στα παιδιά και τα εγγόνια του. Εκεί συνεχίζει τις ιστορίες της ζωής του σαν αυτή που ακούσαμε και καταγράψαμε πιο πάνω.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΚΕΙΝΟΥΣ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

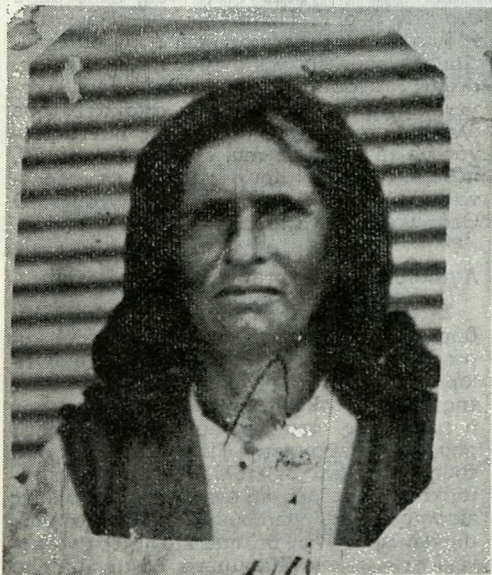
Ἡ μνημόνευση προσφιλῶν προσώπων στή στήλη αὐτή γίνεται μόνο μέ φροντίδα τῶν οἰκείων των, οἱ ὁποῖοι, ἂν τὸ ἐπιθυμοῦν, θά πρέπει νά φροντίζουσι νά μᾶς δίνουσι ἔτοιμο τὸ κείμενο ἢ τὰ ἀπαραίτητα βιογραφικά στοιχεία καὶ μιὰ φωτογραφία.

Αθηνά Μουτογιάννη

Ἀπὸ ξαφνικὴ ἀδιαθεσίᾳ, που ἀποδόθηκε σὴν ἐπάρατη νόσο, στα 80 τῆς χρόνια πέθανε στο χωριὸ ἡ καλὴ καὶ ἡσυχὴ κυρά Αθηνά Μουτογιάννη. Στὸ χωριὸ μᾶς εγκαταστάθηκε με τὸν ἀντρα τῆς καὶ τὰ παιδιά τῆς μετὰ τὸν πόλεμο. Ἐχάσε τὸν ἀντρα τῆς πρὶν χρόνια, ἀλλὰ ἡ ἴδια εὐτύχησε νὰ δεῖ τὰ παιδιά τῆς ἀποκατεστημένα καὶ νὰ καμαρώσει ἐγγόνια. Με τὴν ἀνύπαντρο γιό τῆς τὸν Βασίλη ἔμενε τελευταία σὸν παλαιὸ οἰκισμὸ, σαν ἓνας ἀπὸ τοὺς φρουρούς τῆς. Ὁ Θεὸς ἂς τὴν ἀναπαύσει.

Αναστασία Δ. Φλώρου

Με τὸ ἔθαρσ ἐνὸς αἰῶνα πάνω σὸς ὤμους τῆς (98 ἐτῶν) ἔφυγε ἀπὸ τὸν μάταιο τούτο κόσμο ἡ Ἀναστασία Δ. Φλώρου. Ἐφυγε τὸν περασμένο Σεπτέμβριο εὐτυχί-

Ἡ Ἀναστασία Φλώρου.

σμένῃ ἀνάμεσα στα παιδιά τῆς, τὰ πολυάριθμα ἐγγόνια τῆς καὶ δισέγγονα. Στὸ χωριὸ εἶχε ἔλθει ἀπὸ τὸ Σέλλο μετὰ τὸν πόλεμο με τὴ φαμελιά τῆς που κρατᾷ ἀπ'

τὴν ἱστορικὴ οἰκογένεια τῶν Φλωραίων τοῦ Σέλλου. Ὁ μεγαλύτερος γιὸς τῆς, ὁ Κώστας, εἶναι σήμερα Κοινοτικὸς σύμβουλος καὶ ὁ ἐγγονὸς τῆς Θ. Μπούρας ἐκμεταλλεύεται τὸ ξενοδοχεῖο τοῦ χωριού μᾶς (Μοτέλ Ἑλλάς). Ὁ Θεὸς ἂς τὴν ἀναπαύσει.

Ελένη Ν. Ξεκάρφωτου

Μετὰ ἀπὸ σύντομη ἀσθένεια ἔφυγε τὸν Ἰούλιο ἀπὸ τὸν μάταιο τούτο κόσμο ἡ καλὴ νοικοκυρά τοῦ χωριού μᾶς Ελένη Ν. Ξεκάρφωτου σὲ ἡλικία 86 ἐτῶν, ἀπὸ τὴν γνωστὴ οἰκογένεια τοῦ χωριού μᾶς, τῶν

Ἡ Ελένη Ξεκάρφωτου.

Γρατσουναίων, που πήγαιναν γιὰ καζάνια σὴν Πόλη. Εἶδε τὸ σπίτι τῆς καὶ τὸ νοικοκυριό τῆς νὰ χάνεται με τὴν κατολίθωση, ἐνὸς λίγα χρόνια πρὶν εἶχε χάσει τὸν καλὸ σύζυγό τῆς Νίκο, που εἶχε διατελέσει πολλές φορές ὁ ἐμπιστὸς τσοπάνης τοῦ χωριού μᾶς. Παρ' ὅλες τὶς συμφορές, δὲν τῆς ἀπέλειπε τὸ γέλιο καὶ ἡ καλωσύνη. Πάντρεψε κόρες, τὸν γιό τῆς Δημήτρη σὴν Ἀμερικὴ κι εὐτύχησε νὰ καμαρώσει κάμποσα ἐγγόνια. Γαμπρός τῆς εἶναι ὁ

σημερινός Πρόεδρος του χωριού μας κ. Β. Μίχος. Αιώνια της η μνήμη.

Κων/να Αθανασοπούλου

Στις 7 Νοεμβρίου 1986, ξημερώματα, έφυγε από κοντά μας μια συγχωριανή μας, η Κωνσταντίνα Αθανασοπούλου (Κρεμυδοκωστάνω). Γεννημένη το 1901 από γονείς γνήσιους Μαυροχωρίτες, τον Ελευθέριο Σιδηροκωστόπουλο και την Αικατερίνη (το γένος Δ. Κοκκάλα), έμεινε μέχρι τέλους

Η Κωνσταντίνα Αθανασοπούλου.

υπόδειγμα Μικροχωρίτισσας γυναίκας. Κόρη μετανάστη της Πόλης γνώρισε από μικρό παιδί το πικρό ποτήρι της ξενιτιάς και το ήπια μέχρι τέλους με τον στην Αμερική μετανάστη σύζυγό της Γρηγόριο Αθανασόπουλο και τελευταία με το γιό της Δημήτριο. Στάθηκε υποδειγματική σύζυγος και μητέρα φέρνοντας το επαχθές φορτίο του οικογενειάρχη για πολλά δύσκολα χρόνια, έχοντας την φροντίδα των ηλικιωμένων γονιών της και των δύο παιδιών της. Παρόλες τις αντίξοες συνθήκες και τον δειλό, εσωστρεφή χαρακτήρα της, δεν άφησε την οικογένειά της να πεινάσει στα μαύρα χρόνια της Κατοχής και του εμφυλίου. Κατόρθωσε να φύγει με τα παιδιά της Μαρία και Δημήτρη από το ανταρτοκρατούμενο χωριό για να αποφύγουν την επιστράτευση επειδή, όπως έλεγε, «αν γυρίσει ο άνδρας μου και μου ζητήσει τα

παιδιά του τί θα του πω!».

Από το τέλος του 1947 μέχρι το θάνατό της εγκαταστάθηκε στην Αθήνα όπου πέθαναν οι γονείς της, πάντρεψε την κόρη της και ξενίτησε για την Αμερική το γιό της. Το έτος 1958 επέστρεψε για πάντα ο σύζυγός της και από τότε μέχρι το 1975 που εκείνος πέθανε, ζούσε το μισό περίπου χρόνο στο χωριό. Μετά το θάνατο του συζύγου της για 11 χρόνια έζησε κατάκοιτη στην Αθήνα με μεγάλη περιποίηση, κατά γενική ομολογία, από την κόρη της Μαρία, σύζυγο Κων. Βίγλα. Ήταν άνθρωπος άγνωστος για τους πολλούς γιατί δεν της άρεσαν οι κουβέντες και τα μικροκουσμπολιά του χωριού. Υπάρχουν όμως μαρτυρίες πολλών και νεώτερων που την συναναστράφησαν και μιλούν για εξαιρετη νοικοκυρά και κρυφές ελεημοσύνες της. Άφησε την τελευταία της πνοή ανάμεσα στην οικογένεια της κόρης της με το παράπονο του ξενιτεμένου γιού της που δεν μπόρεσε να παραβρεθεί στις τελευταίες της στιγμές. Ας είναι ελαφρύ το χώμα που τη σκέπασε.

N. B.

Γεώργιος Πατσιόπουλος (Πατσιός)

Μετά από μακρόχρονη απουσία στο εξωτερικό (Καναδά), όπου είχε μεταναστεύσει με την οικογένειά του, επέστρεψε στο χωριό ο Γ. Πατσιόπουλος εδώ και 2 χρόνια. Πριν μεταναστεύσει ήταν ο τελευταίος σχεδόν τσαγγάρης του χωριού μας. Καλός και συνεπής στη δουλειά του, οικογενειάρχης που φρόντισε κι αποκατέστησε όλα τα παιδιά του. Γύρισε ως συνταξιούχος με τη γυναίκα του. Περσασμένα τα 70, πέθανε το καλοκαίρι στο χωριό υποφέροντας από την αρρώστια του «ψύχους». Ο Θεός να τον αναπαύσει.

Αγαπούλα Ι. Κουτσούκη

Στα 92 της χρόνια τον περασμένο Νοέμβρη άφησε τη στερνή πνοή της η καλή κυρά Αγαπούλα Ι. Κουτσούκη. Από αρχοντική οικογένεια του χωριού μας (πατέρας της ο Κυρτσοθανάσης και παππούς της ο ευεργέτης του χωριού Δημ. Σιδέρης) που καζάντεψαν στην Πόλη και το όνομά τους θρίσκειται σε πολλά ακόμη αφιερώματα και παλιές εικόνες, στις ιστορικές εκκλησιές του χωριού μας. Την παράδοση των προγόνων θέλησε και η ίδια να συνεχίσει και επανειλημμένα δαπάνησε για το κοινοτάμιο των οστών μετά την μεταφορά του νεκροταφείου στις Καψάλες. Ευχή της πριν πεθάνει να γίνει ακόμη καλύτερο από τους κληρονόμους της. Προς την ίδια κατεύθυνση προέτρεπε τα παιδιά της. Ο Κώστας απ' την Αμερική δώρησε στη μνήμη του πατέρα του το ηλεκτρικό ρολόι

του νέου καμπαναριού πριν τρία χρόνια. Χαροκαμένη ναυρίς από τον θάνατο του άνδρα της Γιάννη Κουτσούκη, που διατηρούσε τον «Βόσπορο» στο Καρπενήσι κι ή-

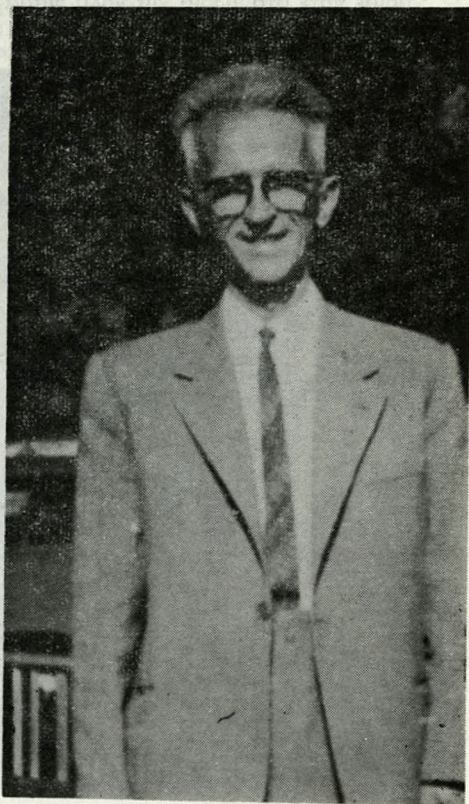
Η Αγαπούλα Ι. Κουτσούκη.

ταν ο καλλικελαΐδος ψάλτης του χωριού μας, ανάθρεψε τα παιδιά της και καμάρωσε εγγόνια και δισέγγονα πριν κλείσει τα μάτια της. Εκτός από νοικοκυρά διάβαζε ιατρικά βιβλία κι έδινε με αρκετή εμπιστοσύνη «ιατρικές» συνταγές. Αιώνια της η μνήμη.

Δημήτριος Β. Βασιλόπουλος (1905 — 1986)

Χαροκαμένος, κυρίως από τον θάνατο της κόρης του Κατερίνας Δ. Κρίκου, που χάθηκε τόσο πρόωρα, έφυγε από τον κόσμο τούτο ο Δημ. Βασιλόπουλος. Γόνος παλιάς οικογένειας του Μεγάλου Χωριού, συνδέθηκε με το χωριό μας, όταν η κόρη του Κατερίνα παντρεύτηκε τον συγχωριανό μας Δημ. Κρίκο κι έγινε έτσι Μικροχωρίτισσα. Ο θάνατός της τον έδεσε ακόμη πιο πολύ με το χωριό μας, αφού για πολύ καιρό στη διάρκεια του καλοκαιριού φρόντιζε τα εγγόνια του, όταν αυτά ορφάνεψαν από μητέρα. Όχι λίγες φορές

τον βλέπαμε στο ψαλτήρι της «Μεταμόρφωσης» να ψέλνει. Άνθρωπος θρησκευτικός, κοινωνικός και δραστήριος, έδειχνε πάντα ενδιαφέρον και για τα ζητήματα του χωριού μας και της Αδελφότητας. Δεν έμενε όμως μόνο στα λόγια, αλλά έμπαινε μπροστά κι έδειχνε έμπρακτα το παράδειγμα με ό,τι καταπιανόταν. Έτσι τον βλέπαμε νάναι από τους πρώτους σε εν-

Ο Δημήτριος Βασιλόπουλος.

θουσιασμό, σε εθελοντική εργασία, σε υλικές προσφορές και ηθική συμπαράσταση. Γνωρίσματα που μετέδωσε και στα παιδιά του που ακολουθούν τις αρχές του. Ο γιός του Στέφανος είναι γνωστός σε μας τους Μικροχωρίτες όχι μόνο από τις πρωτοβουλίες του και τη δράση του στο Σύνδεσμο των Μεγαλοχωριτών και τον ευρύτερο χώρο της Ευρυτανίας, αλλά και από τη συμπαράστασή του και τη συνεργασία μαζί μας για θέματα της Αδελφότητας. Αιώνια του η μνήμη.

Παπαδημητρίου Δ. Αικατερίνη

Στα 88 της χρόνια, πέθανε στην Αμερική η καλή κυρά Αικατερίνη Δ. Παπαδημητρίου το γένος Κουτσούκη. Κόρη της Ευφροσύνης και του Νικήτα Κουτσούκη παντρεύτηκε γύρω στα 1920 τον καζαντισμένο στην Αμερική Δ. Παπαδημητρίου από το Καλεσμένο Ευρυτανίας. Έκανε 5 παιδιά, 3 κορίτσια και 2 αγόρια και καμάρωσε εγγόνια και δισέγγονα. Αν και δεν ξαναγύρισε ποτέ στο χωριό για πολύ, παρά μια φορά στη διάρκεια του μεσοπολέμου, δεν

Η Αικατερίνη Δ. Παπαδημητρίου στην Αμερική με τον ανιψοεγγονό της Νικήτα Κ. Κουτσούκη (1985).

το ξεχνούσε. Μικροχωρίτικα μιλούσε, μικροχωρίτικα ανάθρεψε τα παιδιά της και με ενάργεια ως τα τελευταία της περιέγραφε πρόσωπα και πράγματα του Μικρού Χωριού που εγκατέλειψε στα 1920! Στις κρίσιμες ώρες της Κατοχής, της δυστυχίας και της πείνας βοήθησε όχι μόνο τις οικογένειες των αδελφών της, αλλά και συγχωριανούς και φίλους. Ο άνδρας της πρόσφερε στην ίδρυση του Νοσοκομείου Καρπενησιού και σε πολλούς άλλους

εράνους καθώς και του δικού μας Ξενοδοχείου. Η ίδια πρόσφερε κι έγινε το πέτρινο ξωκκλήσι της Αγ. Αικατερίνης, που το φρόντισε ο ανιψιός της αείμνηστος δάσκαλος Α. Τσαπέρας. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της φιλόξενης γης που την σκεπάζει.

Αφροδίτη Καλιαμπέτσου (θυγατέρα του Παπακώστα)

Πέθανε στη Λαμία στις 4.12.86 η Αφροδίτη Καλιαμπέτσου, η μικρότερη από τα 13 παιδιά του Παπακώστα και της παπαδιάς. Το 1923 όταν πέθανε ο Παπακώστας η

Η Αφροδίτη Καλιαμπέτσου.

οικογένεια έφυγε από το χωριό και εγκαταστάθηκε μόνιμα στη Λαμία.

Εκεί έζησε η θανούσα με το σύζυγό της Παύλο Καλιαμπέτσο, ήδη συνταξιούχο του ΟΣΕ.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα που τη σκεπάζει.

Ευτυχία Κ. Μπούρα

Σε ηλικία 70 ετών πέθανε τον Οκτώβριο η καλωσυνάτη Ευτυχία Κ. Μπούρα που η υγεία της είχε χειροτερέψει εδώ και λίγα χρόνια. Κράταγε από παλιά οικογένεια του χωριού από μάνα και πατέρα (Δανιήλ και Γιοβάνη). Στοργική σύζυγος και μητέρα ανάθρεψε τα παιδιά της βοηθώντας πα-

ράλληλα τον άνδρα της, άξιο κτηνοτρόφο του χωριού μας. Ευτύχησε να δει τα παι-

Η Ευτυχία Κ. Μπούρα.

διά της αποκατεστημένα και να καμαρώσει εγγόνια, που πάντα θα την θυμούνται. Αιώνια της η μνήμη.

Γεώργιος Δημ. Δουλαβέρης

Σε ηλικία 105 ετών πέθανε ένας διακεκριμένος Ευρυτάνας, τον οποίο δυστυχώς λίγοι μόνο γνώριζαν, λόγω της σεμνότητας και της μετροίφροσύνης του εκλιπόντος, αλλά και παράλειψης της πατρίδας μας να τον τιμήσει όπως άρμοζε. Πρόκειται για τον αείμνηστο Γεώργιο Δ. Δουλαβέρη, από το χωριό Χελιδόνα, που έγινε δάσκαλος στις αρχές του αιώνα μας (1903).

Ο μη άμεσος τότε διορισμός του σε διδασκαλική θέση, στάθηκε η αιτία να μεταβεί στην Αμερική την ίδια χρονιά για να διαπρέψει έκτοτε ως εφευρέτης και τεχνικός ερευνητής εγγράφοντας στο ενεργητικό του μια σειρά από τεχνικές εφευρέσεις που σήμερα είναι κοινός τόπος, αλλά τότε έσπευσαν να τις αξιοποιήσουν μεγάλες αμερικανικές εταιρίες, όπως η «Τ. Εντισον» κ.ά.

Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικές απ' αυτές, όπως είναι: η επιινόηση του πρώτου ε-

πίπεδου δίσκου γραμμοφώνου αντί του κυλινδρικού που υπήρχε ως τότε (1906). Οι πρώτες δύο χιλιάδες των νέων δίσκων που παρήγαγε η εταιρία « Εντισον» έφεραν τιμής ένεκεν τα αρχικά του ονόματός του G. D., η συσκευή αυτόματης απομόνωσης του φωταερίου σε περίπτωση θλάξης (1907), συσκευή προειδοποίησης πυρκαγιάς σε κλειστό χώρο (1908), οι πρώτοι τηλεφωνικοί διακόπτες 4 γραμμών (1924), το πηδάλιο κατεύθυνσης του αλεξιπτώτου (1935). Τελειοποίησε και κατασκεύασε πρωτοποριακούς μηχανισμούς ρολογιών ένα από τα οποία (ξύλινο εκτός απ' το ελατήριο) τοποθέτησε στο καμπαναριό του χωριού του, όπου δίδασξε για πολλά χρό-

Ο Γ. Δουλαβέρης

νια. Οι νεώτεροι ίσως θυμούνται το λεγόμενο «Δουλαβέριο Αιώνιο Ημερολόγιο» που εφεύρε στα 1932 και κυκλοφόρησε στην αγγλική και ελληνική (ισχύος 100 ετών)*. Ίσως το βρει κανείς ακόμη σε καταστήματα του Καρπενησιού.

Φύση ανήσυχος και παρατηρητικός, όπως ήταν, συνέλαβε πρώτος και προώθησε την ιδέα του φράγματος των Κρεμαστών στα 1938, το οποίο πραγματοποιήθηκε ύστερα από 25 χρόνια στην Ευρυτανία (1965). Πολύ σωστά ειπώθηκε ότι έπρεπε να φέρει το όνομα του Γ. Δουλαβέρη. Σαν γνήσιος όμως Ευρυτάνας έμεινε αθόρυθος, αφοσιωμένος στο διδασκαλικό του λειτούργημα επί 33 συνολικά χρόνια κι άφη-

σε ιερές μνήμες όχι μόνο για τις ποικίλες εφευρέσεις του, αλλά και για την σπάνια ανθρωπιά του σε κάθε αναξιοπαθούντα συνάνθρωπό του. Η μνήμη του θα είναι αιώνια.

Κ. Σ. Κ.

Γιάννης Δ. Παλιούρας

Στην κρίσιμη καμπή της ζωής του, γύρω στα 50 του, πρόλαβε ο χάρος τον εκλεκτό συμπατριώτη μας Γιάννη Παλιούρα, από το Γαύρο Μεγάλου Χωριού. Εμείς τον θεωρούσαμε δικό μας αφού οι Μικροχω-

Ο Γιάννης Παλιούρας με τη γυναίκα του (της οικογ. Ν. Δημοπούλου).

ρίτες πάντα σταματούσαν στο ξύλινο παραδοσιακό στέκι του πατέρα του (Τσακαλοδινούση), στην άκρη του Γαύρου, πάνω

ακριβώς στη στροφή για το παλιό χωριό (ολόρεμα). Πήρε Μικροχωρίτισσα γυναίκα (της οικογένειας Ν. Δημοπούλου) και μαζί ξενιτεύτηκαν στην Αυστραλία, όπου πρόκοψαν κι έκαναν οικογένεια. Εκεί στην μακρινή Αυστραλία ήταν πεπρωμένο να μείνει για πάντα ο καλός φίλος και συμπατριώτης μας Γιάννης Παλιούρας. Ας είναι ελαφρύ το χάμα της φιλόξενης γης που τον σκεπάζει.

Γιαννούλα Σιταρά (το γένος Κυρίτση)

Μας άφησε χρόνια πριν λίγο καιρό η καλή κυρά Γιαννούλα Σιταρά. Ήταν η Μικροχωρίτισσα, κόρη του αείμνηστου εθνομάρτυρα Νικολάου Γ. Κυρίτση, που είχε παντρευτεί στο Μεγάλο Χωριό. Είχε κάνει οικογένεια εκεί, αλλά διατηρούσε κι αυτή και τα παιδιά της στενούς δεσμούς με το χωριό μας. Το σπίτι της στο Μεγάλο Χωριό το είχε πάντα ανοιχτό για κάθε Μικροχωρίτη, κάτι που ανταποκρινόταν στα φιλόξενα αισθήματά της. Πρόσχαρη και κοινωνική, ζηλευτή και πρόθυμη στη δουλειά και στο μόχθο που γέμιζε τη ζωή της, άφησε τον μάταιο τούτο κόσμο η Σταρογιαννούλα, όπως λεγόταν μετά το γάμο της, η τελευταία αυτή κόρη του Νικολάου Κυρίτση. Αιώνια η μνήμη της.

ΜΝΗΜΗ ΜΕΝΕΛΑΟΥ

Τα αδέρφια του, οι συγγενείς του, οι συγχωριανοί και φίλοι του αντάμωσαν μπροστά στον τάφο του στο Α' Νεκροταφείο Αθηνών. Ανέπεμψαν δείξεις προς τον Κύριο για την ανάπαυση της ψυχής του πρόωρα χαμένου Μενέλαου Ν. Γιαννακόπουλου, εδώ κι ένα χρόνο. Μια φωτογραφία του, το καντήλι που καίει ασταμάτητα πάνω στον μαρμάρινο τάφο του, λίγα λουλούδια από αγαπημένα πρόσωπα του κρατούν συντροφιά.

Παρηγοριά και βάλσαμο ψυχής οι στίχοι του πονεμένου αδελφού του Ανδρέα:

Ευλογημένος νάσαι εσύ, αδέλφι μου
γλυκό,
αιώνια νάσαι η μνήμη σου μέσ' τον αιώνα
κι ο αρχηγός της ζωής μας, ο Χριστός
ας σε κάνει στο θείο Του ναό κολώνα.
Ανδρέας

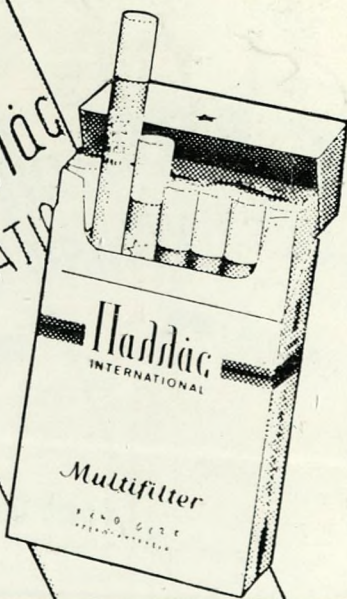
multifilter

ο πιο αποτελεσματικός
συνδυασμός
διαφορετικών
φιλτρων στο

Παλλάς
INTERNATIONAL

- τέλειο φιλτράρισμα
- καθαρώτερο κάπνισμα

Αποκλειστικότητας του Έλβετικού οίκου
BAUMGARTNER

"ΔΑΣΚΟΠ"